วารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน

Mekong-Salween Civilization Studies Journal

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2559

Volume 7, No.2 July-December, 2016

ISSN 1906-7682

สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน

มหาวิทยาลัยนเรศวร จ.พิษณุโลก

พ.ศ.2559

วารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน
Mekong-Salween Civilization Studies Journal
ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2559
Volume 7, No.2 July-December, 2016
ISSN 1906-7682

หลักการและเหตุผล

สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานตามนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยทำหน้าที่ศึกษา สืบค้น รวบรวม วิจัย พัฒนา ตลอดจนการเผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอารยธรรมในมิติต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์และวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง-สาละวิน 6 ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศไทย สาธารณรัฐประชาชนจีน สหภาพพม่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ดังนั้น เพื่อให้หน่วยงานเป็นแหล่งรวบรวมและเผยแพร่องค์ความรู้ จึงได้ดำเนินการจัดทำวารสารวิชาการขึ้นซึ่งใช้ชื่อว่า “วารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน” ซึ่งได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2553 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ในมิติของศิลปวัฒนธรรม และอารยธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง-สาละวิน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม และด้านอารยธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง–สาละวิน
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดด้านด้านศิลปวัฒนธรรมและอารยธรรมศึกษาในมิติต่าง ๆ ของคนในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง-สาละวิน
3. เพื่อส่งเสริมให้อาจารย์ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ได้เผยแพร่ผลงานวิชาการ

นโยบายการจัดพิมพ์

วารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน จัดทำโดยสถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร รับบทความจากผู้เขียนทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย บทความที่เสนอขอรับการพิจารณาอาจเขียนเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ แต่บทคัดย่อต้องมีสองภาษา จัดพิมพ์เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม-มิถุนายน และ กรกฎาคม-ธันวาคม)

นโยบายการจัดพิมพ์ของวารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมในสหสาขาวิชา ได้แก่ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์/ปรัชญา-ศาสนา สังคมวิทยา/ประวัติศาสตร์-ชาติพันธุ์ โบราณคดี อักษรศาสตร์/ภาษา-วรรณกรรม ศิลปกรรม-สถาปัตยกรรม รัฐศาสตร์/รัฐประศาสนศาสตร์ ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มานุษยวิทยา/จิตวิทยา นิเทศศาสตร์/สารสนเทศ-การสื่อสาร ประชากรศาสตร์ นิติศาสตร์ วารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน รับตีพิมพ์บทความวิจัย (Research Article) และบทความวิชาการ (Academic Article) โดยบทความดังกล่าวจะต้องไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาเพื่อขอรับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการอื่น บทความทุกบทความจะต้องผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 ท่าน (Peer review)

การเผยแพร่

วารสารฯ จะจัดส่งเล่มให้แก่ห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ของวารสารฯ http://www.nuks.ac.th

กำหนดออก

ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม)

ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์	จินายน
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูพงษ์	พงษ์เจริญ
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี	กรรพุมมาลย์
บรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วศิน มหาวิทยาลัยนเรศวร	ปัญญาวุธตระกูล
กองบรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร	สิรสุนทร
	รองศาสตราจารย์ ดร.ณฐพงศ์ มหาวิทยาลัยทักษิณ	จิตรนิรัตน์
	รองศาสตราจารย์ธโสธร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	ตู้ทองคำ
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุณยสฤษฎ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร	อเนกสุข
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา มหาวิทยาลัยนเรศวร	ศรีพันธ์
	ผู้ช่วยศาสาตราจารย์ ดร.พีรธร มหาวิทยาลัยนเรศวร	บุณยรัตพันธุ์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิลักษณ์ มหาวิทยาลัยมหิดล	เกษมผลกูล
	ดร.สุวภัทร มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	ศรีจองแสง
	ดร.วารัชต์ มหาวิทยาลัยพะเยา	มัธยมบุรุษ
	อาจารย์พิพัฒน์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	กระแจะจันทร์
	อาจารย์อนุวัต มหาวิทยาลัยแม่โจ้	เชื้อเย็น

ฝ่ายจัดการวารสาร นางสาวจรินทร เสโตบล
นางสุเพ็ญ ทาเกิด
นางสุภมาศ อ่ำทอง
ว่าที่ ร.ต.พิเชษฐ์ สิงหเดช
นางสาวจารุวรรณ แสงประทุม
นางสาวธัญญลักษณ์ คำธัญวงศ์

ปกและรูปเล่ม นายวชิรพงษ์ วงศ์ประสิทธิ์
นางสาวเยาวทัศน์ อรรถาชิต

ที่อยู่ บรรณาธิการวารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน
สถานอารยธรรมศึกษา โขง–สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร
อาคารวิสุทธิกษัตริย์ ชั้น 3 เลขที่ 99 หมู่ 9 ตำบลท่าโพธิ์
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000
โทรศัพท์ : 0 5596 1204-5 โทรสาร : 0 5596 1148

เว็บไซต์ : http://www.nuks.nu.ac.th
อีเมล์ : mekong_salween@nu.ac.th
จำนวนที่พิมพ์ : 300 เล่ม
เจ้าของ : สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร
ภาพจากปก : การแต่งกายของหญิงไทดำ , ลาวโซ่ง
ตำบลคุยม่วง อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
ผู้ถ่ายภาพ : นายวชิรพงษ์ วงศ์ประสิทธิ์

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. บทความทุกบทความจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) ที่ตรงตามสาขาวิชา อย่างน้อยบทความละ 2 ท่าน

2. บทความ ข้อความ ภาพประกอบ และตารางใด ๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป และไม่ใช่ความรับผิดชอบของสถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว

3. บทความจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น หากตรวจสอบพบว่ามีการตีพิมพ์ซ้ำซ้อน ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว

4. บทความที่ส่งถึงกองบรรณาธิการ ขอสงวนสิทธิ์จะไม่ส่งคืน

พิมพ์ที่ : รัตนสุวรรณการพิมพ์ 30-31 ถนนพญาลิไทย อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก 65000 โทร. 055 258101

แสดงความอาลัยถวายแด่
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร
สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร

๑๓ ตุลามหาโศกโลกสูญสิ้น
ดั่งอสนีบาตกลางใจไทยทุกดวง
๗๐ ปี ทรงปกป้องครองใจราษฎร์
ธ เปรื่องปราดคิดฝนหลวงด้วยห่วงใย
ศิระกรานกราบแทบบาทในชาตินี้
ขอเป็นข้าบาทบงสุ์องค์ราชา

ธรณินทร์เสด็จลับกลับสู่สรวง
รวดร้าวทรวงทั่วทิศาแสนอาลัย
ทศพิธราชธรรมนำวิสัย
ทรงมอบไว้ความพอเพียงเลี้ยงชีวา
ด้วยจิตที่ครวญคร่ำร่ำไห้หา
ทั้งชาติหน้าแลทุกชาติตราบนิรันดร์

ปวงข้าพระพุทธเจ้า ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้
ข้าพระพุทธเจ้า สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร
นางสาวจรินทร เสโตบล ผู้ประพันธ์
๑๙ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙
ขอบคุณภาพจาก : https://goo.gl/F8jXBv

พระราชดำรัสของ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
เพื่ออัญเชิญลงพิมพ์ในนิตยสารที่ระลึกครบรอบ ๓๖ ปี
ของสโมสรไลออนส์กรุงเทพฯ ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๘

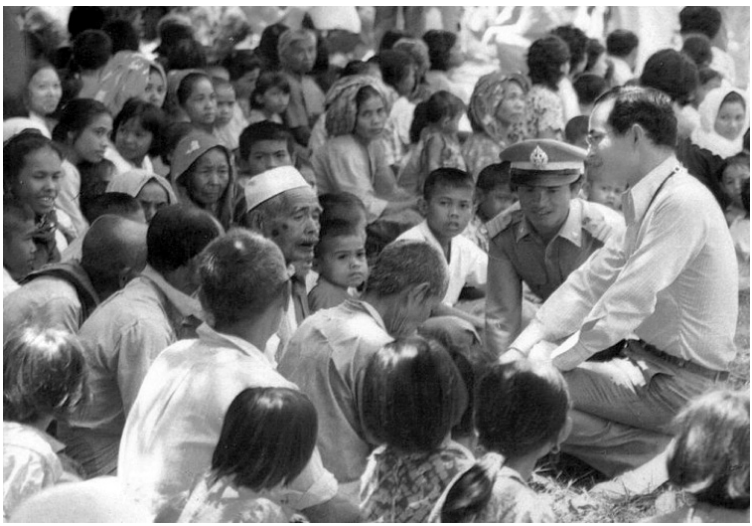

“สังคมใดก็ตาม ถ้ามีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน
ด้วยความมุ่งดีมุ่งเจริญต่อกัน
สังคมนั้นย่อมเต็มไปด้วยไมตรีจิต มิตรภาพ
มีความร่มเย็นเป็นสุข น่าอยู่”

ขอบคุณข้อมูลและภาพจาก :

1. http://www.cca.chula.ac.th/protocol/organizations-individuals.html?start=2

2. https://goo.gl/LeRJkH

บทบรรณาธิการ

วารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (ก.ค. – ธ.ค. 2559) ประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 7 บทความ และบทความพิเศษ จำนวน 1 บทความ โดยบทความในฉบับนี้ยังคงคัดเลือกบทความที่ได้นำเสนอในการประชุมวิชาการนานาชาติด้านชาติพันธุ์ในเอเชีย ครั้งที่ 1 เรื่อง “ชีวิต อำนาจ ชาติพันธุ์” (เนื่องในโอกาสครบรอบ 25 ปี มหาวิทยาลัยนเรศวร) ระหว่างวันที่ 20-21 สิงหาคม 2558 และนำมาตีพิมพ์ในเล่มนี้ จำนวน 5 บทความ ซึ่งมีเนื้อหาเริ่มจากการศึกษาสถานการณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทดำในภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทยและแนวทางการสร้างความร่วมมือกับชุมชนในการธำรงรักษาภาษา, การศึกษาพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละมีสถานะเป็นต้นทางการค้ามนุษย์, โครงสร้างความรุนแรงในระบบการศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนในชุมชนกะเหรี่ยงภาคเหนือของประเทศไทย, “ขะแมร์” รบ “ไทย” ในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ : ศึกษากรณีพิพาทปราสาทพระวิหาร และสุดท้ายการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาล้านนาในธุรกิจสปาในภาคเหนือตอนบน นอกจากนี้ยังมีบทความที่ส่งเข้ามาตีพิมพ์ตามระบบของวารสารฯ จำนวน 2 บทความ ได้แก่ แนวความคิดในการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของ นราพงษ์ จรัสศรี, รูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม และสุดท้ายเป็นบทความพิเศษ จำนวน 1 บทความ เรื่อง วิเคราะห์พระขุนแผนวัดใหญ่ชัยมงคล

ปัจจุบันวารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน ได้ผ่านการรับรองคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI พ.ศ. 2559 (13 กันยายน 2559) ให้เป็นวารสารกลุ่มที่ 1 เรียบร้อยแล้ว สำหรับค่า Thai Journal Impact Factors พบว่ามีค่าสูงขึ้นเป็นลำดับ โดยในปี 2556 มีค่าเท่ากับ 0.063 ในปี 2558 มีค่าเท่ากับ 0.071 สำหรับค่าเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2556-2558 มีค่าเท่ากับ 0.045 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความน่าสนใจและมาตรฐานของบทความที่มีเพิ่มมากขึ้น สุดท้ายนี้ต้องขอขอบคุณผู้ที่ให้ความสนใจและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านอีกครั้งหนึ่ง ที่ทำให้วารสารฉบับนี้ได้รับการประเมินให้เป็นวารสารคุณภาพ ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล)
บรรณาธิการวารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน

สารบัญ

หน้า

ถวายความอาลัยแด่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช 7
พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช 8
บทบรรณาธิการ 9

บทความวิจัย

Language Situation of Tai Dam in the Northern Part of Thailand and an Approach in Building Cooperation with the Communities in Language Maintenance 13
Unchalee Singnoi Wongwattana

The Origin of Human Trafficking : A Case of MEA LA Temporary Shelter 43
Police Lieutenant Colonel Bandan Buadaeng

Education and Structural Violence in Case Study of : School of Karen Ethnic Community in the North of Thailand 69
Suwichan Phatthanaphraiwan

"Khmer" v. *"Thai"* in the International Affairs Arena : A Case Study on the Dispute of the Temple of Preah Vihear 95
Teerapong Ruangkham, Chumphorn Pachusanond

The Application of Lanna Wisdom for Spa Business in the Upper Northern Thailand 113
Parnpare Chaoprayoon, Warach Madhyamapurush, Chalermchai Panyadee, Thatphong Awirothananon

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

แนวความคิดในการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของ นราพงษ์ จรัสศรี 125

Concepts of Thai Contemporary Dance “Phra Lor” by Naraphong Charassri

รุ่งนภา ฉิมพุฒ Rungnapha Chimphut

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม 149

Model of Capacity Development in Child Development Centers under local Government in Kalasin Province by Participation

นิติยา ค้อไผ่ Nitiya Khophai

บทความพิเศษ

วิเคราะห์พระขุนแผนวัดใหญ่ชัยมงคล 177

An Analysis of Phra Khun Phaen Wat Yai Chai Mong Khon

พัชรินทร์ อนันต์ศิริวัฒน์ Patcharin Anunsiriwat

ระเบียบการเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอารยธรรมศึกษา โขง–สาละวิน 191

ใบสมัครขอส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอารยธรรมศึกษา โขง–สาละวิน 201

ตัวอย่างแบบฟอร์มบทความวิจัย 203

ตัวอย่างแบบฟอร์มบทความวิชาการ 207

Language Situation of Tai Dam in the Northern Part of Thailand and an Approach in Building Cooperation with the Communities in Language Maintenance[1]

Unchalee Singnoi Wongwattana[2]

E-mail: wunchalee7@gmail.com

---

[1]The article is a part of the research project "Language Wisdom and Inheritance of Tai Ethnic Groups in the Lower Northern Part: A New Paradigm in the Study of Thai Regional Dialects and Literatures", funded by National Research Council of Thailand (NRCT) in the year 2015.

[2]Associate professor, Ph.D. at Department of Linguistics, Faculty of Humanities, Naresuan University.

*ขอบคุณภาพจาก http://bit.ly/2eZVv5k

Abstract

This research article aims to present the study of language situation of the Tai Dam ethic group in the lower northern part of Thailand and an approach in building cooperation with the communities in language maintenance. Research data had been collected from all 9 provinces in the lower northern part by surveying, observing, participating and interviewing. The results show that there are at least 145 Tai Dam villages located in seven provinces. The Tai Dam people in this region still speak their own language and strongly maintain traditional practices. This ethnic group speaks Tai Dam and doing cultural practices in opportunites such as daily life, social events, social club meetings and social media. They have the positive attitude toward and even are proud of their own language & culture. Importantly, the Tai Dam people themselves have been efficiently preserving their language & culture with principles such as "performing to be watched", "living to be seen" and "training to be able to", including strategies such as "behaving", "demonstrating", "teaching & training", "holding", "building", "campaigning", "publicizing" and "studying". Therefore, an approach in making cooperation with the Tai Dam communities in language & culture maintenance could be achieved by supporting and enhancing their current ways as such.

Keywords: Tai Dam ethnic group, language situation,
language & culture maintenance.

Introduction

Tai Dam (Black Tai) is a Tai ethnic group whose language is a member of the Tai-Tai language family which is closely related to Laotian and Standard Thai (Suwilai Premsrirat et al. 2004). In the (lower) northern part of Thailand, this ethnic group is also called "Tai Song Dam" (black-suit Tai) officially, "Song" by the Tai Dam people themselves, and "Lao Song" by the Thai people in this region.

Figure 1: Tai Dam ethnic group in the northern part

The northern Tai Dam people have migrated from the central part of Thailand for more than a hundred years ago (Aphinwat Phosan, 2009). Historically, Phichet Saiphan (2011) provides that the people have forcibly migrated from their home land, Thaeng or Điện Biên Phủ in the present, in the north of Vietnam for about 230 years. Later, with a strong desire to move back home, they then moved northward by feet and carts (Aphinwat Phosan, 2009). Many historical studies indicate that they could move as far as Phichit and Phitsanulok provinces. Phettabong Singlokham (2005) and Phettabong Phaisune (2010), as well as, the interviewing of Mr. Fang Sontoem, a Tai Dam, on 30/3/2015 show that some of them moved further and entered Laos. There, some settled down around Vientiane (the capital of Laos at the present time) and some were able to go further to their home land. Later on, this group moved back to Thailand again and settled down at Ban Na Pa Nad, Chiang Khan District, Loei province.

Nowadays, there are about 5.5 Tai Dam people around the world. About 3 millions are in Vietnam, 1.5 millions are in Thailand, 1 millions are in Laos, 20 thousand are in France, the United States, Canada and Australia and the rest (a little bit) are in the south of China, the original land before Tai Dam moved to Vietnam. They still contact and visit each other no matter where they are (Phettabong Phaisune, 2010).

Since Tai Dam is a minority group in Thailand whose traditional practices and belief are quite different from those of the majority such as the Thai people surrounding them, the language & culture are endangered and thus need to be preserved with the belief that the best way to carry on multi-culture communities is to make the minority right stronger and durable. In the last decade, a number of studies are devoted to linguistic aspects; for instant, Unchalee Singnoi et all (2003) on Thai-Song Dictionary, Supatra Jirananthanaporn et all (2004) on a grammatical system in Tai Dam, Supatra Jirananthanaporn (2007) on a comparison of simple clauses between Thai and Tai Song, Somsonge Burusphat (2013) on phonological variation and change in Tai Dam, Patama Phatphong (2013) on the textual data management of Tai Dam, and Burusphat (2014) on plant-based numeral classifiers in Tai Dam. However, there is no survey research directly conducted on language situation and approaches to language maintenance.

Methodologically, this research paper aims to find the language situation of the Tai Dam ethnic group in the northern part of Thailand and an approach in building cooperation with the community in language maintenance. The research design was of multi-methods such as survey, observation, participation, and in-dept interview. The setting was the lower northern part of Thailand locating 9 provinces such as Phitsanulok, Sukhothai, Kamphaeng Phet, Nakhon Sawan, Uthai Thani, Phicit, Phetchaboon, Uttaradit and Tak. A number of Tai Dam leaders such as village heads, folk philosophers, activists and other knowledgeable people constituted the study population. Data are facts and statistics collected together for reference or analysis.

Language Situation

The Tai Dam language situation in the lower northern part can be

discussed in a number of aspects such as settlement, language & culture existence, language-use opportunities, attitude toward their own language, and the trend of language continuity.

1. Settlement

Having a trip from Phetchaburi and other nearby provinces by feet and carts (Aphinwat Phosan 2009), a group of Tai Dam people have settled down in the lower northern part of Thailand. The research survey reveals that, at least, there are 145 Tai Dam villages (not including villages in which there are Tai Dam people who have moved there for the reason of marriage) locating in 7 provinces; namely, Phitsanulok, Phichit, Nakhon Sawan, Kamphaeng Phet, Sukhothai, Phetchaboon and Uthai Thani. Most of the villages, about 38 %, are in Phitsanulok. A smaller number locate in Phichit, Nakhon Sawan, and Kamphaeng Phet respectively. Only a few villages are found in Sukhothai, Phetchaboon and Uthai Thani. The numbers of Tai Dam villages are shown in the following figure.

Provinces	**Number of Tai Dam villages**	
	Frequency	**Percentage**
Phitsanulok	55	37.93
Phichit	36	24.83
Nakhon Sawan	24	16.55
Kamphaeng Phet	22	15.17
Sukhothai	5	3.45
Phetchaboon	2	1.38
Uthai Thani	1	.69
total	**145**	**100**

Figure 2: numbers of Tai Dam villages in the lower northern part

Most of the Tai Dam villages are lead by Tai Dam village heads. Only a number of villages where there are some Thai people living together are interchangeably governed by Thai village heads.

2. Language & Culture Existence

From the observation and in-dept interviews, the Tai Dam people in all the 145 villages, especially older people, still keep on speaking their own language, Tai Dam, as well as continue their traditional belief and practices. It is agreeably said by a number of Tai Dam village heads and other leaders that the reason why they are still able to maintain their own language & culture among Thai people who are Buddhists is that they strongly believe in and worship spirits. They usually worship and feed good spirits in every ceremonies. They then prefer to live among their own so that they might not look strange to the Thai people. Even though they have to live with Thai people in the same villages, they prefer performing their traditional activities separately from the Thai people.

2.1. Some Language Characteristics

Phonologically, there are twenty consonants, eighteen vowels and six tones in the Tai Dam language spoken in the lower northern part, as respectively shown in figure 3, 4 and 5 below.

Manners \ Places		Bilabial	Labio-dental	Alveolar	Palatal	Velar	Glottal
Plosive	Voiced	b		d			
	Voiceless, Un-aspirated	p		t		k	ʔ
	Voiceless, Aspirated	p^h		t^h		k^h	
Fricative			f	s			h
Affricate					tɕ		
Nasal		m		n	ɲ	ŋ	
Lateral				l			
Semi-vowel		w			j		

Figure 3: Tai Dam consonants in the lower northern part

	Front (unrounded)		Central (unrounded)		Back (rounded)	
	Short	Long	Short	Long	Short	Long
High	i	iː	ɨ	ɨː	u	uː
Mid	e	eː	ə	əː	o	oː
Low	ɛ	ɛː	a	aː	ɔ	ɔː

Figure 4: Tai Dam vowels in the lower northern part

Tonal Morphemes	Symbols	Examples
low level : 22	̀	/tèn/ 'to be short'
mid level : 33	ø	/nok/ 'bird'
low-rising : 23	̌	/tɕɔ̌ːŋ/ 'to be diligent'
mid-rising : 35	́	/kʰáːt/ 'to be torn'
high-falling : 42	̂	/pɔ̂ːm/ 'to be ready'
mid-rising-falling : 343	̄	/kʰūj/ 'to talk'

Figure 5: Tai Dam tones in the lower northern part

The Tai Dam ethnic group have their own alphabets whose letter shapes look similar to the Lao and/or Thai alphabets. However, the alphabet system is not widely used nowadays: it is available only in course books and taught in Tai Dam classes held in a number of Tai Dam culture centers in this region. The Tai Dam alphabet system is illustrated below.

1) Each consonant letter has high and low form, indicating high and low tones.

Phonemes	Low Alphabets	High Alphabets	Phonemes	Low Alphabets	High Alphabets
b	ꪢ	ꪣ	s	ꪮ	ꪯ
d	ꪗ	ꪘ	h	ꪪ	ꪫ
p	ꪡ	ꪢ	tɕ	ꪙ	ꪚ
t	ꪑ	ꪒ	m	ꪨ	ꪩ
k	ꪀ	ꪁ	n	ꪣ	ꪤ
ʔ	ꪬ	ꪭ	ɲ	ꪧ	ꪨ
pʰ	ꪠ	ꪡ	ŋ	ꪦ	ꪧ
tʰ	ꪙ	ꪚ	l	ꪘ	ꪙ
kʰ	ꪁ	ꪂ	w	ꪮ	ꪯ
f	ꪠ	ꪡ	j	ꪬ	ꪭ

Figure 6: Tai Dam consonant alphabets

2) Additional consonant symbols are customarily added for specific words such as ‘one’, ‘human’ and ‘repeat/ditto’.

Symbols	Examples
ꪊ ‘one’	ꪊꪖꪊ ‘one hundred’
ꪕ ‘human’	ꪕꪀꪊ ‘stranger’
ꪗ ‘repeat/ditto’	ꪀꪊꪗ ‘lively’

Figure 7: Tai Dam additional consonant symbols

3) Vowels are indicated using diacritics appearing above, below or to the left and/or right of the consonant letters.

Phonemes		Alphabets	Examples	Phonemes	Alphabets	Examples
i		◌̂	ꪁꪊ /tsîn/ ‘piece’	a:	_ꪀ	ꪕꪀꪖ /tāːŋ/ ‘rout’
iː		◌̂	ꪊ̂ /sǐː/ ‘color’	u	◌ꪊ	ꪙꪊ /lǔn/ ‘back’
e		◌ꪀ_	ꪀꪊꪜ /ʔěm/ ‘mother’	uː	◌ꪊ	ꪊ /sǔː/ ‘you’
eː		◌ꪀ_	ꪀꪊꪖ /těːŋ/ ‘time’	o	◌_	◌ꪕꪕ /tók/ ‘to fall’
ɛ		◌ꪊ_	ꪊꪜꪊ /mɛn/ ‘to be right’	oː	◌_	◌ꪕ /tǒː/ ‘body’
ɛː		◌ꪊ_	ꪊꪕꪊ /kʰɛ̃ːn/ ‘reed mouthorgan’	ɔ	_ꪊ	ꪕꪊꪗ /tɔ́j/ ‘to punch’
ɨ		◌ꪀ_	ꪁꪀꪊ /kʰɨ̀n/ ‘to go up’	ɔː	◌ꪀ_	ꪕꪀ /tɔː/ ‘pipe’
ɨː		◌ꪀ_	ꪁꪀ /kʰɨ̃ː/ ‘to resemble’	ia	◌ꪀ_	ꪕꪀꪖ /kiaŋ/ ‘to be smooth’
ə		◌ꪀ_	ꪀꪖꪊ /ŋə̀n/ ‘money’	ɨa	◌_	ꪀꪊꪊ /hīan/ ‘house’
əː		◌ꪀ_	ꪀꪕꪊ /tə̀ːn/ ‘to remind’	ua	_ꪎ	ꪙꪎ /tʰúa/ ‘bean’
a	aj	◌ꪎ_	ꪎꪗ /hǎj/ ‘small jar’	aɨ	◌_	ꪎꪊ /tɕǎɨ/ ‘heart’
	aw	◌_ꪀ	ꪀꪕꪀ /táw/ ‘turtle’			
	am	◌ꪀ_	ꪁꪀ /tɕâm/ ‘bruise’			
	an	_ꪊ	ꪕꪊ /kǎn/ ‘together’			
	aC	◌ꪖ	ꪊꪖ /bǎŋ/ ‘shield’			

Figure 8: Tai Dam vowel alphabets

4) Tones are indicated by two symbols

	No Mark	ˊ	ˇ
Low Alphabets	กิน /dĭn/ 'soil'	หา๋น /há:n/ 'goose'	ไส้ /sàj/ 'intestines'
High Alphabets	จีน /jī:n/ 'to stand'	ญา๋ง /ɲa:ŋ/ 'to walk'	แห้ว /hêw/ 'animal trap'

Figure 9: Tai Dam tonal alphabets

As an isolating language like other Tai languages, including the central Thai, word compounding is the typical methodology that best displays Tai Dam morphological and lexical aspects (Unchalee Singnoi, 2005). It not only reveals how this ethnic group mainly creats new words for new things, actions or ideas but also well reflects the Tai Dam world view (how they see the world around them) and culture (what they traditionally do in living their lives and in their communities). Word compounding in Tai Dam is mainly performed within two main methods: syntactic and semi-syntactic. In general, compound words in the syntactic type display syntactic and semantic relations just like those of clause and phrase constructions, as shown below.[3]

(1) ***mǒ:-se:n-hīan*** (subject/agent – verb/action – object/patient)

expert-worship-house

'house-spirit worshiping expert'

(2) ***dàj-jɔ̂:n*** (verb/main – verb/complement)

get-turn back

'thank you'

(3) ***pʰɛ́n-lái*** (noun/head – noun/modifier)

flat shape-shoulder

'shoulder'

For the semi-syntactic compounding, it reveals a number of lexical relations such as, reduplication, synonym, similarity, membership and opposition, as shown below.

[3]See Wongwattana (2016) for detailed discussion.

(4) *līaŋ-līaŋ* (reduplication)
set-set
'row, array'

(5) *tɕɨ̌aŋ-kʰɔ̌:ŋ* (synonym)
thing-thing
'belonging'

(6) *hɔ́:-há:n* (similarity)
wrap-gather
'collect'

(7) *lūŋ-tă:* (membership)
elder uncle-maternal grandpa
'relatives on the father side'

(8) *wāŋ-waʔ* (opposition)
forth-back
'get around'

In generally, its syntactic structure is not that significantly different from other Tai languages. What is quite salient is that there are relatively more final particles marking for different speech acts such as representatives (REP), declarations (DEC), verdictives (VER), expressive (EXP), commissives (COM), directives (DIR) and interrogation (INT), as exemplified below.[4]

(9) *sambă:j hɛ̄:ŋ kúaʔ*
happy very REP
'I'm very happy.'

(10) *sɔ̌: hăɨ̌ păj huam ŋā:n kăn tɕu: kōn nā:*
please give go join fair together every people DEC
'Everybody, please go to join the fair.'

[4]See Unchalee Wongwattana (2016) for detailed discussion.

(11) *tók mâ: ʔěw kʰot pǎj lɛ̂w bɔ̌: ʔân*

fall down horse waist bend go already not VER

'(He) might have fallen down from the horse and got crooked at the waist.'

(12 *pʰù: dǐ: pʰù: tɕǎn kǎn nǎi*

person good person pretty together EXP

'You all are good and pretty people.'

(13) *lɛ̂w tɕíʔ pǎj huam jíʔ-náʔ*

then will go join COM

'Then, (I) will join (you).'

(14) *lop ʔɔ́ʔ pǎj kwá:*

delete out go DIR

'(You'd) better delete it.'

(15) *lɛ̂w pʰù: ʔɨ́:n tɕíʔ fāŋ pʰā:sǎ: hāw hû:-ɬaŋ ʔí:jā:*

so person other will listen language our understand INT

'So, can other people understand our language?'

2.2. Cultural Practices

Beside their language which is distinctive form the other Tai languages, this ethnic group (including the one in the lower northern region) is well-known in cultural practices such as traditional-house symbol, dressing, spirit worship, annual festival, rice farming & handicrafts, and food, as discussed respectively below.

Tai Dam traditional houses with the turtle-like roof still are their villages' land-marks even though they do not live in such houses nowadays. In quite a number of Tai Dam villages in this region, traditional houses have been built as the ethnic symbol. In certain villages, the symbolic houses are also used as culture and learning centers.

Figure 10: Tai Dam traditional house at Ban Wang Yuak, Mueng district, Nakhon Sawan

The next Tai Dam salient characteristic is woman dressing with black skirts in the melon- pattern and hair buns. They still keeps on wearing the traditional suit in annual festivals and important traditional practices such as wedding, spirit worship and so on.

Figure 11: Tai Dam dressing in the lower northern part

Spirit-worship practices or Sen of the Tai Dam culture are also well-known to other people surrounding them. The Tai Dam people here still believe in spirits which are of many types such as ancestor, heaven, village, house, animal…etc. They usually hold spirit-worship practices (for good spirits such as ancestors who have passed away) and whenever they have traditional ceremonies or activities such as housewarming, wedding, funeral, and destiny continuity. The worship ablation mainly includes sliced raw pork or a set of food and drink which often includes things like boiled chicken,

boiled eggs, steamed rice, sweet steamed flour, fruit, liqueur, chewing things, and a set of betel and palm fruit. After finishing a ceremony, they eat the food together.

Figure 12: Spirit worship practice held at Bang Rakam District, Phitsanulok, on 16 March 2016

This ethnic group is also well-known for their festival called under the name *In Kon-Fon Kaen,* which is held at least once a year. In the old days, this activity was held for young people to find their couples by performing a cloth-ball game called *In Kon* or throwing cloth balls between young men and women. In the present, they still play the game, but for maintaining the traditional practice. The also celabrate by dancing in the Tai Dam traditional style with mouth-organ blowing called *Fon Kaen*.

Figure 13: Tai Dam cloth ball game and traditional dance in the lower northern part

Rice farming and making handicrafts are their livelihood. Rice fields are always seen around the Tai Dam villages. Also, elders still make many kinds of handicrafts for sale and hobbies. One kind of bamboo haversack called *Kalep*, carried by women with traditional dressing, is relatively well-known. Other handicrafts like bamboo trays for carrying spirit-worship ablation and needlework are also known to other Thai people.

Figure 14: Rice field nearby a Tai Dam village and handicrafts in the lower northern part

Finally, Tai Dam food also displays their identity in this region. Typically, they make curry or fried dishes with salted bamboo-shoots called *No Som* and meat such as chicken or some kinds of hard-wing insects. Spicy mixed-vegetable called *Cup Pak* is also typically found as their favorite dish. Like other Tai ethnic groups, chili paste cooked with chopped preserved fish called *Pa Lae Fak* served with some boiled or fresh vegetable is the dish that must be included in every meal. Sometimes, they eat steamed bats with spicy-and-sour sauce. Moreover, steamed rice staffed with banana slices is a common kind of desert or break.

Figure 15: Tai Dam favorite dishes

3. Language-use Opportunities

In general, the Tai dam people in all ages in the lower northern region speak their own language among themselves nowadays. They use the central Thai with other people. There are many opportunities in using the Tai Dam language as well as performing cultural activities, as illustrated below.

3.1. In Daily Life

In daily lives, they speak Tai Dam and usually perform traditional practices such as worshiping spirits. They speak the language with their families, relatives, friends and other Tai Dam people either in the same villages or ohters. Even though children or teenagers speak the central Thai at schools, they turn to speak Tai Dam with their families at home.

3.2. In Social Events

They speak the Tai Dam language, worship spirits, sing traditional songs, perform traditional dances and eat their favorite dishes whenever they join together in social activities and festivals. Some also join activities

in other villages either in the same region or in the central part of Thailand such as Suphanburi, where they have migrated for more than a hundred years. Moreover, some of them even had trips to Tai Dam villages outside Thailand, such as in Laos (e.g., Luang Nam Tha) and Vietnam (e.g., Điện Biên Phủ). And so had the Tai Dam people outside Thailand.

Figure 16: Tai Dam festival held in 2015 at Phai Rob District, Phichit, where they gathered and had some visitors from Laos and Vietnam

3.3. In Social Club Meetings

They speak Tai Dam, demonstrate some performing arts, such as singing traditional songs, dancing or blowing mouth-organ, and enjoy eating Tai Dam dishes whenever they have a club meeting which is normally held 2-3 times a year in this region.

Figure 17: Tai Dam club meeting held at Wang Thong District, Phitsanulok, on 14 June 2015

3.4. In Social Media Websites

Furthermore, Tai Dam teenagers and adults also use the Tai Dam language with Thai alphabets in the social media websites such as Facebook and Twitter. Here, most of them use names that reflect their ethnicity; for instance, *North Tai Dam Club, Tai Dam, Luk Lan Tai Dam* ('Tai Dam children'), *Baw Tar Tai Dam Phitsanulok* ('Mr. Tar, Tai Dam Phitsanulok'), *Inside Tai Dam, Tai Dam Heritage, Tai Dam Phichit, Rungnapha Tai Song Dam*, etc. Besides, they have also published their traditional songs called *kap Tai Dam or kap sai paeng* in another website such as YouTube.

Figure 18: Usages of the Tai Dam language and traditional songs in Facebook and YouTube

4. Attitude toward Their Own Language

Interviewed and observed in the present research project, most Tai Dam village leaders in this region looked really proud of being Tai Dam and said that Tai Dam people, no matter in what age or gender they were, were really proud of their ancestry as well as their language & culture. They also have a strong desire to maintain their language & culture for their descendants.

Moreover, children are willing to be taught and keep on all traditional practices. Take, for instance, a post in Facebook by a male teenager, *Baw Tar Tai Dam Phitsanulok* on 20/4/2015:

> *"I'm so proud of being a Tai Dam. I don't care to be looked down by others because Tai Dam is the tribe I love. Even though, in my village, traditional practices have changed, I'm the one who will retrieve them. Thanks Facebook for making me know everybody in our teamwork and their places. Please be strong, my friends."* (In Thai)

Figure 19: Being proud of Tai Dam ethnicity

5. Trend of Language Continuity

Even though the Tai Dam language & culture are still preserved as discussed above, there have existed some clues that they might lose their straight in the near future due to the fact that this ethnic group exists among stronger distinct social environments – both the Thai society where Buddhism is the most important religion and world status of globalization. Nowadays, most Tai Dam festivals or social activities associate with (or even are under) Bhuddhism.

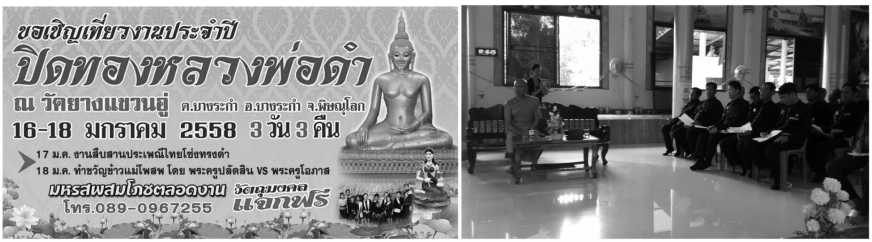

Figure 20: Tai Dam festival and social activity and Buddhism

Moreover, not all children still speak Tai Dam nowadays, let alone they could use the traditional Tai Dam alphabets which is only known by a few Tai Dam older persons, according to a part of Phrakhru Adunsisangwon (n.d.) stating that,

> *"… nowadays Tai Dam children do not know our own alphabets and even think that the cultural treasure is like a foreign language since they think that it is not necessary in this country because it cannot be used formally and widely with other Thai people. This is our cultural disaster since if any ethnic type has lost its own written language or alphabets, it will lose its own soul. Written languages represent the civilization of mankind that has existed over thousand years."* (In Thai)

Approach in Building Cooperation with Tai Dam Communities in Language Maintenance

Since the Tai Dam language & culture have been stroungly preserved (even though there is some diminishing clues as mentioned above), the Tai Dam people have had their own effective ways in language & culture maintenance as discussed below.

1. Tai Dam Own Ways in Language & Culture Maintenance

Realizing that they might lose their language & culture someday in the near future, most of the Tai Dam people have a strong desire to pass on their language & culture to their descendants. So far they have successfully conducted many activities in such the vein even though there were no finacial support from any governmental section in doing some activities. The maintenace missions have been done under three principles: *Tam Hai Do* (performing to be watched), *Yu Hai Hen* (living to be seen) and *Fuek Hai Pen* (training to be able to). These have been objectified as a number of strategies such as "behaving", "demonstrating", "teaching & training", "holding", "building", "campaigning", "publicizing" and "studying" as respectively discussed below.

1.1. Behaving

Most Tai Dam leaders such as social club chairmen, villager heads, knowledgeable persons and some older people have behaved like models or examples of "being Tai Dam" and strongly lead activities in maintaining and inheriting their language & culture.

Figure 21: Leaders' behaving like Tai Dam models (Tai Dam chairmen in the lower northern part)

1.2. Demonstrating

Tai Dam elderly persons have tried to pass on the language & culture to their children by usually demonstrating them how to live and act like Tai Dam; namely, how to live their lives, how to eat, how to dress, how to do traditional practices, how to dance,…etc.

Figure 22: Demonstrating of Tai Dam language & culture in the lower northern part

1.3. Teaching & Training

There are a number of Tai Dam language experts who have held Tai Dam classes in which the Tai Dam language and traditional alphabets (as shown earlier) and some traditional handicrafts are taught and trained to children. For instance, Mr. Wichian Chuemchit (The Northern Tai Dam Club chairman) and Mr.Chamrong Thongchue (a village head) regularly teaches Tai Dam language and handicrafts every week at a number of Tai Dam language & culture centers in this region: two centers at Nakhon Sawan and one center at Sukhothai.

Figure 23: Teaching and training of Tai Dam language and handicrafts in the lower northern part

1.4. Holding

The Tai Dam people have held and operated many Tai Dam social clubs – up to 27 clubs – in the northern part of Thailand. These clubs are leaded by Mr. Wichian Chuemchit as the chairman of the mother club, Northern Tai Dam Club. In principle, the clubs have missions in maintaining the Tai Dam language & culture.

Figure 24: Chairman of Northern Tai Dam Club

1.5. Building

In most Tai Dam villages in this area, Tai Dam cultural and learning centers symbolized by turtle-roof houses have been built as Tai Dam villages' landmarks. Most of the centers are imbedded in either temples or local schools. A few are independently established. In such centers, information such as administrative committee, history, traditional language/alphabet system, traditional practices and even instruments or handicrafts have been exhibited.

Figure 25: Some Tai Dam cultural and learning centers in the lower northern part

Moreover, they have planed to develop some centers for cultural tourism where a variety of Tai Dam traditional staff such as instruments, utensils, dresses, and so on could be demonstrated on the one hand and their products such as dresses, soap, dried herb,…etc. could be sold on the other hand. In doing this, some leaders had study trips to visit the model, a Tai Dam museum locating at Ban Na Panat, Chiang Khan District, Loei Province.

Figure 26: Tai Dam museum at Ban Na Panat, Loei

1.6. Campaigning

Many Tai Dam people have been trying to make campaigns for their ethnicity on the one hand and language & culture maintenance on the other hand mostly in Facebook since this costs no money.

Figure 27: Campaign for Tai Dam identity in Facebook

1.7. Publicizing

So far, they have publicized their ethnicity in national media such as television and radio. Take the show “Chaeu Pha Thiau” (Traveling with Chaeu) on Thai TV 3 for an example.

Figure 28: Publicizing the Tai Dam culture

1.8. Studying

Moreover, there are a number of Tai Dam individuals and organizations that have conducted some studies, including documents or records, on the Tai Dam language & culture, either published or unpublished, in order to help preserve their language & culture. Certain studies are shown below.

Figure 29: Some studies on Tai Dam language & culture in the lower northern part

2. Approach in Building Cooperation with Tai Dam Communities in Language Maintenance

All Tai Dam communities in the lower northern region are open to any type of cooperation with either civic parts or other organizations in language & culture maintenance. In fact, the Tai Dam leaders, as well as other powerful persons, have been doing this mission seriously and sucessfully. Specifically speaking, some of them have revealed that, with small funds from the government, they have spent their own budget in holding cultural activities, building Tai Dam cultural and learning centers, and other activities in language & culture maintenance. However, they are afraid that they may not be able to go on supporting the action financially dued to their economic depression.

In the present research paper, we then would suggest that the best effective approach to make the cooperation with Tai Dam communities in this area is supporting and straightening their missions. Either government or private sections could participate in such the task in two folds below.

1) Government organizations or authorities which carry duties in local development, cultural promotion, local education and tourism, either in the central or local part, are supposed to facilitate and fund the Tai Dam mission activities, at least, in the following manners.
   - Providing enough budget allocation for stronger Tai Dam villages to operate their own culture or learning centers since they are the symbol, identity or even soul of the Tai Dam people.
   - Providing enough funds for the Tai Dam clubs regularly each year so that they are able to operate the clubs throughout a year and carry on holding important traditional events and activities.
   - Participating and mentally supporting Tai Dam important events

and activities so that they do not feel negligent and, instead, are proud of themselves for them to be imposrtant to the government part too.

- Imbedding the Tai Dam language & culture in local school curriculums as selective subjects or extracurricular activities in prepared schools. In doing this, Tai Dam children can realize that their language & culture are also important and would not feel embarrassed when they speak Tai Dam or perform any Tai Dam practices.
- Promoting stronger Tai Dam communities or villages such as Bang Rakam Subdistrict (Phitsanulok), Phai Rop Subdistrict (Phichit), Ban Huai Hang (Phichit), Ban Nam Rueng (Sukhothai), Ban Nong Noen (Nakhon Sawan), Ban Wang Yuak (Nakhon Sawan), and Ban Tha Chang (Kamphaeng Phet) to be tourist sites operated by Tai Dam people themselves in an appropriate way since their cultural activities (traditional songs and dances, games, clothing, bamboo waving and ceremony practices) are quite salient and attractive to either Thai or foreign tourists. Importantly, this might help improve their economy and then life quality.

2) Educational institutes, especially the ones that locate in the lower northern region, could promote and support research projects on Tai Dam problematic issues such as language & culture endanger, bi-cultural communities, implementation of local languages/dialects & culture in curriculums, …etc. In doing this, the projects should be cooperated with the Tai Dam local people, not as informants but research participants, so that they have capacity in operating simple research work for problem solution themselves. There are

a number of Tai Dam leaders such as Tai Dam club chair persons, village heads, local knowledgeable persons, activists and even teenagers who wish to carry on their language & culture and ready to be trained, in a certain level, for this vain.

3) Private sections such as television and radio organizations are also supposed to support the publicizing of Tai Dam cultural events.

Concluding Remark

This article presents the language & culture situation of the Tai Dam ethic group in the lower northern part of Thailand and suggests an approach in building cooperation with the Tai Dam communities in language & culture maintenance. Data has been collected from all 9 provinces in this region by surveying, observing, participating and interviewing. The results show that, for the language & culture situation, there exist at least 145 Tai Dam villages settled in seven provinces; namely, Phitsanulok, Phicit, Nakhon Sawan, Kamphaeng Phet, Sukhothai, Phetchaboon and Uthai Thani. The Tai Dam people still speak their own language and maintain traditional practices. They have many opportunities in speaking Tai Dam and performing cultural practices in daily life, social events, social club meetings and social media. They have the positive attitude toward and even are proud of their own language & culture. However, the language & culture tends to be endangered among the different and changing society. They have preserved their language & culture in their own efficient ways; that is, “performing to be watched”, “living to be seen” and “training to be able to”, including strategies such as “behaving”, “demonstrating”, “teaching & training”, “holding”, “building”, “campaigning”, “publicizing” and “studying”. Therefore, it is suggestive that possible ways in making cooperation with the Tai Dam communities in language & culture

maintenance could be achieved by supporting and straightening this missions. In doing this, involving organizations such as relevant government authorities, local educational institutes, as well as private sectors are supposed to participate in the task.

Suggestively, to fulfill the task of language & culture maintenance, however, the life-long learning of the language & culture should be provoked too. This action could be accomplished by making cooperation with the Tai Dam leaders, especially younger ones, in building a new value and public mind in order to strengthen their existing missions. Supported by relevant government sections and local education institutes, they might be guided or trained in some simple methods of sciences concerning how to 1) seek for their own communities' problems (or desire) and the sources of problems, 2) find a solution to each problem together, and 3) estimate the state after the problem has been resolved. This process is hoped to provide them with thinking logically and experiences so that they are able to find their own ways in solving problems by themselves. This consequently would sustainably help develop the local communities and finally solve problems in equality and extinction of local/minority language & culture. We should be aware that every culture is equally prestigious in its value. Realizing this could be the best idea to carry on multi-culture countries, as stated by Wasi (2012) that:

> *"Regarding culture as the concept, every community or country is equally prestigious. No one is more prestigious than others since cultures vary and local cultures are not centralized and are accepted in their own values. This is the best way to carry on multi-culture communities and make them stronger and durable."*

References

Aphinwat Phosan. (2009). **Khati khwam chue lae phithikam lao song** (Essences of Lao Song Beliefs and Rituals). Nong Luang temple and committee, Phairop Subdistrict, Pho Prathap Chang District, Phichit Province. Maha Sarakham: Aphichat Printing Ltd. (In Thai)

Burusphat, Somsonge. (2014). Plant-based numeral classifiers in Tai Dam. **Journal of Southeast Asian Linguistics Society (JSEALS)** Vol.7, 52-56.

Patama Phatphong. (2013). **Kan chatkan khomun tuabot khong klum chatphan thai song** (Textual Data Management of Thai Song Ethnic Group). Bangkok: Pimpakan Printing House. (In Thai)

Phettabong Phaisune. (2010). **Kan plianplaeng watthanatham khong thai dam nai krasae kan plianplaeng : korani sueksa priapthiap thai dam nai prathet thai lae satharanarat prachathipatai prachachon Lao** (Tai Dam Culture Change in the Flow of Change: A Comparison Study between Tai Dam in Thailand and Laos). Doctoral Dissertation. Loei Rajabhat University. (In Thai)

Phettabong Singlokham. (2005). **Mu ban thai dam: ban na pa nat, tambon khau kaew amphoe chingkan changwat loei** (Tai Dam Village: Ban Na Panat, Khau Kaew Subdistrict, Chiang Khan District, Loei Province). (unpublished document in Thai).

Phichet Saiphan. (2011). **Mueng thaeng-dian bian fu: kan mueng chat phan lae kan plian phan su sangkom niyom khong krum thai nai vietnam** (Tang- Điện Biên Phủ: Ethno-politics and transition to the socialism state of the Tai group in Vietnam). Journal of Sociology and Anthropology 30 (1), 10-46. (In Thai)

Phrakhru Adunsisangwon. (n.d.). **Thong chat thai dam, prawat thai dam, sun phasa thai dam** (Tai Dam Flag, History and Language Center). (Unpublished document in Thai).

Praved Wasi. (2012). **Moradok watthanatham-phumpanya lae khuam mankhong khong chat** (Cultural-wisdom Heritage and the National Security). National Culture Conference “Cultural Research 2” on 12 July 2012, Bangkok. (In Thai)

Somsonge Burusphat. (2013). **Kan prae lae kan plianplaeng siang nai phasa thai song** (Phonological Variation and Change in Thai Song). Bangkok: Pimpakan Printing House. (In Thai)

Supatra Jirananthanaporn, Unchalee Singnoi and Siriporn Maneechuked. (2004). **Rabop waiyakon nai phasa thai song** (Syntactic System in Thai Song). (Unpublished).

Supatra Jirananthanaporn. (2007). **Kan sueksa priapthiap prayok diau phasa thai lae thai song: Korani sueksa nai naew thrisadi waiyakon nathi** (A Comparison Study of Simple Clauses in Thai and Tai Song: A Case Study in Functional Grammar Framework). Doctoral Dissertation. Silpakorn University. (In Thai)

Suwilai Premsrirat et al. (2004). **Phaenthi phasa khong klum chatphan tangtang nai prathet thai** (Language Map of Ethnic Groups in Thailand). Bangkok: Kurusapa Printing. (In Thai)

Unchalee Singnoi, Supatra Jirananthanaporn and Siriporn Maneechuked. (2003). **photchananukrom thai-song** (Dictionary-encyclopedia Thai-Song). (unpublished).

Unchalee Singnoi. (2005). **Khamnam prasom: sat lae sin nai kan sang kham thai** (Nominal Compound Words: Science and Art in Word Creation in Thai). Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)

Unchalee Wongwattana. (2016). **Phumpanya phasa thai dam nai khet phak nue ton lang: naa thi thang watchanapatibatsat khong kham long thai** (Tai Dam Language Wisdom in the Lower Northern Part: Pragmatic Functions of Final Particles). 12th Naresuan Research Conference on 22nd – 23rd July 2016, Phisanulok. (In Thai)

Wongwattana, Unchalee. (2016). Word compounding in Tai Dam: A reflection of people world views and culture. **Journal of Mekong Societies**. Vol.12, No.2 (May-August).

The Origin of Human Trafficking : A Case of MEA LA Temporary Shelter

Police Lieutenant Colonel Bandan Buadaeng[1]

E-mail: kamphang.b50@gmail.com

Patcharin Sirasoonthorn[2]

---

[1]Chief Inspector of Den Lek Police Station, Uttaradit Provincial Police.

[2]Associate Professor, Ph.D., Department of Sociology and Anthropology, Faculty of Social Science, Naresuan University.

* ขอบคุณภาพจาก http://bit.ly/2ecClaH

Abstract

Because of the fighting between Burmese military and minority groups in Myanmar, people from more than 13 ethnic groups have to migrate to a "grey area" called the Mae La temporary shelter in Thasongyang district, Tak province. The operation of the temporary shelter is under an agreement between international organizations and the government of Thailand. This policy leads to poor socio-physical conditions. Problems include DPFs' socio-economic dependency. These conditions push displaced persons from fighting (DPFs) who reside in the shelter to sneak out of the shelter to seek for better living conditions, hence becoming the victim of human trafficking. Therefore, Mae La temporary shelter has come to be an original station of human trafficking in Thailand. The objectives of this article are to uncover the status as origin of human trafficking of this shelter and to highlight the key major factors that turn DPFs into human trafficking victims. The authors adopted a mixed methodology including quantitative and qualitative research, coupling with the walking map by geographic social information system to explain routes of trafficking.

The results show that Mae La temporary shelter had status as the origin of human trafficking process which affected DPFs residents inside to be trafficked through 3 major factors: 1) low quality of life of "stateless people" in the "grey area" from the shelter's poor management and without good governance; 2) The influence of consumerism in the outside society which still face with the lack of planning for proper and sustainable development; and 3) vulnerable status of DPFs as "stateless people" without cosmopolitan status and labelled as persons with illegal status. The authors suggested that to release Mae La temporary shelter of its status as the origin, it is crucial to reconsider the existence of the shelter's management as special area for "stateless people" who should be considered as global citizen and has

universal human rights, the definition of “temporary” and empowerment programs for increasing a better living and human rights among DPFs should be a priority.

Keywords: Origin of human trafficking, Mae La temporary shelter,
Displaced persons from fighting.

Introduction

The revolution in 1962 by General Ne Win in Myanmar which converted the socialism administration to Myanmar administration destroyed the contract for minorities’ autonomy and has since caused disputes between the Burmese military government and ethnic groups. While the ethnic groups want to fight for their autonomy, the Burmese government wants to keep them in order. The fighting zone is in Shan state and Karen state. It takes place along the whole length of the border between Myanmar and Thailand which is approximately 2,401 kilometers. (Border Patrol Police Sub-Division 34, 2010).

The most violent fighting is the area opposite of Tak province in Thailand. The area belongs to Karen Nationalist Forces. The strong forces of the Karen ethnic group lead to the hope to gain their victory over the Burmese’s army. Though the war zone is limited to within Burmese border, its impact crosses the border into Thailand. The flux of war refugees dispersing along border areas such as Mae Hong Son, Tak, Kanchanaburee, and Ratchaburee provinces corresponds to what are, in effect, war zones on the Myanmar side. Therefore, the Thai government has put up temporary shelters with support from the United Nations. However, these temporary shelters have been targeted by the Burmese military since they are located closely to the border. Therefore, the Thai National Security Council decided to move the temporary shelters at least 10 kilometers from the border and reduce

the number of shelters in Thailand to 9 locations since year 1996. Four of them are in Mae Hong Son province, 3 are in Tak province, and other 2 are in Ratchaburee province and Kanchanaburee province. Said areas were given a new name of "Temporary shelter" and residents of the area "Displaced persons from fighting (DPFs)". (Mae La Temporary Shelter February, 2012)

Our additional study found Mae La Temporary shelter in Thasongyang district, Tak province have at least five policy issues and problems that make it more interesting than other shelters; 1) It has the vastest area of 1,150 Rai, 2) It has the biggest number of resident as in 8,449 households with 45,669 individuals compose of 22,783 registered and 22,886 new arrivals (Mae La Temporary Shelter February, 2012, Preeda Fungtragulchai, 2012), 3) It has the highest density of resident; 1 person per 1 square meter, 4) It's surrounding community in 10 kilometers radius are also the most dense; 7 villages or 4,920 individuals (Maeramard District Office, 2010 and Thasongyang District Office, 2010) and 5). Impacts of the shelter on surrounding communities are the most varied and obvious environmental problems, common natural resource disputes problem and criminal problems (Montree Kijvirojkul, 2012)

Mae La Temporary shelter operates under agreement and conditions between international organization supporting consumables namely United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) and Thai Burma Border Consortium (TBBC) (Thailand Burma Border Consortium/TBBC., 2010), and the Thai government through office of Secretary of Ministry of Interior has given special characteristic to the area. There are exclusive regulations enforced only in the shelter while outsiders cannot enter the areas freely as might be otherwise within the state of Thailand unless formally permitted by office of the secretary to Ministry of Interior. Therefore, activities and information both within and about the shelter released to the public are limited.

Policy makers determine that the rather poor conditions were because Thailand has not signed the 1951 United Nations Convention on the status of displaced persons. DPFs' living here were based on "temporarily concept". (Mae La Temporary Shelter February, 2012). These conditions lead to their lack of quality of life, which consists of housing and income. Their houses are built from unreliable materials (bamboos) and located with the highest density of resident; 1 person per 1 square meter, because their residence are temporary there is no income for residents in the shelter due to the unemployment and oppression from shelter regulations. Although they were supplied commodities from UNHCR and TBBC organization, it was not enough for living. Finally, the low quality of life on housing and income fronts pushed them to find jobs for better living outside the shelter and thus were trafficked.

Results from several studies on human trafficking found that economic issue or poverty is a crucial cause that led to voluntary relocation as it pushes the victims to human trafficking (Hans van de Glind and Joost Kooijmans, 2008, Finnegan William, 2008 and Asia Regional Trafficking In Persons Project, 2011). This article reveals the temporary shelter as a "grey area" since there had been no proper policy made for living quality. This situation allows the DPFs to become the "people in between". They are invisible from the development process. DPFs in the temporary shelter are restricted certain rights by shelter's regulations, leading to lack of freedom especially freedom to travel and to work. Therefore, this area similar to that of semi-closed society, hard to access, multiple problems take place and are tied into policy across border of Thailand.

Nevertheless, illegally leaving the shelter has become common among DPFs. Although they are protected under the UN's course of humanity, leaving the area denounce that right and protection. They become criminals

that can be apprehended and sent back to their country of origin. Only two conditions for them to be able to leave the temporary shelter legally are for medical treatment and to perform non-political ceremony. (Mae La Temporary Shelter February, 2012). Those with other reasons has no right, thus they sneak out illegally which automatically labels them the illegal immigrants punishable by law. This particular trait is the weak point of being DPFs. This situation gives opportunity to criminals who exploit them through many means especially trafficker. Hence, Mea La temporary shelter has become the origin of human trafficking of which DPFs living in the shelter were victims.

Objectives

This research has 2 objectives: 1) To identify victims of human trafficking and 2) To investigate the major key factors of human trafficking among displaced persons from fighting (DPFs) who are resident in Mae La temporary shelter.

Research Methodology

The authors employed mixed methods including 1) quantitative research by adopting questionnaires survey. Then, the information about quality of life of DPFs was investigated. The data collection application was firstly submitted to the Chief District Officer before studying (at present the application must be submitted to Ministry of Interior only). Once obtaining the permission, the author conducted social assessment survey on 430 samples. By using stratify random sampling; residential zone was divided into 3 strata, with 28,922 labor-age residents of 15 years and older (Mae La temporary shelter, February 2012). Simple sampling was employed for all zones. Sample groups consist of 105 individuals from “zone A”, 135 individuals from “zone B” and 190 individuals from “zone C”. Research tools included

open-ended questions which focus on quality of life of DPFs who residents in the shelter. All samples were both directly and thoroughly interviewed with interpreters present. Data was analyzed using descriptive statistics including frequency and percentage. Then, the qualitative research was employed. Key informants were selected from the interviewees who appeared to be the victims of human trafficking in the questionnaires. Each victim was later interviewed in-depth. The framework of human trafficking as defined by law and scope of this study was applied. Human trafficking victims here referred to those who have originally been living in the Shelter.

The authors adopted triangulation method to process the data before analysis under at least four objectives: 1) to ascertain validity; 2) to reduce bias; 3) to confirm the data and; 4) to elaborate the data (Benja Yoddamnern-Atttig, 2009) between data on the same issue but retrieved from different sources i.e. data from interview and survey. Furthermore, the authors also gathered information concerning social geo-graphical mapping by using GSIS (Geographic Social Information System). By this, locations, problems, the Shelter's designation were displayed. Victims' housing, administrative offices, boundary, public facilities were located in the Map. Data was analyzed by using content analysis, before synthesizing conclusion of the study.

Result

1) The process of identifying human trafficking composed of 3 steps.

1.1) First step was searching for primary identification of human trafficking's victims. For the identification; the authors believed that low quality of life is the main cause of human trafficking, therefore the quality of life surveying method to search for human trafficking's victims in the shelter was employed. We had to separate the samples with questions regarding

working outside the shelter and invaded human rights because persons will not be human trafficking's victim unless both factors are present. First step consists of 3 items which are:

(a) Social characteristics of DPFs in the shelter. The results showed; Most of samples groups are female (63.1%), age group is 15-25 years old (35.8%), resident in zone "C" (44.2%), they are Karen (87.2%), Christian (51.1%), settled in the shelter because of the treat of fighting in Myanmar (66.7%) and they have lived in the shelter between 1-10 years (Table 1)

TABLE 1 : Social characteristics of DPFs in the shelter.

Social characteristics	Frequency (person)	Frequency (%)
1.Sex		
Male	159	36.9
Female	271	63.1
2.Age group		
15-25 years old	154	35.8
More than 25-35 years old	138	32.2
More than 35-45 years old	77	17.9
More than 45-55 years old	40	9.2
More than 55 years old	21	4.9
3.Zone of residential		
Zone A	105	24.4
Zone B	135	31.4
Zone C	190	44.2
4.Ethnicity		
Burmese	43	10.0
Karen	375	87.2
Others	12	2.8

TABLE 1 : Social characteristics of DPFs in the shelter. (Cont.)

Social characteristics	Frequency (person)	Frequency (%)
5.Religion		
Buddhism	199	46.3
Mohammedanism	11	2.6
Christianity	220	51.1
6.Cause of residential in the shelter		
Treat of fighting	287	66.7
Treat of political	25	5.8
Treat of poverty	46	10.7
Treat of oppressed	15	3.5
Follow relatives	57	13.3
7.Period of residential		
1-10 years	292	67.9
More than 10 years-20 years	109	25.3
More than 20 years-30 years	18	4.2
More than 30 years	11	2.6

Source: Pilot survey result, March 2012

(b) The number of DPFs who used to work outside the shelter and whose rights had been invaded while working. There were 105 individuals who used to work outside the shelter and 27 individuals whose rights had been invaded while working. Among them, 63.0% are invaded in economic rights such as unfair labor wages and unpaid labor wages, 48.1% in cultural rights such as belief, costume, tradition and religion, 22.2% in social rights such as access to public health and aggregation rights, 14.8% in survival rights; necessary for life such as the access to food, cloth, residence and medicine and 14.8% in safety rights such as violence, abuse, assault, torture victim, and killed. (Table 2).

TABLE 2 : 105 individuals who work outside the shelter and were invaded human rights

Human rights had been invaded	Frequency (person)	Frequency (%)
1. Human rights had been invaded during working		
had been invaded	27	25.7
hadn't been invaded	78	74.3
Total	**105**	**100**
2. Type of Human Rights had been invaded		
Survival rights	4	14.8
Safety rights	4	14.8
Social rights	6	22.2
Culture rights	13	48.1
Economic rights	17	63.0
Total : 27 answer more than one choice		

Source: Pilot survey result, March 2012

(c) Jobs which DPFs work outside the shelter which were; labor 29.5%, contractor 26.6%, housekeeper 22.8%, construction work 11.5%, work in factory 5.7% and fishing 3.9% (Table 3).

TABLE 3 : Jobs which DPFs work outside the shelter.

Type of jobs	Frequency (person)	Frequency (%)
Fishing	4	3.9
Housekeeper	24	22.8
Factory	6	5.7

TABLE 3 : Jobs which DPFs work outside the shelter. (Cont.)

Type of jobs	Frequency (person)	Frequency (%)
Labor	31	29.5
Contractor	28	26.6
Construction work	12	11.5
Total:	**105**	**100**

Source: Pilot survey result, March 2012

1.2) Second step is in-depth interviewing 27 individuals who were primarily identified through the questions based on basic principal of human trafficking as defined by Thai law named Human trafficking prevention and suppression Act, B.E. 2551, consist of 3 components which are 1) An action (What traffickers do) consisting of recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of persons; 2) By means of (How they do it) threat or use of force or other forms of coercion, abduction, fraud, deception, abuse of power or position of vulnerability giving or receiving payments or benefits to achieve consent of a person having control over another; and 3) For the purpose of (Why they do it) exploitation including, at a minimum, the exploitation of the prostitution of others, or other forms of sexual exploitation, forced labour or services, forced to beg, slavery or practices similar to slavery, practices similar to rip off persons, forced into servitude or the removal of organs. Following Thai law, there were 13 individuals who were not counted as human trafficking victims because all of them weren't exploited by trafficker. While they were invaded on human rights, some human rights weren't the exploitation indicated by components of human trafficking law. Therefore at this step there are only 14 individuals who had been trafficked and were ready to give information.

1.3) Last step is to in-depth interview 14 individuals from the definition framework of Thai law. Our in-depth re-interviewing helped defining the scope of this study, the special criteria of which human trafficking originated shows that human trafficking started from the shelter or the shelter has status as origin of human trafficking. Following the law and scope of this study, 9 individual victims were defined. Nonetheless, 5 individuals were trafficked before gaining resettlement in the Shelter which does not possess the special criteria of which human trafficking originated. Therefore, the number of victims of human trafficking was reduced to 9 individuals.

Victims of human trafficking in this study moved from Mae La temporary shelter for work, all of them were exploited in minimum one type of the exploitation as defined by law. In this study, 4 types were found; 1) the exploitation of the prostitution of others, 2) forced labour or services, 3) forced to slavery and 4) practices similar to rip off persons. Results are shown below:

Three of them (male) were persuaded from the same ethnic friend (Karen) and transferred to Smuthsakorn province and were exploited after they became slave labors in fishing business, all of them were exploited in 2 types of the exploitation as in forced to slavery and forced labour or services. According to speech text "…During the transferring period, middlemen navigated us to walk in the dark forest. Methamphetamines were mixed in drinking water for the longer walk. I seriously walked in the forest all day all night for 3 days…" (Mr. Boy, (Nickname), 2012). As for working in fishing boat "…I had to work daily for more than 18 hours, no recess even if I got ill. Heavily ill people will be killed by throwing into in the sea. Traffickers kept us working by brute force, threat, physical abuse, and reducing food portions. Because I worked in fishing boat I couldn't avoid or escape from the worst situation and no one would hear me…" (Mr. John, (Nickname), 2012).

Middlemen persuaded 4 of them (female) by manipulating or omitting truths regarding detail of the job and working condition in order to make them travel voluntarily. They then bound them using debt from transportation fees so that they would rather agree to travel free of charge and pay the debt by working later. They had to prostitute at "Karaoke shop" in Bangkok without consent to pay back their debt but their income were exploited by trafficker. All of them were exploited in 2 types of the exploitation as in the exploitation of the prostitution of others and practices as similar to rip off persons. As for the recruitment, it was stated in the document that "…someone familiar persuaded me to work at food shop as server, to get monthly salary of 5,000 Baht including residence near the workplace. In fact, at destination, I worked without salary and was forced to prostitute for a lot of money to release my 50,000 Baht debt that middleman has been taken from the shop owner…" (Miss A, (Nickname), 2012). As for transferring "… I was taken by middlemen from Mae La temporary shelter to Bangkok in exchange with transportation fees. They employed several means of transportation and transfer to avoid inspections and apprehension; these means included personal vehicles, public transportations, mixing the automotive means with walking on foot; resting in intervals and subsequent deliveries at checkpoints. Aside from this, they had also found dangerous means of transportation to avoid apprehension during the movement…" (Miss B, (Nickname), 2012). As for working at destination "…Traffickers employed several methods as controlling mechanism to keep us working without consent or from escaping. These methods are 1) by brute force, 2) by threat, 3) by physical abuse, and by detainment within work area. I was exploited and ripped off my money by trafficker…" (Miss C (Nickname), 2012).

One of them was a boy, he worked as a service man at a "Gay bar" in Bangkok, later he voluntarily prostituted expecting to earn a lot of money

for his family in the shelter. Finally, he could not get enough money because traffickers exploited him by rip off all of his income from prostitution. According to this speech "…I am sex worker, only prostitute for male or gay who want to get sex service from me. Following the agreement and conditions, my compensation from sex service for gay each time was 5,000 Baht and I'd receive 50% of them. Each month, I worked sex service on average 20 times, so I must get an income approximately 50,000 Baht. I prostituted there for a year so I think I earned money approximately 600,000 Baht but, I never received because the shop owner kept my money and promised to pay lots of them back to me later. Finally, he was arrested by Thai policeman and my money disappeared with him …" (Mr. Jim, (Nickname), 2012).

One of them was a girl, she was a house work at a big house in Bangkok. Her friend, Karen ethnicity like her, recruited and gave this job to her. Although she earned few money (3,000 Baht per month) for house work but she worked with her consent. Later, she became slave labor, more than 16 hours of working every day and she was assaulted by trafficking. She was exploited in type of practices similar to rip off persons. According to this speech "… I had a lot of and heavy duties, it was increased after the increasing of the number of house members. I worked everything for all from 5 a.m. to 10 p.m. including food preparing, dressing, house's cleaning and washing, no recess even if getting ill. I was locked in the house and forbade contact or communication with other persons. My boss always hit my back and pulled my hair hard when he felt displeased or angry. I was always trembling and in pain…" (Miss D, (Nickname), 2012)

2) The major key factors of human trafficking among DPFs in Mae La temporary shelter compose of 3 factors;

2.1 Push factor: the low quality of life in the temporary shelter included:

1) Unstable and insecure residential habitats which has a lack

of security and severe density both inside and outside of the houses because their resident depend on concept of temporary, so most houses were built from temporary material. According to this speech "…My house is going to tumbledown, Bamboos weren't enough supported, there are 9 individuals resident in my house, very crowded while we sleep…" (Mr.Man, (Nickname), 2012). As for the food supply, it was stated in the document that "…Many food such as rice, dried food, fresh food and garnish were misapplied by some groups before they were given out for DPFs. This is a corruption and show that the shelter managed without good government…" (Mr.Man, (Nickname), 2012). Almost all houses were built from bamboo (95.8%). It is very crowded inside the house as there are 6-10 members in most houses while space distributed for a house on average only 40 square meter (42.6%), and there is high population density outside because each house in the shelter are located less than 5 meters from each other (95.8%). (Table 4).

TABLE 4 : Quality of life in housing dimension.

Security and density of housing	**Frequency (person)**	**Frequency (%)**
1.Security of housing		
Concrete for building	4	0.9
Wood for building	14	3.3
Bamboo for building	412	95.8
Total	**430**	**100**
2.Number of house members		
1-5 individuals	132	30.7
6-10 individuals	183	42.6
11-15 individuals	64	14.9
More than 15 individuals	51	11.8

TABLE 4 : Quality of life in housing dimension. (Cont.)

Security and density of housing	Frequency (person)	Frequency (%)
3.Density outside the houses		
Far from next house less than 5 meters	412	95.8
Far from next house between 5-10 meters	10	2.3
Far from next house between 10-15 meters	5	1.2
Far from next house more than 15 meters	3	0.7
Total	**430**	**100**

Source: Pilot survey result, March 2012

2) Inadequate income and unemployment due to the temporary shelter's regulations. According to law and regulations of Ministry of Interior, the only source of income among the DPFs was the monthly relief supplies. Their income only shows unemployment and oppression from shelter regulations. Though some have income from taking small jobs inside and outside of the shelter (36.7%), it is not enough to meet the expense (75.8%). (Table 5).

TABLE 5 : Quality of life in annual income dimension.

Annual income	Frequency (person)	Frequency (%)
1.Household income		
Get income	158	36.7
No income	272	63.3
Total	**430**	**100**
2.Level of income		
Enough for spending	39	24.2
Un-enough for spending	122	75.8
Total	**161**	**100**

Source: Pilot survey result, March 2012

Housing and income problem become a factor that push shelter residents to find work outside the shelter area by taking on small jobs in surrounding villages and the state's inner area, such as Bangkok and Samuthsakorn, in hope of better quality of life.

2.2 Pull factor: the short supply of lower-level or unskilled labor in Thailand leads to the surplus demand from outside the temporary shelter, especially those located in the city or industrial areas. Coupling with pull factors from outside the shelter such as shortage of labor supply among SMEs and repetition patterns from other victims.

2.3 Accelerate factor: the authors synthesized the Geographic Social Information System by adopting participatory creative innovation. 4 socio-physical elements were; 1) educational, religious, medicinal locations and the resettling model. 2) The basic commodities necessary to life such as water source, telephone, broadcasting tower, and career training center 3) the position of check points for the entrance along with the shelter. And 4) the position of victims' house. This study found that, almost all commodities follow by 1) and 2) are clustered together specially on the flat plain near to the road and entrance of the shelter. Consequently, further sites and highlands lack or have difficulties reaching basic commodities. For check points' position, the Shelter had only 13 check points which were not enough for the entrance along the shelter more than 3 kilometers. (Figure 1). For position of victims' house, the victim's house mostly was located on flat area and near to the entrance. (Figure 2). These are opportunity and convenience for sneaking out of the shelter, as well as information perception and contact from people outside the shelter.

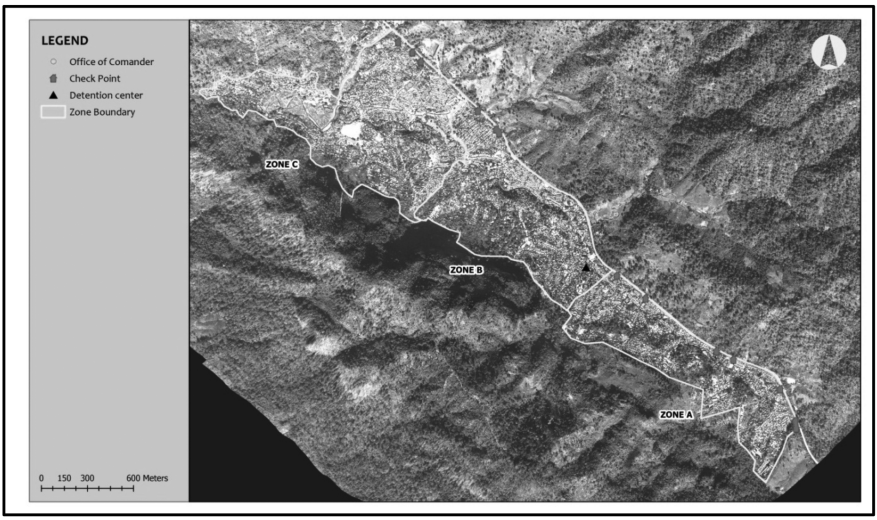

Figure 1: Position of checkpoints in the shelter

Source: Pilot survey result, March 2012

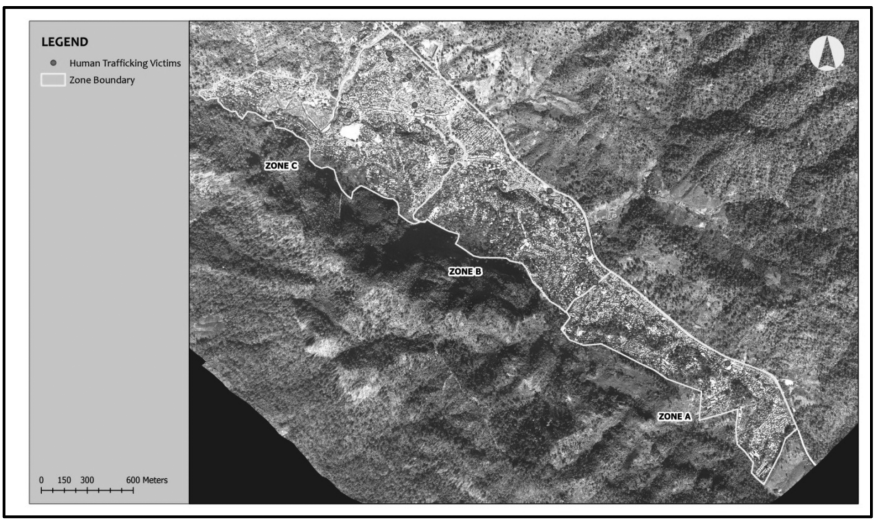

Figure 2: Position of victims' house

Source: Pilot survey result, March 2012

Additional finding; friendly persuasion from the same ethnicity as well as limited information and communication about human trafficking obstructed the DPFs from the serious problem about the trafficking. According to this speech "…I am Karen, we are rather crazy in ideology, trusting, negotiation and nationalism. I believed in my friend who was Karen like me. He persuaded me to find job in Bangkok. Most of Karen from the shelter work construction there with 200 Baht daily income. I consented to work by his information but at destination I was locked in a small house near the sea. There were 3 individuals living in this house before me, most of them are Laos. Finally, we became worker on a fishing boat in Thai and oversea. This situation took place because of my trust in Karen ethnicity like to me…" (Mr. Boy, victim of human trafficking, 2012).

This shows that not only the factor of low quality of life is the reason for the DPFs to venture into human trafficking, but there are other factors especially opportunity and convenience to sneak in and out of the shelter, as well as available information and contact from people outside of the shelter, that play a part in accelerating the process of human trafficking. These situations show the relationship of lifestyle between DPFs resident in the shelter and local people surrounding or in another shelter in inner area. Although the shelter is a special area characterized by hard to access, semi-closed society and activities and some information were limited but the modernization, globalization and borderless communication allow them to perceive social movement outside the shelter. A mobile phone isn't difficult to own with a cheap price. Telephone signals are readily available hence they can easily connect with ethnic friends in inner area. Finally they were persuaded from the person from the same ethnicity they trust by default. They're rather passionate in ideology, negotiation and nationalism, especially Karen group. Therefore, in borderless and modernized world, DPFs usually

are persuaded from people who had the same ethnicity and these are major factors which accelerate them to human trafficking.

Nevertheless, illegally leaving the shelter due to the push factor, pull factor and accelerator factor as stated above had made the DPFs illegal immigrants as only residents of the shelter are protected under the course of humanity, and leaving the area denounces that right and protection. They become criminals that can be apprehended and sent back to their country of origin since they would not have identification document or passport. This particular trait is the weak point of DPFs that force them to submit and leave them lacking negotiating power, giving opportunity to criminals who exploit them through many means especially trafficker. According to a DPFs who was a victim of human trafficking in this study "…He intimidated me. 'You are alien and you have invaded Thai law, stick yourself everywhere, you must not get out of this house and contact anyone. I was afraid of being arrested by policeman because I was an alien, I could only complied and worked in the house only …" (Miss D, victim of human trafficking, 2012).

Discussion and Conclusion

Discussion:

Low quality of life is the main cause of human trafficking; the quality of life surveying method allowed the author to name the victim living in the Shelter. Qualitative method by in-depth interview helped deeply searched for identity, characteristics, and key factors of becoming the victims. Adopting the framework of Thai law named Human trafficking prevention and suppression Act, B.E. 2551 as well as the scope of this study, the victims revealed their socio-economic barriers after becoming DPFs. Unclear definition and time frame of the "temporary shelter" become the death-lock of the DPFs. Unable to control their own life in the Shelter, the victims jumped

into the trafficking business. Consequently, the DPFs are sold because of their search for a better living, freedom, and self-reliance. In borderless world of capitalist modernization, trust and friendship become exploitation mechanism adopted by the human traffickers. Problems of close environment, limitation of outside information, and communication skill of the DPFs have thus become the major tools of the traffickers.

The root of the causes of human trafficking include a lack of security, severe density both inside and outside of the houses, unemployment and oppression from shelter regulations. Though some have income from taking small jobs inside and outside of the shelter, it is not enough to meet the expenses. Being unable to solve the income problem, these DPFs became the victims. By sneaking to find small jobs in surrounding villages, and those in the state's inner area, such as Bangkok and Samuthsakorn, the DPFs hope that they would be able to get a better quality of life. Couple with the problems of shortage labor supply in Thailand, poor human resource planning and corruptions has caused some of DPFs to be exploited. All forms of human rights were invaded, particularly civil rights, economic rights, social rights and culture rights. Due to their alien status, limited Thai language skill, race differences, and cultural preservation; the DPFs became the victims of modernization.

Although supporting commodities such as educational and medicinal locations are available and residents can approach them easily, some commodities such as water sources and broadcasting towers are clustered together on the flat plain, near to the road and entrance of the shelter. Consequently, further sites and highlands have difficulties reaching commodities, news and useful information. Moreover, the shelter has only 13 check points which are not enough for the entrance checking. Still, though areas that are flat and near to the entrance do have enough commodity

systems and resident near to the area can conveniently reach said commodities, this study found that home of those who had been trafficked, both current victims and those who were eliminated, are all in poor condition. This shows that not only the geographical factor of the resettlement, but the factor of low quality of life of the DPFs also pushed the victims into human trafficking business. There are also other factors involved, especially opportunity and convenience to sneak in and out of the Shelter as well as availability of information and contact from outsiders. These situations show the significant relationship between DPFs' living conditions and the increasing values of capitalism of local people surrounding the Shelter. The values are rising throughout the country as a whole. Although the Shelter is located in a remote area characterized by poor road condition, but the modernization brings borderless values of capitalism as well as human rights. This led them to the perception of worldwide social movement considering equality, freedom and human rights demands outside the Shelter. Several DPFs have personal mobile phone because of its cheap price with a promotion of long plan loan. To communicate with relatives and friends residing in their home country, however, good telephone signal is needed which operate under decades of policy limitation in Thailand. Searching for a phone's signal, some DPFs accidently sneak out the Shelter. Finally they were persuaded from outsiders to work.

Conclusion:

Problems of Mae La temporary shelter's management have impact on human rights and quality of life of DPFs who's residential, and led them to escape to seek jobs outside and inner area for better living than in the shelter. Some DPFs fall into human trafficking process and become "victim". This phenomenon refers to an origin of human trafficking starting at the shelter. The major key factors of human trafficking among DPFs consist of

3 factors as follow; 1) Push Factor in the temporary shelter is the low quality of life, which consists of unstable and insecure residence because they are built from temporary material and inadequate income due to the fact that residents of the temporary shelter cannot be employed according to shelter's regulations, hence their only source of income being the monthly relief supplies. 2) Pull Factor consists of unskilled labor demands from outside the shelter especially the city or industrial areas, and successful examples of those who used to work outside the shelter. And 3) Accelerator Factor which is friendly persuasion from the same ethnicity as well as limited information and communication about human trafficking obstructed the DPFs from knowing the serious problem about the trafficking. Nevertheless, it is very difficult to find out human trafficking's victims residing in the shelter but we conducted survey in quality if life of DPFs to select key informants, suspected victims, coupled with in-depth interview on individuals as definable by Thai law and scope of this study that human trafficking must have an origin from Mae La temporary shelter or victims must be DPFs who reside in this shelter before being trafficked resulting in us being able to investigate 9 real victims in this study.

Suggestion from Research

To prevent and release Mae La temporary shelter from its status as origin of human trafficking in Thailand, the authors strongly suggest that 1) the existence of the shelter need to be reconsidered both in terms of the definition of "temporary" and the management plan because the shelter was established for more than 20 years without strategy and planning; 2) law and regulations concerning global citizens living under the stateless condition need to be highlighted by involving all concerning nations; and 3) empowerment programs to increase human rights among DPFs should be a major priority.

References

Asia Regional Trafficking In Persons Project. (2011). **ASEAN Human Trafficking Investigation Training Programme (Reactive).** n.d.: n.p.

Benja Yoddamnern-Atttige. (2009). **Qualitative Analysis: Data Management, Interpretation and Defining.** Nakorn Pathom: Institute of Population and Society Research, Mahidol University.

Border Patrol Police Sub-Division 34. (2010). **Summary Lecture Reference Document.** n.d:n.p..

Finnegan, William. (2008). **The Counter traffickers: International Organization for Migration.**: The New Yorker 84 (12):44.

Hans van de, Glind and Joost, Kooijmans. (2008). Modern-Day Child Slavery: **Children and Society.** 22 (3):150-166.

Mae La temporary shelter. (2012). **Summary Lecture Reference Document.** n.d:n.p..

Maeramard District Office. (2010). **member in the house.** n.d:n.p..

Miss A (Nickname). Victim of human trafficking, Displaced persons from fighting in Mae La temporary shelter. Interviewed on November 6, 2012.

Miss B (Nickname). Victim of human trafficking, Displaced persons from fighting in Mae La temporary shelter. Interviewed on November 11, 2012.

Miss C (Nickname). Victim of human trafficking, Displaced persons from fighting in Mae La temporary shelter. Interviewed on October 27, 2012.

Miss D (Nickname). Victim of human trafficking, Displaced persons from fighting in Mae La temporary shelter. Interviewed on October 20, 2012.

Montree Kijvirojkul. Head of Mae La Local Administration Office, Mae La Local Administration Office. Interviewed on August 30, 2012.

Mr.Boy (Nickname). Victim of human trafficking, Displaced persons from fighting in Mae La temporary shelter. Interviewed on November 13, 2012.

Mr.Jim (Nickname). Victim of human trafficking, Displaced persons from fighting in Mae La temporary shelter. Interviewed on December 17, 2012.

Mr.John (Nickname). Victim of human trafficking, Displaced persons from fighting in Mae La temporary shelter. Interviewed on December 17, 2012.

Mr.Man (Nickname). Victim of human trafficking, Displaced persons from fighting in Mae La temporary shelter. Interviewed on December 19, 2012.

Preeda Fungtragulchai. Head of Mae La temporary shelter, Administration office of Thasongyang district. Interviewed on September 17, 2012.

Thailand Burma Border Consortium/TBBC. (August, 2010). **Burmese border refugee sites with population : April 2006-2010.** Retrieved September 29, 2010 from http://www.answers.com/topic/social-security.

Thasongyang District Office. (2010). **member in the house.** n.d:n.p..

Education and Structural Violence in Case Study of : School of Karen Ethnic Community in the North of Thailand

Suwichan Phatthanaphraiwan[1]

E-mail: chipakayaw@yahoo.com

[1]Geo-Cultural Management, Bodhivijjalaya College, Srinakharinwirot University.

*ขอบคุณภาพจาก http://bit.ly/2emttm7

Abstract

Education and structural violence in case study of: School of Karen community in the north of Thailand, study is Type of structure violence that is through the education system and has an impact on the way of the culture of the people in the local community. The objective is to present and elucidate that the education system is one part of the structure that influence violence in Thailand towards indigenous communities and to present suggestions for reducing violence influence by the education system through right based approach and community empowerment in defining local education Researchers used qualitative research data collection tools as in desk study such as Study documents to know the origin of the school system in Karen community.Participatory observation by participate in a workshop to writing alternative report on the situation of access to quality and relevant education for indigenous children and youth in Thailand of the Indigenous Peoples Education Network (IEN) that include 15 organizations three times. Observations of teaching in schools in Karen community for learn teaching approach, activities in Schools and the class contents.In-depth interviews 8 people as the school board members, parents, students and teachers And also In-depth interviews 3 directors working on alternative education in Indigenous communities. The focus group discussion with Indigenous Education Network Thailand to seeking suggestions for reducing violence influence by the education system through right based approach and community empowerment in defining local education.

In this paper elucidate that the education system is one part of the structure that influence violence in Thailand towards indigenous communities continuing since colonization age, nation building and communism age till democracy and capitalism Age (present age) as follows; 1) Education's kills traditional ways of life. 2) Education condition for seized power of the

traditional structure of the community. 3) Education: Power and discourse in contempt and discrimination. 4) Education for mono culture (Nationalism). 5) Education for detestation. 6) Education condition for kills Indigenous Knowledge, confidence and pride. 7) Education created a selfish. 8) Education the condition for pushes people to leave the community.

What needs to be conducted to reducing violence influence by the education system through right based approach and community empowerment in defining local education as follows: 1) Adopt and implement a rights-based approach to education as guided in UNESCO document of A Human Right Based Approach to Education for all; 2) Educational Structure Specifically Designed for Ethnic and Indigenous Communities For formal education. 3) Indigenous and ethno-linguistic minority children nationwide must have access to MTB-MLE. 4) Adopt an affirmative recruitment policy for local teachers who are able to fluently communicate languages of ethnic and indigenous communities with basic understanding on their cultures. 5) MoE shall formulate Operational Guidelines and implement the National Language Policy. 6) shall be encourage with more accessibility to alternative forms of education with sufficient financial and other needed support in addition to formal education, indigenous children and communities. 7) Shall be established for monitoring, mobilizing with filling-up the gaps of implementations given in this regard of Alternative Education Council. 8) Office of the Prime Minister shall seriously take actions upon the Cabinet's Resolutions, dated 3rd August and 2nd June 2010 which call for the restoration of the traditional practices and livelihoods of the Karen and Chao-le (Sea Gypsies) indigenous peoples. 9) For the development of a National Curricula, human rights education is an integral part of the promotion and achievement of stable 10) For the Education Assessment, the National Curricula allow to be localized and should respond on the diverse values of local curricula

and contexts. 11) Capacity building for existing education personnel and school management committees on “know how” and operationalization and 12) development of their professional teaching skills for the teachers who are including those from government recruitment scheme, skilled and knowledgeable community members, and local experts with special cultural and technical knowledge and skills selected by communities.

Keywords: Structural violence in the educational system, Structural violence education in ethnic communities, Ethnic cultural and educational system.

Introduction

“The cultural domination violence and structural violence cause direct violence”. (Galtung. 1996 : 291). But in the context of indigenous community in Thailand the situation is different, often the external structure influences indigenous community culture, for example: forest conservation policy established by the government to stop rotational farming system[2] in indigenous community that plant various crops. That causes the change to monoculture crops coupled with other commercial agriculture instead of the original rotational farming system. As a part of this policy there are also tourism development plans and academic research and experimentation, both in agriculture and forestry to conserve watershed area this through declaring the original community land to a national protected area focusing capitalist economy and trade, commerce also stimulating villagers to find revenues to sale local natural resources. (Translation from Thai. Original Quote in Ministry of Social Development and Human Security, p.2 accessed on 11/11/2011, Available on www.m-society.go.th/document/edoc/edoc_470.

[2]Rotational farming is an agricultural practice that involves alternating cultivation between different plots within the same location whilst leaving the other plots fallow.

doc). It causes also the community to change its production patterns making them more complex. Commercial crops production overlap with the production of food and necessities of subsistence in the community therefore, there are limited options for living. Their life is bound to money more than relying on their knowledge and wisdom.

When the violence occurs, People usually focus on solving problems at the end of violence without focus on the social structure that cause direct violence, Therefore not solving the root of the problem. There are also many structures that create violence such as economic, culture, military, political etc. The education system plays an important role in society, it's a social structure laid the foundation for forging behavior and thinking of people in society. (Chaiwat Stanan, 1997 : 10). The reason for choosing education system in this paper is because Government seems to be open to the participation of the community more than other systems (political, economical, etc.). On the other hand, in the long term if the education system is open to include the participation of the community, it will make the children maintain their culture identity and they can be human beings equally and not robots that respond to external systems.

The author has selected case study of a school in the area of Karen community in Thailand, because of education system in Thailand has stepped into the role of lifestyle changes and a lot of people in the Karen community, even if the Karen ethnic group whose culture is strongest among the tribes in Thailand. Therefore, it is interesting to see the process of structure and evolution of violence through the education system in areas such as case studies. Moreover, the author also belongs to Karen ethnic group and functional areas of an organization in the community, allowing access to data.

Objectives.

1. To present and elucidate that the education system is one part of the structure that influence violence in Thailand towards indigenous communities.

2. To present suggestions for reducing violence influence by the education system through right based approach and community empowerment in defining local education.

Research Methodology

Researchers used qualitative research data collection tools as in desk study such as Study documents to know the origin of the school system in Karen community.Participatory observation by participate in a workshop to writing alternative report on the situation of access to quality and relevant education for indigenous children and youth in Thailand[3] of the Indigenous Peoples Education Network (IEN) that include 15 organizations three times. Observations of teaching in schools in Karen community for learn teaching approach, activities in Schools and the class contents.In-depth interviews 8 people as the school board members, parents, students and teachers And also In-depth interviews 3 directors working on alternative education in Indigenous communities. The focus group discussion with Indigenous Education Network Thailand to seeking suggestions for reducing violence influence by the education system through right based approach and community empowerment in defining local education.

[3]This Report is written under coalition of the Indigenous Education Network and Network of Indigenous Peoples in Thailand in cooperation with Asia Indigenous Peoples Pact, for any communications or inquiries, kindly proceed to Ms. Suraporn Suriyamonton, a focal person of the Coalition through her e-mail: ssuriyamonton@yahoo.com.

Result

1. Situation of Educational and structural violence in the School of Karen community in the north of Thailand.

In this section is going to be shown the situation of education as structural violence that influences community culture and how it becomes into violence. To clarify the situation of the case study area researcher will emphasize the time line of education movement in three different phases as follows.

1.1 Colonization Age

1.1.1 Education's destroy traditional ways of life.

School system in Thailand was brought during the colonization time. During this period the colonizers transmitted their doctrine accompanied by the Christian religion by using schools as a tool. They tried to set up the school in the areas where they were established. Thailand was not colonized by any other country because the countries accepted and allow the French and English missioners to come and propagate Christianity. During 1877 these missionaries started to establish schools in Thailand (Bangkok) creating the curricula and the whole educational structure. Meanwhile, in Chiangmai province the first school set up by missionaries was in 1902. After this they tried to spread the school to the rural area of Chiangmai province in a systematic way. In the Muejeykee area the missionaries came to propagate religion and set up the school during 1938 by Missionary from By Missionary Christian Protestant sects Baptist from Sweden and United state. (Translation from Thai. Original Quote in, Sahamitra School, (1988), school history document, non published)

The missionaries tried to set the schools in the locations where the communities became into the Christian religion, this was the main condition from them to the people. In the Muejeykee area the first village that became

to Christianity was Hnong jet hnouy village and in that way they received a school in the community called Sahamitra School during 1958. During this time the teachers of the school were chosen by missionaries and brought them from the city, who was not Karen people, with also the condition of being Christian. These teachers were not able to understand Karen language and culture so the language of the classrooms was specifically Thai language, this means that the students in the school were not able to speak Karen language anymore. The levels in the school were from the first until the sixth grade of primary school. When students attend school they have to wear school uniforms consisting of blue pants and white shirts also socks and shoes, in the case of women they have to wear skirt, white shirt and also socks and shoes even when in the community they did not wear this kind of garments before. Also the male students had to cut the hair like soldier hair style and the women also must follow a specific hair style, with bangs no longer than the eyebrows level, the ears must be visible and the length not longer than the shoulders. Women also cannot wear earrings, rings or bracelets even when this was a kind of women's elements in their culture. Men cannot take long pants to school even when in their community the weather is cold.

Every morning before the class, they have to worship together to learn about the Christian religion, during this time they check if the students come to school and participate. If the students participate in the worship they will get special point but the opposite happens for the students that often miss the worship. In this worship time even when the students do not belong to Christian religion they have to follow the rules of the Christian ceremony. This also caused that the students that are not Christians feel discourage of continue school because often they are forced to participate and the teachers constantly try to become them into the Christian religion.

When there is a ceremony in the community not related with Christian religion the classes always continue and they do not give the students a chance to participate in these ceremonies. Many times because of this the ceremony in the community is not complete because they need the kids to participate permanently during the ceremony for example, once a year the families will call the council to gather and come to bless and eat together, during this they will kill a pig and eat it together. One of the conditions is that everyone must eat together every part of the pig and finish with the ceremony in an specific time, for example if they begin eating during the morning the ceremony should finish the same morning which cannot happen if someone is missing. It makes the ceremony not being complete. Sometimes this makes the people do not have confidence or feel happy because of the absence of their kids.

1.1.2 Education condition for seized power of the traditional structure of the community.

The missionaries reform the structure of the Karen community, by the pastor who get find from outsiders that have knowledge of the bible and can preach the teachings of the true God as their leader instead the original leader of community. The Church Committee Christ replaced a senior culture of community. Used rules of the Christian church into the community and school, replaced rule prohibiting of Karen community culture. The implementation rituals of Christianity into the schools and communities instead of the original rites and rituals of the community, such as the Karen New Year in February but switch to the month of January following with the international New Year day. Violation of this rule means violation of the order of God. In school are taught the knowledge of European music such as guitar, violin and drum that replaced the traditional instruments of the community. Although the community want to refuse some idea or some

activity but always the missionaries often claimed that the law of the Christian, the law of Christ Church. Is the order of the Bible is the word of God. Although the community want is to deny the Missionaries sometimes. But they do not dare deny God. Another reason that does not dare to deny missionaries because of they put on the hope and future education of the children in the adoption of the missionaries there.

1.1.3 Education: Power and discourse in contempt and discrimination.

One elder of the Karen animist religious told that "on that time (Colonization times) the Christian student who have chance to study in school actually when they face the animist people they said People without studies,insubordinate,people do not accept the changes, people without development. And when the Christian adult saw us (animist people) they always tried to convince us to the Christian religion. They have reasonable that for future of generation's life will be better, have the opportunity to attend school, and will be tricks each other. They always talk with us about this." The school or education is the new hope of community to the better life in the future. Therefore the school is a tool for of the Europeans people or missionary to convince people in other communities to come to Christian religion. In the other hand used the religion to create the power to control behavior, the idea of Karen community both school students and adults in the community.

1.2 Nation Building and Communism Age.

After the Civil War, October 6, 1976. There were severely conflict between the Thai government and the Communist Party of Thailand. Government crackdown on terrorists by force weapons and violence while the Communist Party spread the doctrine of socialist ideology in rural areas that far from the influence of state power. People and communities in the

forest area became a united front against the government. Because oppression and exploitation from capitalist under the law and the authority of the government. Communist Party comrades at increasing they grip their weapons against the power of the state.

The government has established a rural development project because of the protection of national security and tried to intervene and convince the villagers in the rural areas including communist Party comrades for turned back into the national development of Thailand and the anti-communist in the end. Mue jey kee or Mae jeam watershed area. In the past as the area of forests and illegal movement of communist party military, thus Thai military are stationed at all times, even today.

On February 28th 1980, The King visited the people at Mue jey kee community. He knew the suffering of the people.He proclaimed to MC.Pisdech Ratchanee, director of the Royal North Project to establish the project to help the people of 21 villages, there is a better living. Not excite from the opposition and not implementation as an illegal of law such as the drug cultivation and abuse and the bandit gang up.

Center establishment Wat Chan Royal project and implementation of plans and policies of the Royal project foundation has offices in Chiangmai. After the establishment of the Royal Project in the area make many departments keep track of it. To support additional Plans of the Royal Project and for the strategies plan to protect national security. One of department that follows was education department has been building consists of 4 schools in the area include Ban Jan school, Sanmoung school, Ban jeamloung school and Ban Houyya school. (Translation from Thai. Original Quote in Wat Chan Royal project, 2008. Yearly report Documentation, n.p.).

1.2.1 Education for mono culture (Nationalism)

The aim of school building on that period focus on looking forward the people to feel and have a perspective to the state in a friendly and positive way. On the same time they tried to input nationalism and Thai identity in the contents of the education. As slogan they had “good student develop the nation, if nation survives people can live”. They established the elements of the nation such as nation, religion and king institute. The good student or a good person should fulfill these elements. (Ausanee and Srichai, 2007), (Chaiwat Stanan, 2010 : 310 -313). When they talked about nationalism they maintain on Thai identity no matter whoever you are, you should be Thai people because you belong to Thai country. This way of thinking influenced the school system making the students be proud, honest and love Thai nationality. Under the name of national security they tried to make the people think and be all in the same way, trying to establish a monoculture, even when Thai country in the reality has cultural diversity. When students attended school they had to speak and learn in only Thai language. The ethnic students could not speak their languages in the classrooms. One slogan in the classrooms of Karen community was “we will be the good students without talking Karen language in the classroom”. On that time who talked Karen language in the classroom was usually punished by the teacher. I remember when I was in first grade, one of my friends in the classroom needed to go to the bathroom. He approached the teacher asking for permission to go in Karen Language. The teacher told him to speak in Thai language because she did not understand even when she did because she was also Karen people. My friend came back to his chair and defecates in himself, the smell was obvious and the teacher found out the cause of the smell. When she realized that the smell came from my friend she bit him complaining him why he has done that and asking him why he had not asked

for permission. He said “I already asked you but you did not give me permission” and the teacher said “you should had asked in Thai language not Karen”. Some of the students in the classroom laugh at him making him cried. Next day he did not show up in school because he felt shy and uncomfortable to study and speak everything in Thai language.

1.2.2 Education for detestation.

In the contents of the curricula they tried to make the students proud of Thai country making emphasis on the fact that this country had been colonized and they also taught about history but without the local community history. They talked about building nation history such as the fights with other countries to protect their country. They also tried to make the students have solidarity with their own people in their country and hate any enemy of the country. In subjects related with history they included a lot of information related the fights between Thai and Burmese army. This made the students have a very strong hate towards Burmese people because this story remarks that Burmese people were the main enemy of Thai until that time.

1.2.3 Education condition for destroy Indigenous Knowledge, confidence and pride.

In the curricula it was also included learning about Thai culture, ceremonies, moral and ethics, music instruments, dance, a form of Thai octometer poem, etc. Without the indigenous people knowledge. They also considered the people not belonging to Thai as foreigners. They tried to convince the Karen students to change their minds and lifestyle to be Thai people and tried to make them loose proud in their own culture because they considered Karen cultured not civilized and not appropriate with Thai society by writing down stereotyping contents in the books for example “the tribal people is the deforestation people, drug dealers, uneducated, dirty,

uncivilized" this made the Karen students want to change and not being Karen anymore. When they were back in their homes they complained their parents to change the livelihood for example: some students they made the mothers to change Karen traditional clothes to Thai customs, others tried to convince their parents to stop eating betel nut because they said it was dirty.

This period the school fostered students to be proud in Thai nation and tried to hinder the other as adulterated thing. On the same time the Karen tribe is in the student's identity which the school system tried to swallow. The Karen students lost confident and pride in their tribe because it became one of the adulterated of a Thai nationalism and was one of the hurdles to the development of the students and the nation. The students tried to adapt, consensually, to the intentions of the education system that is configured by the state. The community knowledge and culture that their parents still practice is difficult to be inherit to the students, this period caused the discontinuation of the Karen local knowledge to Karen students.

1.3 Democracy and Capitalism Age.

After Thai education department reformed the education system they changed the compulsory education from grade 6th to 9th grade. That made the government school in the community makes also compulsory the education from grade 6th to 9th too. The missionary school also upgrade the level from 9th to 12th. The government and missionary school tried to snatch the students in the area and they made campaign in other areas to come to this school. They built a border for students to stay in the school. They were competent in getting the students to come to this school. They had more compulsory subjects such as English and computer training. The main purpose of the education to respond to the international frame was trying to teach the knowledge that was far from the local content to serve the capitalism. As an example in the curricula for 6th grade.

Code of Subject	Subject and Activity	Time. Hours/Years
Basic Subjects	Name of Subject	840
ท 14101	Thai Language VI	120
ค 14101	Mathematics VI	120
ว 14101	Science VI	80
ส 14101	Social Studies	80
ส 14102	History VI	40
พ 14101	Health Studies VI	40
ศ 14101	Art Studies VI	80
ง 14101	Technology and Occupation VI	80
อ 14101	English VI	40
อ 14101	English for Communication I	40
Activities for Learner Capacity Building	Student Activity	80
	Advising	50
	Boy and Girl Scouts	100
	Morality	40
	Social Activity	10
The total of learning times		1,000

For example one subject explaining it to emphasize the contents in the subjects. Technology and Occupation VI Grade 6 Times 80 hours per year. The aim of the content of this subject is: To learn, search and analyze the reason for achieving the goal of working. Protection the individual treasure, wardrobe arrangement, table arrangement and school bag arrangement. Flower planting, repairing materials and tools for planting. Also individual documentary arrangement, manners for showing hospitality to people with high position in different environments, manners for eating, manners in the classroom, bathroom and toilettes and information technology materials. Learning about the basics of computers and prioritize type computer materials with different properties, benefits of computer and the basic graphic programs such as paint, draw, typing messages, create photos.

Relating occupation it includes, understanding the meaning and the importance of different occupations, working skills process and resolution problem process, teamwork skills, creative skills, practicing diligence, tolerance , responsibility and honest. Also working with manners, moral, and have awareness to use and economize the energy and take the knowledge from the classes to be used in the real life in the appropriate way and being able to make evaluation following the indicators of the curricula. (Translation from Thai. Original quote. Sahamitra Vitaya School, (2011), School Structure Curricula, n.p.)

We can see that in the before mentioned details regarding technology they tried to make the students use the computer or technology to support the capitalism system. Regarding to occupation they try to teach the students to become a good worker by being tolerant, honest, diligent, etc. Also they produce learners to be good tool for industrialized system.

1.3.1 Education created a selfish.

The contents of school curricula teach the students to respond the needs of the capitalism but do not teach the students to respond the needs of their communities. Another aim is to study to get a job not study for living with the community. This education system will select the best one first understanding being the best as the one that has better grades and not the one that is more competent. The students have to compete against each other to be the best one; this makes the students more selfish and thinks about individual benefits better than collective benefits. The students in School of Karen Community also have to try to get the high Grade Point Average to grab a quota to universities. The lower grades would result in the loss of the chance of education in prestigious universities.

1.3.2 Education the condition for pushes people to leave the community.

Every year high schools and universities that are outside the students' context come and offer them opportunities to continue study for becoming professionals in different fields, some of the high schools guarantee the students the opportunity to continue in the university level and on the other hand, the universities guarantee them the opportunity to get jobs after they finish. They make the student to continue study the professions that are the tendencies in the capitalism market. The most common fields of study are: computer, English, electrical technician, construction technician, architecture. The students cannot follow the profession that they like, for example, some students like music, drawing, agriculture but their parents, teachers and friends usually tell them that if they study this kinds of professions they won't be able to find a job.

To qualify in a good high school or university the students usually have tutor sessions that make them not have enough time to live with the family, to learn about community cultural ceremony activities, this makes them being lack of the warmth of their families and their communities and make the students have cultural crisis because they know only the thing that they learn but they do not know the reality of the culture in their community making their roots to disappear. They are not proud of their cultural identity because they do not know about it, but they are proud about other cultural identities that are modern such as Korean and Japanese. Sometimes they do not know even what happens in their family. On the other hand, if they do not do like this they cannot follow other people who are in their same environment. In the community if the students do not continue school they will be a person of failure in the perspective of the community.

2. The suggestions for reducing violence influence by the education system through right based approach and community empowerment in defining local education.

In the point of views of the indigenous Education Network (IEN), Education and culture comprise the fundamental basis for the development and maintenance of the principle human rights and a means to acquire the full exercise of other rights. Thailand has ratified 7 Human Rights treaties which provide great opportunities for learning and practice to outshine for an inclusive and rights-based sustainable development. Therefore what needs to be conducted to reducing violence influence by the education system through right based approach and community empowerment in defining local education as follow as ;

2.1 Adopt and implement a rights-based approach to education as guided in UNESCO document of A Human Right Based Approach to Education for All[4] ; and take steps in effecting the ratification of UNESCO Convention against Discrimination in Education as recommended by the UN Committee on the Rights of the Child-the 59th session in 2012 (CRC/C/THA/CO/3-4) with full and effective participation of NIPT, IEN, Alternative Education Council, other relevant networks and civil society organizations in Thailand.

2.2 For formal education in Thailand, there must be an Educational Structure Specifically Designed for Ethnic and Indigenous Communities with decentralization of management and decision making with regard to the recruitment of personnel for the Office of Primary Education Service Area. Special consideration should be given to selecting and recruiting teachers and educational personnel who are indigenous and volunteer-minded, with cultural sensitivity.

---

[4] See details in http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001548/154861E.pdf

2.3 Indigenous and ethno-linguistic minority children nationwide must have access to MTB-MLE. And in order to ensure and reaffirm the accessibility for all with progressive realization and achievement of right to education with mainstreaming of the MTB-MLE, the Government shall regulate the National Action Plan on MTB-MLE with participation of IEN, NIPT and all relevant key stakeholders. The number and quality of MTB-MLE schools shall be increased within this Plan.

2.4 In order to ensure the full implementation of MTB-MLE with effectiveness and efficiency, a Department responsible for MTB-MLE shall be established. The Ministry of Education (MoE) shall adopt an affirmative recruitment policy for local teachers who are able to fluently communicate languages of ethnic and indigenous communities with basic understanding on their cultures, and initiate a scholarship program for the development of qualified indigenous teachers and/or teaching assistants.

2.5 For reaffirming the recommendation of the Committee on the Rights of the Child to the Thai Government, MoE shall formulate Operational Guidelines and implement the National Language Policy 2010 to ensure an effective MTB-MLE program in accordance with Article 30 of the Convention on the Rights of the Child.

2.6 In addition to formal education, indigenous children and communities shall be encourage with more accessibility to alternative forms of education with sufficient financial and other needed support, which better correspond to their local needs and life styles. This is consistent with the National Education Act B.E. 2542 (1999) and its Amendment, B.E. 2545 (2002), Section 12 which allows communities and civil society organizations to participate in education management. This shall be included with the Practical Operational Guidelines.[5]

---

[5] See details in http://planipolis.iiep.unesco.org/upload/Thailand/Thailand_Education_Act_1999.pdf

2.7 For the response to proposals of Alternative Education Council with concretizing of Section 12, the National Education Act B.E. 2542 (1999) and its Amendment, B.E. 2545 (2002), an Independent Organization with regular financial subsidies marked in the Government's fiscal budgetary plan shall be established for monitoring, mobilizing with filling-up the gaps of implementations given in this regard. This shall be included the periodical social audit of schools and their personnel by communities.

2.8 Office of the Prime Minister shall seriously take actions upon the Cabinet's Resolutions, dated 3rd August and 2nd June 2010 which call for the restoration of the traditional practices and livelihoods of the Karen and Chao-le (Sea Gypsies) indigenous peoples. Coordination with relevant ministries, in particular MoE and Ministry of Culture (MoC) shall be ensured by the PM Office to promote and protect indigenous languages and cultures, traditional knowledge and practices which contribute to the richness of national cultural heritage.

2.9 For the development of a National Curricula, human rights education is an integral part of the promotion and achievement of stable and harmonious relations among communities and for fostering mutual understanding, tolerance and peace, thus the learning about human rights is the first step towards respecting, promoting and defending the rights of all individuals and peoples (A/HRC/12/33 Advice No.22). Part III, Article 13 (1) requires that *education shall be directed to the full development of the human personality and the sense of its dignity and shall strengthen the respect for human rights, and fundamental freedom.* In light of this, the National Curricula shall be included with following structures:

2.9.1 Education for Democratic Citizenship and Human Rights is critical elements of education within the Thai democracy, therefore, the topics of rights and responsibilities must be included in formal and in alternative curricula from community to national levels;

2.9.2 Human Rights Education, including all Human Rights Treaties that the Government has ratified as well as the UNDRIP which the Government also supported in its adoption in 2007; Education should be both a preparatory and on-going process for promoting and respecting human rights;

2.9.3 Intercultural education as in UNESCO Guidelines on Intercultural Education, to promote peaceful coexistence, as well as an intergenerational cultural transmission of knowledge of all existing indigenous/ethnic groups in Thailand;

2.9.4 Life skills based education which responds to community, urban and national needs;

2.9.5 Education for sustainable and ethical development, with genuine participation in the decision making processes by all stakeholders.

2.10 For the Education Assessment, the National Curricula allow to be localized but national education assessment system does not respond to and reflect on the diverse values of local curricula and contexts. Therefore, many forms of alternative education shall be allowed to develop their own education assessment systems, with advices gained from the regional education service areas, as requested.

2.11 Education management shall be based on genuine local participation and community decision making. Thus the capacity building for existing education personnel and school management committees on "know how" and operationalization shall be provided with the aims to fulfill their roles and responsibilities with community participation.

2.12 The teachers who are including those from government recruitment scheme, skilled and knowledgeable community members, and local experts with special cultural and technical knowledge and skills selected by communities shall be regularly encouraged with development of their

professional teaching skills, particularly those in line with the process on developing instructional quality responding to cultural diversity; way for encouraging the student's academic achievement and desirable characteristics especially on his or her cultural literacy and ability to live peacefully in culturally diverse society.

Conclusion

Social structure determines the direction of development in the local community whether it is agriculture producing, political issues, believes and religion, health management, natural resources management and national resources management, etc. This make the local people just only respond to the policies and plans of external structure that comes with transnational capitalism merged with the structure of the State to determine, control and command the direction of development in the local, to achieve the requirements of both the transnational capitalism and state structure. (Chaiwat Stanan, 2010 : 10). Local community lake of cannot resist the power of the external structure. This causes effects in their culture and ways of life also in a direct and indirect way. When the local community does not have choice to select future direction of their community, often the direction of development that comes from the outside structure is it not fit with their ways of life and opposed to the local community culture and way of life.

Education also has movement of external structure that dominates direction of the local education management system continuously. This causes indirect violence or structural violence. Herber,Clive.(2004). Schooling as Violence How School harms pupils and societies. London and Newyork: Rouledge Falmer.

In the colonization time missionaries tried to control the thoughts of the people so they did not think out of their expectations from them by using the bible as a guide of thinking. These missionaries used education system as a condition to get the community to follow them because the school system represents a new hope of the community to get a better future life. Following Colonialism to Nation Building and Communism, the State tried to control the community to follow their direction of education and they justify about the security of the nation. It means that if the community or the students think different to them they will claim the students to be communists, which means they are committing a serious illegality. Continuing in the capitalism time, the education system tried to teach the students that technology and civilization for get the job are the answers of life, so they have to attempt to go along with the globalization. If they think different or opposite you will be the one that is behind and you are hindering development, it means that the students do not have choice to think different.

When the students cannot express their thoughts it makes them loose self confidence and skills to create new ideas. On the other hand, if they have their own traditional culture that is different to the main stream system idea, they cannot continue their traditional culture because it means going the opposite way of the stream. When the human cannot think they are losing their right to express also including in the Universal Declaration of Human Rights in its article 19 which refers to the fact that everyone has the right to freedom of opinion and expression; this right includes freedom to hold opinions without interference and to seek, receive and impart information and ideas through any media and regardless of frontiers.

Suggestion from the research

The author expected that Thailand ministry of education will have the sincerity to open spaces for local community to participation in educational management. And also respond the humbly request from Indigenous Education Network (IEN) according to the findings in the objective 2nd regarding to be conducted to reducing violence influence by the education system through right based approach and community empowerment in defining local education. In order to provide great opportunities for learning and practice to outshine for an inclusive and rights-based sustainable development to reforming education system that a way to liberate mankind from the domination of structural violence by the elite society and then restoration of the humanity back. The process of Cultural Revolution consists of culture dialogue activity, follows four steps: 1) Cooperation without two sides but instead with the parties in the same level. 2) Assembly for liberty. 3) Assembly for building real civil society organization and 4) Culture synthesize which means considering the social structure trying to establish which structure should stayed and which one should be removed. (Paulo Freire in Chor Keow phomphuong, 1974 : 122-128).

References

Ausanee and Srichai. (2007). **Cultural violence.** Bangkok: Phadeokan Publishing.

Chaiwat Stanan. (2010). **Hide and seek violent in Thai society.** Bangkok, Thailand: Matichon Publishing.

Chaiwat Stanan. (1997). **Peace theory, Culture Ways.** Bangkok, Thailand: Komol Kimtong foundation.

Galtung, John. (1996). **Peace by Peaceful Means.** London.Thouson Oaks, New Delhi: Saga Publications.

Herber,Clive.(2004). **Schooling as Violence How School harms pupils and societies.** London and Newyork: Rouledge Falmer.

Ministry of Social Development and Human Security. (2003-2012). Situations, problems and prospects of the family in Thai society. **Family development strategy Policies.** Retrieved November 11, 2011 from http:// www.m-society.go.th/document/edoc/edoc_470.doc

Paulo Freire. (1974). Translated in Thai language by Chor Keaw phomphuong. **Pedagogy of the oppressed.** Chiangmai, Thailand: Highland People Taskforce Publishing.

Sahamitra School. (1988). **School history document.** n.p.

Sahamitra Vitaya School. (2011). **School Structure Curriculam.** n.p.

Wat Chan Royal project. (2008). **Yearly report documentation.** n.p.

"Khmer" v. *"Thai"* in the International Affairs Arena : A Case Study on the Dispute of the Temple of Preah Vihear

Teerapong Ruangkham[1]

E-mail: nicky_henry14@hotmail.com

Chumphorn Pachusanond[2]

---

[1] Graduated student of International Law Program, Faculty of Law, Chulalongkorn University.

[2] Professor Dr. of International Law Program, Faculty of Law, Chulalongkorn University.

*ขอบคุณภาพจาก http://piwarasuwan.blogspot.com/

Abstract

This research is a synopsis of a master degree thesis titled "Analysis of the Rules of International Law on the Judgment of the Request for Interpretation of the Judgment in the Case Concerning the Temple of Preah Vihear 2013". It aims to: 1) understand the history of the Temple of Preah Vihear; 2) understand the ethnical disputes between Khmers and Thais since the colonization period; 3) criticize the nationalists' concept regarding the International Court of Justice (ICJ)'s judgment and; 4) propose recommendation to register the entire Dangrek mountain range as the UNESCO's cultural and natural world heritage site. The methodologies of this research were conducted through qualitative analysis methods, data collection, narrative description and content analysis.

This research found that the Temple of PreahVihear, situated on the Dangrek mountain range, is considered sacred religious sanctuary for both Khmers and Thais. Thereafter, a number of separation of ethnicity concepts have been introduced; first, the concepts of "nation-state" and "border demarcation" were inserted during the French Colonization; and second, the "nationalism" concept was invoked by the Thai government during the Indochina Wars. It contributed to the territorial disputes which range from diplomatic negotiations, armed incidents and the proceedings of the ICJ in 1962. The ICJ founded that the Temple of PreahVihear was situated in territory under the sovereignty of Cambodia. In 2008, Cambodia, which gained a support from the Thai government, requested the UNESCO to inscribe the Temple of PreahVihear on the World Heritage List. However, it led to invocation of the nationalism concepts in Thailand which further aggravated the situations since most Thais did not truly understand all the facts and backgrounds of the Case. Recently in 2013, another ICJ decision on the Request for Interpretation of the 1962 Judgment reaffirmed Cambodian sovereignty over

the Temple as well as its vicinity, incorporating the whole promontory upon which the Temple is based. This Judgment was another affirmation by international law that Thailand did not lose more territory than what it had lost 50 years ago. Moreover, it reflected that the Temple of PreahVihear should be considered a common heritage of mankind, rather than a symbol for “ethnicity”, “prejudice” or “bargaining chip” in international politics of the two nations.

The author recommended that Thailand should conduct “cultural diplomatic approach” to request the UNESCO to inscribe the Temple of Phanomrung on the Cultural World Heritage List, similar to the Temple of PreahVihear in Cambodia and the Temple of Vat Phou in Laos. As all three temples are on the Dangrek mountains range, Thailand, Cambodia and Laos could jointly request for the inscription of the entire Dangrek mountains range as a Natural World Heritage Site to reflect the diversity as well as the cultural and natural value around this area which is the pride of three nations. In this way, the world heritage concept could be used as a tool to solve conflicts whilst bringing the citizens of the three nations together under the concepts of equality, shared-ownership and responsibilities to protect the common heritage of mankind in Southeast Asia.

Keywords: Temple of Preah Vihear, World Heritage, Nationalism

Introduction

The Temple of Preah Vihear, a UNESCO world heritage site, possessed the religious and cultural significance for the people of the region of the Dangrek mountains range such as Thais, Khmers and Laos and is now listed by UNESCO as a world heritage site. However, it was also a symbolic battle between Thailand and Cambodia in the international affairs arena for five decades. The dispute derived from the conflicts between Siam, Cambodia and France during the French Colonization of Indochina a century ago. At that time, the concepts of "nation-state" and "border demarcation" were introduced resulting in the emergence of the "time bomb" for Thailand and Cambodia over the region of the Temple of Preah Vihear.

In addition, the Thai government invoked the "nationalism" during the Indochina Wars to support its invasion and annexation of some parts of the French Indochina. Notwithstanding, the region of the Temple of Preah Vihear was status quo after the end of World War II. After gaining the independence from France, Cambodia began the diplomatic negotiation with Thailand to reclaim the region of the Temple of Preah Vihear. However, this led to the armed incidents so the case was brought to the proceedings of the ICJ in 1962. In this result, the ICJ founded that the Temple of PreahVihear was situated in territory under the sovereignty of Cambodia and the situation seemed much more peaceful and comity for a half century.

Nevertheless, the dispute over the Temple of Preah Vihear reemerged when Thailand signed a *joint communiqué* in 2008 to support Cambodia's inscription the Temple of Preah Vihear as a UNESCO World Heritage Site. At the same time, the opposition People's Alliance for Democracy (PAD) used UNESCO's decision to stoke nationalism against the Thai government and a number of armed incidents between two countries took place in the border area close to the Temple of Preah Vihear from 2008-2011 leading to

the call for a permanent ceasefire by the United Nations Security Council (UNSC). Meanwhile, Cambodia requested the ICJ to interpret the 1962 Judgment. Therefore, the ICJ reaffirmed Cambodian sovereignty over the Temple as well as its vicinity, incorporating the whole promontory upon which the Temple is based.

Hence, the dispute over the Temple of Preah Vihear was the good example for the critical issues of sovereignty and national pride between Thailand and Cambodia. Moreover, the domestic political movements in both countries inevitably led to the disputes in the international affairs arena and mutual hatred of both ethnics between Thai and Khmers. Optimistically, the inscription of the Temple of Preah Vihear as a world heritage site may solve this century-long dispute because both countries need to comply with the international obligation under the two judgments and the 1972 World Heritage Convention.

Objectives

There are four objectives in this research;

1. To understand the history of the Temple of PreahVihear
2. To understand the ethnical disputes between Khmers and Thais since the colonization period
3. To criticize the nationalists' concept regarding the International Court of Justice (ICJ)'s judgment
4. To propose recommendation to register the entire Dangrek mountain range as the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO)'s cultural and natural world heritage site

Research Methodology

The methodologies of this research were conducted through qualitative analysis methods, data collection, narrative description and

content analysis. It began with the overview of the history of the Temple of Preah Vihear, the ethnical disputes between Khmers and Thais since the colonization period, inter alia, the French Colonization in Southeast Asia, the French Indochina, Thai nationalism concept during the Indochina Wars and the aforesaid concept after Thailand signed a joint communiqué with Cambodia for inscribing to UNESCO to name the Temple of Preah Vihear a World Heritage site in 2008, respectively.

Then, it reviewed the international legal framework in the light of the Franco-Siamese Treaties 1904 and 1907 including the annexed I Map, the Judgment of 15 June 1962 in the Case Concerning the Temple of Preah Vihear (Cambodia V. Thailand), the Judgment of 11 November 2013 in the Request for Interpretation of the 1962 Judgment (Cambodia V. Thailand), the Statue of the ICJ, the 1972 World Heritage Convention and the related documents.

Finally, it analyzed all the contents based on the international obligations between Thailand and Cambodia with the respect of the two judgments, related treaties, conventions and documents which will be led to the solution of this research.

Result

The Temple of PreahVihear, situated on the Dangrek mountain range, is considered sacred religious sanctuary for both Khmers and Thais at least 2,000 years.[3] Their relation between both ethics, in addition Laos would be classified in 3 categories such as relatives among those ethnics, trades through the mountain pass and economic activities under the state policy until the French entered to influence the Indochinese peninsula 100 years ago and a number of separation of ethnicity concepts have been introduced.[4]

---

[3] Apiwan Adulyapichet (ed), 2008, p.2

[4] Pipat Krajaejan, 2013, p.34-98

The author highlighted that;

1. The concepts of “nation-state”, a form of political organization in which a group of people who share the same history, traditions, or language live in a particular area under one government and “border demarcation”, the process of establishing borders or limits between areas[5], were just inserted during the French Colonization a hundred years ago. Particularly, France demanded to influence the Indochinese Peninsula by dominating Cambodia and Laos, respectively. Therefore, Siam had no choice to relinquish those vassal states to France.[6]

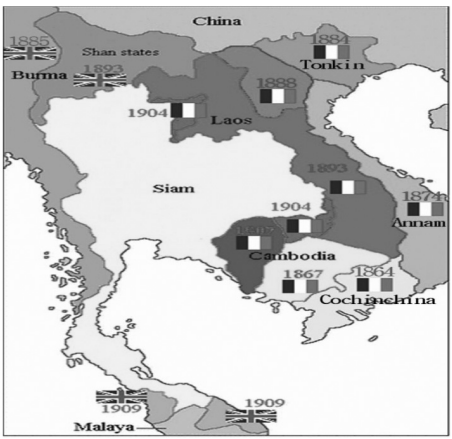

Picture 1: Shows the French Indochina Map during the French Colonization in Southeast Asia

2. Siam, as a buffer state between Great Britain and France, struggled to be independent. Effectively, there were the “Supreme Diplomacy”, the conduct by the Head of State of negotiations and other relations, between the King of Siam, the King of Cambodia under French Protectorate and the President of France over the dispute concerning the French Indochina.[7]

[5] Paul Wilkinson, 2014, p.41-43

[6] Krairoek Nana, 2004, p.249-255

[7] Krairoek Nana, 2003, p.152-177

As a result, King Chulalongkorn of Siam, the first Head of State of Southeast Asia who visited Europe twice during 1897 and 1907 and accomplished Siam, independently.

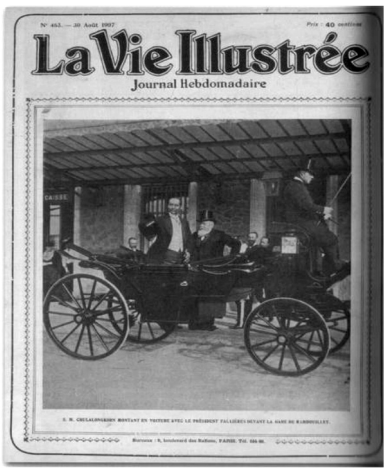

Picture 2: Shows President Armand Fallières of France welcomed King Chulalongkorn of Siam to Paris in 1907 while the French representatives ratified the Franco-Siamese Treaties 1907.

3. During the period of colonization, the protectorate had emerged to be independent from the protected state. The most powerful concept was the "nationalism" concept which is the policy or doctrine of asserting the interests of one's own nation viewed as separate from the interests of other nations or the common interests of all nations. Even Thailand, the independent state invoked this concept for annexation of some parts of the French Indochina during the Indochina Wars which was the part of World War II in Southeast Asia. In other words, Thailand demanded to reclaim and liberate some parts of Cambodia and Laos from France, the Western State.[8]

[8] Sunait Chutintaranond et al., 2014, p.23-24

Picture 3: Shows General Plaek Phibunsongkhram, Prime Minister of Thailand invoked the "nationalism" during the Indochina Wars.

4. The Temple of Preah Vihear which was annexed by Thai government only few years during the Indochina Wars, was returned to *status quo* after the end of World War II and brought to the international politics by Cambodia after independence from France, immediately. Await for hundreds years of independence, King Narodom Sihanouk of Cambodia raised this issue to reclaim from Thailand for his reputation, united the nation[9], and adored "Khmer," ancestor of Cambodian who built many sacred stone temples around Southeast Asia.[10]

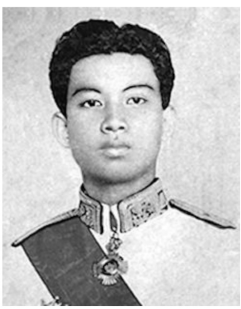

Picture 4: Shows King Norodom Sihanouk of Cambodia who played an important role to reclaim the region of the Temple of Preah Vihear from Thailand.

[9] Prayath S.Nakanath and Jamras Duangthisarn, 1962, p.65-80

[10] George Cœdès, 2013, p.89-99 ; Sakchai Saising, 2013, p.2-17 ; Santi Pakdeekam, 2011, p.9-13

5. In these consequences, it contributed to the territorial disputes between Thailand and Cambodia which range from diplomatic negotiations, armed incidents and the proceedings of the ICJ in 1962[11]. It first showed that Cambodia and Thailand tried to find out bilateral solution, peacefully but ended up with no solution. Regretfully, Cambodia and Thailand breached international law by violating the use of forces, in accordance with the United Nations Charter. Finally, Cambodia decided to inform against Thailand before the ICJ, nevertheless it would be shown the peaceful means and respect the United Nations Charter as the last resort.[12]

Picture 5: Shows the proceeding of the ICJ in the Case Concerning the Temple of Preah Vihear in 1962.

6. In 1962, the ICJ founded that the Temple of PreahVihear was situated in territory under the sovereignty of Cambodia and Thailand was under an obligation to withdraw any military or police forces, or other guards or keepers, stationed by her at the Temple, or in its vicinity on Cambodia territory and to restore to Cambodia any objects of the kind specified in Cambodia's fifth Submission which may, since the date of the occupation of the Temple by

[11] Jantree Sinsupparoek, 2014, p.10-14

[12] Kajorn Sukkapanich, 2014, p.305-316

Thailand in 1954, have been removed from the Temple or the Temple area by the Thai authorities.[13] In respect of the judgment, the Thai government passed a resolution to defined "vicinity" and withdrew any military or police forces, or other guards or keepers by the long barb wires, approximately 0.25 km square, one-fourth of the promontory of Preah Vihear.[14]

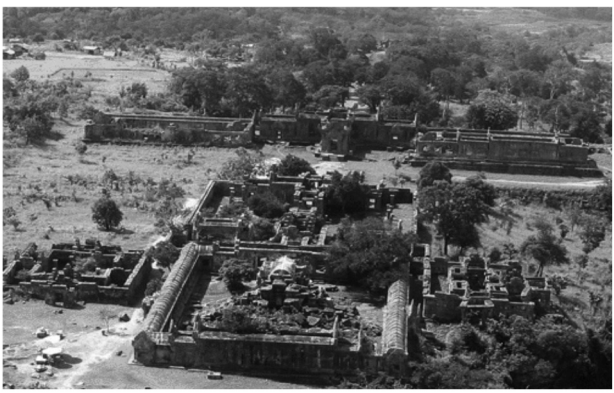

Picture 6: Shows the Temple of Preah Vihear.

7. In 2008, Cambodia, which gained a support from the Thai government, requested the UNESCO to inscribe the Temple of PreahVihear on the World Heritage List. Then, the World Heritage Committee decided to inscribe the Temple of Preah Vihear on the World Heritage List[15] while the anti-Thai government concerned that Thailand would lose the territory of the region of the Temple of Preah Vihear.[16] Hence, the tension began between Thailand and Cambodia relations, but it started with the internal affair of Thailand.

---

[13] Hanuman Kammatan (ed), 2008, p.51-52

[14] Ministry of Foreign Affairs, 2011, p.19-20

[15] Irena Kozymka, 2014, p.126-127

[16] Puangthong Pawakapan, 2013, p.101-106

Picture 7: Shows Noppadon Pattama, Minister of Foreign Affairs signed a joint communiqué with Cambodia for inscribing to UNESCO to name the Temple of Preah Vihear a World Heritage site in 2008.

8. Coincidently, it led to invocation of the nationalism concepts in Thailand which further aggravated the situations from 2008 to 2011 while Cambodia held the General Election in 2008. These could be explained about the nationalism concepts which are the excessive patriotism in Thailand and the desire for national and political aims in Cambodia. In these consequences, the issue of the Temple of Preah Vihear was the political object, again for both the Cambodian government and the anti-Thai government and led to the international affair between Thailand and Cambodia, inevitably.[17]

Picture 8: Shows the troops of Cambodia on the border between Thailand and Cambodia during 2008-2011.

[17] Srisak Wanlipodom, "Apinpen" and Walailak Songsiri, 2008, p. 13-14

9. In 2013, another ICJ decision on the Request for Interpretation of the 1962 Judgment reaffirmed Cambodian sovereignty over the Temple as well as its vicinity, incorporating the whole promontory upon which the temple is based.[18] Therefore, Thailand and Cambodia have to respect the latest Judgment as the members of the United Nations. Last but not least, over a century, both states should reconsider this territorial dispute with the peaceful means and also respect the Temple of Preah Vihear as the world heritage.[19] In the bottom line, the Temple of Preah Vihear is neither the property of Thailand nor Cambodia, but the property of all mankind on Earth.

Picture 9: Shows the proceedings of the ICJ in the Request for Interpretation of the 1962 Judgment in 2013.

Conclusion

The dispute over the Temple of Preah Vihear was the legacy from the French Colonization a century ago, but it later gave the territorial dispute between Thailand and Cambodia. In addition, it also gave the ethnical dispute between Thais and Khmers. Although the ICJ founded in 1962 that the Temple of PreahVihear was situated in territory under the sovereignty of

[18] Ministry of Foreign Affairs, 2014, p.79

[19] Peerapon Jaderojananont, 2014, p.428-429

Cambodia, most Thais did not truly understand all the facts and backgrounds of the Case. The widespread protests erupted in 2008 in both countries leading to the armed incidents after the decision of the World Heritage Committee inscribed the Temple of PreahVihear on the World Heritage List following the request from Cambodia with the support from the Thai government. Finally, in 2011, Cambodia brought the case to the ICJ requesting for the interpretation of the 1962 Judgment and the ICJ decided in 2013 that Cambodia had sovereignty over the whole territory of the promontory of Preah Vihear.

Picture 10: Shows the whole promontory of the Temple of Preah Vihear.

In conclusion, it reflected that the Temple of PreahVihear was regarded as a symbol for "prejudice" from the French Colonization and the 1962 Judgment, of "ethnicity" for the pride of ancient Khmer Empire and the Thai nationalism concept since the Indochina Wars and of "bargaining chip" for both Thailand and Cambodia in international affairs arena. In a proper inter-temporal dimension, the ICJ took into due account not only the territory at issue, but also the protection of the population on the territory and of the cultural and spiritual value of the world heritage by avoiding the spiritual

damage. Therefore, the world heritage principle may lead Thailand and Cambodia or even Laos closer to the domain of higher human values shared by the international community, hence their utmost importance, at both international and domestic levels.

Suggestion from Research

According to the 2013 Judgment, the ICJ recalls that under Article 6 of the 1972 World Heritage Convention which both Thailand and Cambodia are parties and must be co-operate between themselves and with the international community in the protection of the site as a world heritage- the Temple of Preah Vihear.

Thereafter, the author suggests to conduct the "cultural diplomatic approach" for Thailand and neighboring countries. Firstly, the historical and cultural site of the Temple of Preah Vihear is not only situated on the promontory of Preah Vihear but also includes a part of Khao Phra Vihan National Park, Sisaket, Thailand. In this regard, Thailand should promote all nearby areas of the Temple of Preah Vihear which is in the territory under the sovereignty of Thailand through the co-operating with UNESCO and Cambodia as the host state of the Temple of Preah Vihear.

Secondly, Thailand should request the UNESCO to inscribe the Temple of Phanomrung, Buriram on the Cultural World Heritage List in parallel with the Temple of PreahVihear, Preah Vihear in Cambodia and the Temple of Vat Phou, Champasak in Laos. As all three temples are on the Dangrek mountains range, significantly the Temple of Phanomrung is the only one temple in this area which is not inscribed on the World Heritage List. In this regard, the Temple of Phanomrung is the most famous site where the rays from the sun shine through all of its 15 doorways for 4 times a year.

Finally, Thailand, Cambodia and Laos could jointly request for the inscription of the entire Dangrek mountains range as a Natural World Heritage Site to reflect not only the unity among them but also the cultural and natural values, which will be the pride of three neighboring countries. In the bottom line, the world heritage concept should be a conflict solution leading to the enhancement of the equality, shared-ownership and responsibilities to protect res communis humanitatis, the common heritage of mankind in Southeast Asia.

Picture 11: Shows the Temple of Preah Vihear with the World Heritage Site flag of UNESCO and the flag of Cambodia as the host state.

References

Apiwan Adulyapichet (ed). (2008). **Sri Sikharesvara Prasat Phra Wihan The Heavenly Sanctuary, The Temple of Universal Faith.** Bangkok: Thaweewat.

George Cœdès. (2013). **Angkor.** Bangkok: Dream Catcher.

Hanuman Kammatan (ed). (2008). **Judgment of the Case Concerning the Temple of Preah Vihear 1962.** Bangkok: Kledthai.

Irena Kozymka. (2014). **The Diplomacy of Culture The Role of UNESCO in Sustaining Cultural Diversity.** New York: Palgrave Macmillan.

Jantree Sinsupparoek. (2014). **Dispute of the Temple of Preah Vihear: Contexts of Laws and Politics.** Bangkok: Nititham.

Kajorn Sukkapanich. (2014). **History: Period of Bangkok.** Nonthaburi: Sripanya.

Krairoek Nana. (2003). **King Chulalongkorn towards the West.** Bangkok: Matichon.

_____. (2004). **King Mongkut stopped Europe to invade Siam.** Bangkok: Matichon.

Ministry of Foreign Affairs. (2011). **Facts of the Dispute of the Temple of Preah Vihear and the Boundary Negotiation between Thailand and Cambodia which Thais should know.** Bangkok.

_____. (2014). **Judgment of 11 November 2013.** Bangkok: Matichon.

Paul Wilkinson. (2014). **International Relations: A Very Short Introduction.** Bangkok: Openworlds.

Peerapon Jaderojananont. (2014). The World Heritage Protection in Southeast Asia Region: An Assessment Towards the Implementation of Thailand, **Thammasat Law Journal.** Vol. 43, No.2.

Pipat Krajaejan. (2013). **The History of People on the Border of the Promontory of Preah Vihear.** Bangkok: Matichon.

Prayath S.Nakanath and Jamras Duangthisarn. (1962). **The Politics of the Promontory of Preah Vihear.** Bangkok: Sarnsawan.

Puangthong Pawakapan. (2013). **State and Uncivil Society in Thailand at the Temple of Preah Vihear.** Bangkok: Kobfai.

Sakchai Saising. (2013). **Sri Sikharesvara: Temple of Preah Vihear.** Bangkok: Matichon.

Santi Pakdeekam. (2011). **The Temple of Preah Vihear belongs to Thais or Who?.** Bangkok: Amarin.

Srisak Wanlipodom, "Apinpen" and Walailak Songsiri. (2008). **Promontory of Preah Vihear: Time Bomb from the Colonization Period.** Bangkok: Matichon.

Sunait Chutintaranond et al. (2014). **Nationalism in Thai Textbooks.** Bangkok: Matichon.

The Application of Lanna Wisdom for Spa Business in the Upper Northern Thailand

Parnpare Chaoprayoon[1]

E-mail: ajmint.chaoprayoon@gmail.com

Warach Madhyamapurush[2]

Chalermchai Panyadee[3]

Thatphong Awirothananon[4]

[1]Lecturer, Ph.D. at Tourism Development School, Maejo University.

[2]Lecturer, Ph.D. at School of of Management and Information Science, University of Phayao.

[3]Associate Professor, Ph.D. at School of Administrative Science, Maejo University.

[4]Assistant Professor, Ph.D. at Faculty of Business Administration, Maejo University.

*ขอบคุณภาพจาก http://bit.ly/2fgy9rB

Abstract

This paper aims to study the application of Lanna wisdom for spa business in the Upper Northern of Thailand. Mixed methods, including observation, participatory and non-participatory, and focus group, are utilised by a questionnaire with interviews the spa entrepreneurs in eight provinces in the Northern region. The results show that the spa businesses applied various types of Lanna wisdom have a unique Lanna image of both herbal and health rehabilitation services, including traditional and alternative medicine services. Currently, spa businesses have adopted cultural and traditional Lanna identities, including 1) Traditional Lanna therapy 2) the use of herbs for local Lanna products 3) application of Lanna architecture 4) packaging development of spa appliances 5) the use of Lanna music during services, and 6) an integration services of the legendary traditional medicine and alternative medicine. In addition, the application of Lanna style, which is unique and distinctive, can be reflected "identity Lanna spa", including the identity of five areas: form, taste, aromatherapy, sound, and touch, with the application of wisdom, arts, culture and Lanna heritage. From concept to design, decoration materials, appliances, clothing, music, sound, natural plants, herbal massage rituals, beliefs, legends and folk tales could distinctly explain the origin and meaning. Moreover, many spas put more effort to bring out these identities of Lanna spa from the development of products and services. The identity Lanna spa through form, taste, aromatherapy, sound, and touch thus should be applied throughout the Northern provinces to the application of Lanna wisdom spa for value-added products/services. This could also distribute income to communities as well as promote tourism in the Northern provinces.

Keywords: Lanna wisdom, Lanna spa, Upper Northern Region

Introduction

Spa or treatments under the supervision of therapists, doctor or specialist is a place to relax for getting a good holistic health (Napaphan Srilaphan, 2006) Spa is also a place where stream with water or mineral water pool, massage, herbal steam room, silage with mud, and water exercise (Ministry of Public Health, 2004). The purpose of spa has been changed from being a place of healing and recreation place for relaxation. As business tries to look for patterns in services and structurally administrate these services as known "spa" and is prevalent in many countries around the world. For Thai spas are known and have been received recognition very well. The lifestyle has changed and amidst the hustle and tension which affect the health and fitness of occupation and livelihood increases an opportunity for businessmen to offer an alternative to consumers, who are looking to relax, with the launch of several health facilities in both urban and tourism attractions. This leads to an expansion spa in leading hotels. To make a difference by bringing the use of Thai wisdom in conjunction with different service formats, the spa industry could be continuous growing.

The Northern provinces, including Chiang Mai, Chiang Rai, Phayao, Phrae, Nan, Lampang, Lamphun, and Mae Hong Son, have applied the identity of the Thai spa with the wisdom of a particular body of Lanna knowledge and a way of life in health care. The traditional doctors, who can explain Lanna lifestyle from birth to death, the elements of individual morale and mental, are linked to the dimension of faith other aspects of society, whether administrative or cultural. It has also procedures to protect and maintain the health by four Lanna ways, including healing rituals, herbal therapy, physical therapy, and nutritional therapy (Kunyanuch Thaoprasert, 2008). The Lanna spa is a business that has been the focus

of both large and small enterprises. There are also quite a number of consumers, as shown in the revenue of health tourism and spa of the Northern provinces with the value in Chiang Mai of 40.93 million Baht per year. In addition, the proportion of value added of hiring staffs of 89,620 Baht per person per year (or 7,468 Baht per person per month). It can be seen that spas could create jobs and income to the community as well as result in economic growth and balanced growth (Office of Strategy Management Upper Northern Provincial Cluster 1, 2013).

Therefore, application of health of medical knowledge in the Lanna spa businesses is the use of community knowledge to further increase business value by making it known to the public at large as well as creating value to its heritage. This can be made by adopting a form of treatment, developing spa products/services, using local ingredients, the use of Lanna architecture. There is also a little knowledge about Lanna wisdom for spa. For this reason, this paper is interested in studying the application of Lanna wisdom for spa business in the Upper Northern of Thailand. It also finds out the identity of Lanna spa in the real business. As a result, it will be a guideline for spa entrepreneurs to meet the needs of spa services. Lanna spa is also a prominent than in other areas. The Lanna spa consumers can be absorbed through taste, smell, sound and touch. The Lanna applications could also serve these services to satisfy consumers and they will use these services again. (Eakkavit Na Thalang, 2001 and Thedchai Choibamroong, 2011).

Objective

This paper studies the application of Lanna wisdom for spa business in the upper Northern of Thailand.

Research Methodology

This paper uses mixed method with a questionnaire to interviews spa entrepreneurs with purposive sampling to gather local knowledge in the eight Northern provinces, including Chiang Mai, Chiang Rai, Phayao, Phrae, Nan, Lampang, Lamphun, and Mae Hong Son.

Results

1. Spa with traditional Lanna style

Lanna region is the oldest civilization and has unique cultural, arts, valuable lifestyle for a long time, a unique architecture, friendly atmosphere and a warm welcome to visitors. These make it possible to combine the unique Lanna spa as exceptional spas in other countries. There are also traditional herbs knowledge and how to treat various healths. Traditional medicine and alternative medicine services could be applied in the spa. There is also a variety of combined wisdom to achieve the spa service; therefore, it will be a unique and distinctive service of Lanna. Current cultural identity and traditional Lanna could be used in combination in spa amenities, including

1) Therapy traditional Lanna style. The rams smack into the tread Thai spa massage and hydrotherapy.

2) The use of local Lanna herbs for development spa products.

3) Application of Lanna architecture with a touch of decoration of the Lanna architecture.

4) Development of packaging spa treatment for decorative Lanna spa.

5) Application of Lanna music in the spa service.

6) The legendary traditional medicine, beliefs and alternative medicine use in Thai Lanna spa massage.

Currently, a development of unique massage spa in each region is clear difference. It combines several wisdoms to create a signature menu, such as Thai Lanna spa with a unique identity. This applies a traditional Lanna lifestyle from the beliefs, traditions, culture, lifestyle, architecture and art. This application reflects through a form, taste, aromatherapy, sound, and touch, which is the Lanna uniqueness. Spa businesses currently use raw materials and develop products from various Lanna wisdoms. This leads to spa and closely linked businesses are mutually beneficial. This development of products is the use of herbal medicinal products. These products are shampoo, shower cream with herbs, herbal hair tonic, powder and powder herbal soap, herbal foot soak, herbal bath, herbal foot care, herbal oil, and heat herbal bag.

2. Application of Lanna wisdom for spa business in the Northern region

Lanna spa is a business with high growth, due to the readiness of tourism and transportation that can accommodate most tourists. The growth of tourism industry in the North as well as the health concern are driven spa business. To meet the needs of consumers, spa businesses have adopted the traditional Lanna style, which is unique and distinctive, to reflect "Identity of Lanna spa". It has been shown or characterized in the identity of five senses, including form, taste, aromatherapy, sound, and touch, by the application of wisdom, arts, culture, and Thai heritage. These could be recognized by the concept to design, decoration materials, appliances, clothing, music, sound, natural plants, herbal massage rituals, beliefs, legends and folk tales. This definition of Lanna spa identity is clear by using the five human senses to tell the story of Lanna identity is generally known. A key component of identity spa comprises of form, taste, aromatherapy, sound, and touch, as detailed below:

Form is what we perceive to be seen. Lanna spa identity is created from and presented in the form of architecture, decoration, dress of employees, and products used in the spa. These have been applied from a Lanna lifestyle and art, which reflect in the style of architecture, both interior and exterior of appliances, such as the use of wood carvings and the Lanna art painting to decorate the interior along with atmosphere, hill tribes dress for employees' uniform. These will lead to recognition of Lanna perception.

Figure 1 The local art and architecture that use in the spa

Taste is what we are perceived by drinking or eating. Identity of Lanna spa has chosen herbs and vegetables in the Northern region for preparing healthy drinks, such as Pandan juice, Butterfly pea juice, lavender, and hibiscus tea. Some of these have been provided before or after the spa service. In addition, some spas offer snacks such as fruit, rice crackers and cookies to their consumers. That's shown on Figure 2

Figure 2 The welcome drink that made from the local herbs product in northern of Thailand

Aromatherapy is recognized by inhalation. Identity of Lanna Spa is created by aromatic plants. This use flowers to decorate the building or float in the bath so that the natural scent and some can reduce odor. Some flowers, including Indian cork tree, Amomum biflorum Jack, and Vetiver grass, can be used to make incense aromatherapy candles in the spa. The natural aroma of these makes consumers feel pleasure and relaxation. That's shown on figure 3

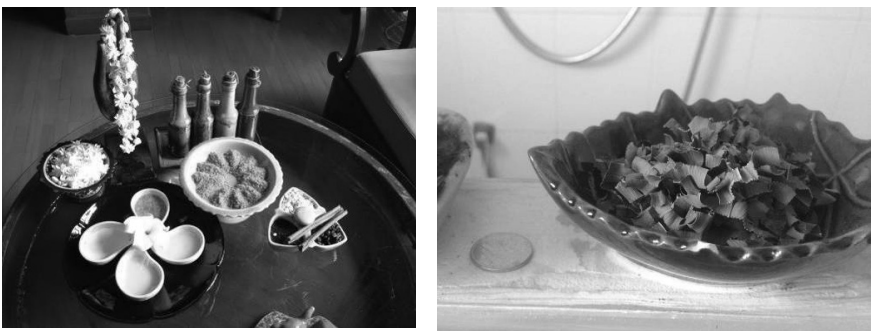

Figure 3 The unique aroma in spa business

Sound is perceived through hearing. Identity Lanna spa is trying by bringing a mix Lanna voice instruments, as known of Salor Sor Sung. Upon entering the spa, consumers will feel relaxing and listen to music during a spa treatment.

Figure 4 The identity of Lanna spa through hearing by Lanna instruments

Touch: the identity of Lanna spa focuses on a massage or traditional Northern Lanna with elements of acoustic music, including smell and taste. There is also a Lanna Exotic massage comprising with Thai massage which focuses on the press, repeat, and squeeze. It begins with massaging the feet to the back of body, and an elegant style of Lanna massage, massage hammer line by a spine shoulder and massage oils. Ending services with the Lanna Exotic massage.

Figure 5 Toksen, the Lanna wisdom of massage

Lanna spa has adopted techniques or applied various massage, including traditional massage, aromatherapy massage, Swedish massage, Ayurvedic massage, Balinese massage, Iguazu, and massage hammer line. These are Lanna wisdom with another choice of massage by using a mallet to hammer a wedge, which is made of ivory or wood, nailed to the position of body to relieve pain as well as the treatment of bone and joints, muscles and tendons. It also uses Lanna wisdom to look for their medicinal or herbal elements to provide the required elements of its own. It can be further seen that the identities of Lanna spa could reflect through form, taste, smell, sound and touch. Many spas try to bring out the identities of Lanna Spa for the development of products/services. The identities of Lanna spa through form, taste, smell, sound, and touch should thus be applied throughout the Northern provinces for value-added products/services as well as to distribute income to the community and to promote tourism in the Northern provinces.

Conclusion

This paper aims to study the application of Lanna wisdom for spa business in the Upper Northern of Thailand. The results show that the identity of Lanna spa is the unique identity. A key component of identity spa comprises of form, taste, aromatherapy, sound, and touch. There is Thai Lanna Spa Association in Chiang Mai that represents the unique program called “Lanna Exotic” and the customers can enjoy the taste of Lanna through Lanna identity. Therefore, the identity of Lanna spa through form, taste, aromatherapy, sound, and touch should be applied throughout the Northern provinces to the application of Lanna wisdom spa for value-added products and services. This could distribute more income to the communities as well as promote the tourism in the Northern provinces.

References

Therdchai, Choibamroong. (2011). **Creative Wisdom for Local Development.** Bangkok: King Prajadhipok's Institute.

Ministry of Public Health. (2004). **A health spa manual.** Bangkok: The Veterans Organization.

Eakkavit, Na Thalang. (2001). **Lanna wisdom.** (2nd edition). Bangkok: Amarin.

Office of Strategy Management Upper Northern Provincial Cluster 1. (2013). **Annual Report 2013.** Chiang Mai.

Kunyanuch, Thaoprasert. (2008). **The Study of Processes and Guidelines for Model Development of Folk Medical SPA : The Case Study of "Lanna Folk Medical SPA".** Doctor of Thai Traditional Medicine, Chiag Rai Rajabhat University.

Napaphan, Srilaphan. (2006). **Introduction to Health Spas.** Nonthaburi: Ministry of Public Health.

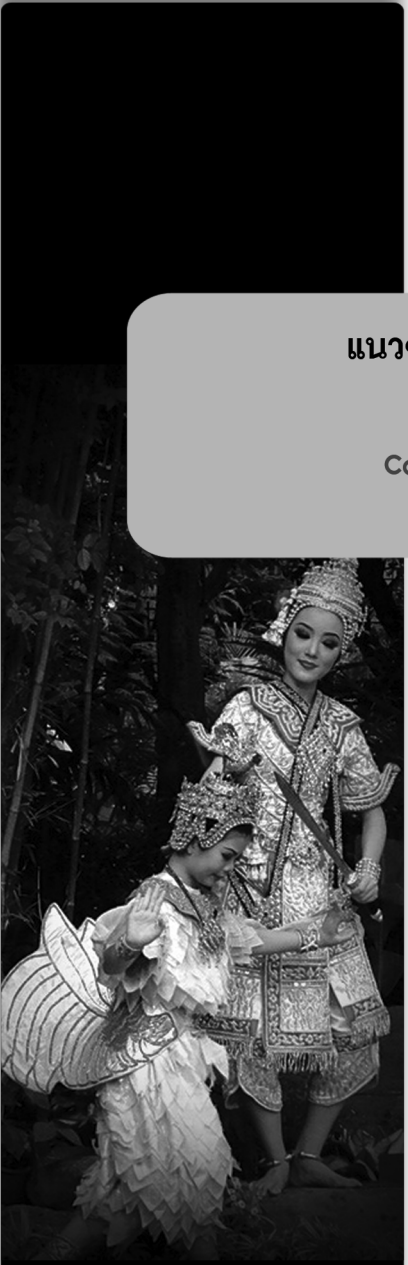

แนวความคิดในการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย เรื่องพระลอของ นราพงษ์ จรัสศรี

Concepts of Thai Contemporary Dance "Phra Lor" by Naraphong Charassri

รุ่งนภา ฉิมพุฒ[1]

Rungnapha Chimphut

E-mail: rungnapha_cu@hotmail.com

---

[1]นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชานาฏยศิลป์ไทย ภาควิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*ขอบคุณภาพจาก http://bit.ly/2f9yMXt

บทคัดย่อ

วิจัยฉบับนี้ ศึกษาแนวความคิดและรูปแบบในการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย เรื่องพระลอของนราพงษ์ จรัสศรี ซึ่งจัดแสดงเป็นกิจกรรมการละครของโรงเรียนแม่พระฟาติมา เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน อาจารย์และผู้ปกครองร่วมกันทำกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมไทย

จากการศึกษาพบว่า ผลงานเรื่องนี้มีแนวความคิดในการรักษาแก่นและคุณค่าของวรรณคดีลิลิตพระลอผ่านวัฒนธรรมการแสดงโดยใช้แนวความคิดเชิงสัญลักษณ์และทฤษฎีทางทัศนศิลป์ผสมผสานกับนาฏยศิลป์ เพื่อสร้างสรรค์การแสดงที่เหมาะสมกับเยาวชนตามองค์ประกอบการแสดงที่สำคัญ ได้แก่ 1) บทการแสดง สื่อความรักตามแก่นของเรื่องลิลิตพระลอ และการลดทอนความรุนแรงของบทเพื่อการสื่อสารกับเยาวชน 2) ลีลาการแสดง มีรูปแบบที่เป็นธรรมชาติ ไม่ซับซ้อนแต่สื่อความหมายชัดเจน 3) เครื่องแต่งกาย คำนึงถึงความเหมาะสมของท้องเรื่องและบทบาทของตัวละคร 4) ดนตรีและเสียง ใช้ดนตรีที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นตามเนื้อเรื่อง ได้แก่ ดนตรีล้านนา การจ๊อย การเอื้อนเสียงกล่อมลูก และการอ่านบทด้วยน้ำเสียงเรียบ เพื่อสื่อความไพเราะของบทประพันธ์ 5) ฉากและอุปกรณ์การแสดง ใช้ผู้แสดงเป็นฉากและนำวัสดุอุปกรณ์ที่สื่อความเป็นท้องถิ่นล้านนามาใช้ โดยใช้แนวความคิดเชิงสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายที่เข้าใจง่าย 6) พื้นที่การแสดง นำความรู้ด้านองค์ประกอบของภาพ และความสำคัญของตำแหน่งตัวละครมาใช้ในการออกแบบ ทำให้การแสดงมีเอกภาพ มีความหลากหลาย และเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน 7) แสง เน้นแสงที่เป็นธรรมชาติ เพื่อสร้างอารมณ์และบรรยากาศของการแสดง 8) นักแสดง ใช้นักแสดงที่มีทักษะความสามารถ เหมาะสมกับวัยและบทบาทที่ได้รับ แนวความคิดซึ่งถ่ายทอดผ่านการแสดงดังกล่าวทำให้สามารถรักษาแก่นและคุณค่าของวรรณคดีลิลิตพระลอ ที่สามารถสื่อสารกับเยาวชนได้ดี

คำสำคัญ: พระลอ, นาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย, ลีลาการแสดง

Abstract

The present research examines the concepts and form of the Thai contemporary dance 'Phra Lor' by Naraphong Charassri, performed at Maepra Fatima School to promote the collaboration of teachers, students, and parents in carrying out Thai art and cultural activities.

The findings revealed that the dance contributed to the preservation of the theme and value of the literary work 'Lilit Phra Lor' by incorporating symbolic concepts and visual and dance arts theories into a performance suitable for teenagers presented through several important components. First, the storyline adapted the theme of love in 'Lilit Phra Lor' but reduced its violence elements to accommodate teenage viewers. Second, the erformance featured natural and simple yet clear delivery of meanings. Third, the ostume took into consideration the storyline and roles of characters. Fourth, the music and sound matched the Lanna culture presented in the story, such as the application of tremolos in lullaby singing. Inaddition, the narration was conducted in a smooth tone to highlight the beauty of the story. Fifth, the stage set was formed with the performers standing as the background, and the props were made from materials characterizing the Lanna culture. Sixth, the performance space applied composition theories and considered the roles of characters, resulting in a multi-faceted yet coherent show. Seventh, the lighting relied on natural light to create an appropriate mood and atmosphere. Finally, the performers were recruited from skilled individuals of the right personality traits and age able to preserve the theme and value of 'Lilit Phra Lor' effectively.

Keywords: Phra Lor, Thai contemporary dance, Dance

บทนำ

ลิลิตพระลอเป็นวรรณคดีเอกเรื่องหนึ่งของไทยที่แต่งขึ้นในสมัยอยุธยา ซึ่งได้รับการยกย่องว่ามีความไพเราะในกระบวนการประพันธ์และวรรณศิลป์ เนื้อเรื่องพรรณนาด้วยอารมณ์ที่หลากหลาย มีแก่นเรื่องแบบโศกนาฏกรรมที่นำเสนอความรักของหนุ่มสาวที่มีอานุภาพรุนแรง แม้อุปสรรคกฎเกณฑ์หรือความตายก็ไม่อาจขวางกั้นได้ แฝงแง่คิดทางคุณธรรมและสัจธรรมของชีวิต ให้แนวคิดเรื่องชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา สื่อความงามของพระลอ สื่อความรักความผูกพันระหว่างแม่กับลูก และการปลงสังเวชในตอนสุดท้ายที่ให้ข้อคิดแก่ผู้อ่าน เนื่องจากความมีคุณค่าของลิลิตพระลอดังกล่าวรวมถึงความโดดเด่นในเนื้อเรื่องที่จบด้วยเหตุการณ์โศกนาฏกรรมรันทดใจ เรื่องพระลอจึงได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางและได้รับการเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆทั้งที่เป็นงานประเภทสารคดี อันได้แก่ บทความ ตำรา เอกสารประกอบการสอน วิทยานิพนธ์และงานวิจัย งานประเภทบันเทิงคดีทั้งในลักษณะร้อยแก้วและร้อยกรอง อีกทั้งการสร้างสรรค์การแสดงในรูปแบบต่างๆในลักษณะของภาพยนตร์ คีตศิลป์และนาฏยศิลป์

การแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของนราพงษ์ จรัสศรี หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า“วรรณคดีจินตภาพเรื่องพระลอ” จัดแสดงในวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2549 ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย เป็นการแสดงที่บูรณาการนาฏยศิลป์ไทยและนาฏยศิลป์จากหลายวัฒนธรรม มีการสอดแทรกวัฒนธรรมไทยและถ่ายทอดผลงานตามความคิดของนราพงษ์ จรัสศรี ผู้บุกเบิกและมีอิทธิพลต่อนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยในประเทศไทยมีผลงานสร้างสรรค์ด้านนาฏยศิลป์ เผยแพร่ทั้งในประเทศและต่างประเทศมากกว่า 50 ผลงาน ซึ่งล้วนเป็นงานที่มีแนวความคิดในการให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์ใหม่และมีเอกลักษณ์ความเป็นไทยปรากฏอยู่เสมอ ผลงานนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอถือว่าเป็นงานสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ที่มีความโดดเด่นชิ้นหนึ่งในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้นำเนื้อหาจากลิลิตพระลอมาสร้างเป็นการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยในรูปแบบใหม่ที่เหมาะสมกับเยาวชน รวมถึงการนำเสนอที่ง่ายต่อการเข้าถึงวรรณคดีและวัฒนธรรมพื้นบ้านโดยมีองค์ประกอบการแสดง อันได้แก่ บท ลีลาการแสดง เครื่องแต่งกาย ฉากและอุปกรณ์การแสดง การใช้พื้นที่ ดนตรี แสงและนักแสดง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวความคิดในการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของนราพงษ์ จรัสศรี

2. เพื่อศึกษารูปแบบการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของนราพงษ์ จรัสศรี

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเอกสารทางวิชาการ ตำรา งานวิจัย บทความ วารสาร สื่อสารสนเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของ นราพงษ์ จรัสศรี จากสื่อสารสนเทศ ซึ่งเป็นการแสดงที่เคยจัดแสดงต่อสาธารณชนที่ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ.2549 เพื่อศึกษารูปแบบการแสดงและแนวความคิดในการจัดการแสดง

3. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยการติดตามชมการแสดงพระลอที่จัดแสดงในสถานที่ต่าง ๆ

4. การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญเรื่องพระลอ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏยศิลป์ไทยและนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย ผู้ออกแบบสร้างสรรค์การแสดงพระลอ ผู้แสดงและผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ออกแบบฉาก เครื่องแต่งกาย ผู้ช่วยฝึกซ้อมการแสดง เป็นต้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องแนวความคิดและรูปแบบการแสดงตามองค์ประกอบการแสดง ได้แก่ ลีลาการแสดง เครื่องแต่งกาย ดนตรีและเสียง ฉากและอุปกรณ์แสง การใช้พื้นที่ และนักแสดง จากนั้นสังเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ในเรื่องแนวความคิดในการแสดงนาฏยศิลป์ร่วมไทยสมัยเรื่องพระลอ ที่สามารถเข้าใจได้ในระดับสากลและนำเสนอเป็นงานวิจัยในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง แนวความคิดในการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของ นราพงษ์ จรัสศรี แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ประเด็นได้แก่ แนวความคิดในการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของ นราพงษ์ จรัสศรี และรูปแบบในการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของ นราพงษ์ จรัสศรี ซึ่งจะนำเสนอเป็นประเด็นดังนี้

1. แนวความคิดในการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอ ของ นราพงษ์ จรัสศรี

1) การรักษาแก่นและคุณค่าของวรรณคดีลิลิตพระลอ

ก. การรักษาแก่นของวรรณคดีลิลิตพระลอ

แก่นของเรื่องลิลิตพระลอ คือ มนุษย์เรานั้นย่อมมีความรัก ความพึงพอใจและความปรารถนาในคนที่ตนรัก แม้จะมีอุปสรรคขวางกั้นก็จะฝ่าฟันเพื่อให้สมความปรารถนา แม้จะต้องตายก็ตาม (บุญยืน สุวรรณศรี, 2532: 10) นราพงษ์ จรัสศรี ได้นำเสนอบทการ

แสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอ โดยมีแนวความคิดในการรักษาแก่นของวรรณคดีเรื่องลิลิตพระลอ โดยเริ่มเรื่องตั้งแต่การเกิดสงครามระหว่างเมืองสรองและเมืองสรวง การขับซอชมโฉมพระลอ พระเพื่อนพระแพงปรารถนาพระลอ การขับซอยอโฉม พระเพื่อนพระแพง ปู่เจ้าทำเสน่ห์ พระลอคลั่ง พระลอลาแม่ พระลอลานาง พระยกทัพออกจากเมือง พระลอชมไพร พระลอเสี่ยงน้ำ พระลอตามไก่ พระลอพบพระเพื่อนพระแพง พิฆาตพระลอ และจบเรื่องด้วยการพรรณนาให้เห็นความทุกข์โศกของบิดามารดาของพระลอ พระเพื่อนพระแพง ซึ่งบทการแสดงและลีลาการแสดงสื่อเรื่องราวที่สอดคล้องกับแก่นเรื่องลิลิตพระลอ กล่าวคือ การนำเสนอเรื่องความรัก ความพึงพอใจ และความปรารถนาของพระลอ พระเพื่อนพระแพง ที่จะครองคู่ร่วมกัน ซึ่งพระเพื่อนพระแพงได้ใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้พระลอเดินทางไปหาตน ส่วนพระลอนั้นก็มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะได้ครองคู่ในพระเพื่อนพระแพง จึงเดินทางไปเมืองสรองแม้จะพบความทุกข์ทรมาน ความยากลำบากในการเดินทาง และรู้ว่าจะต้องพบกับความตายแต่พระลอก็เดินทางต่อไปจนพบกับพระเพื่อนพระแพง สุดท้ายทั้งสามก็ได้พบกับความตาย ซึ่งผู้สร้างสรรค์ยังได้สื่อบทการแสดงและลีลาที่ชี้ให้เห็นถึงเรื่องกรรม บาปบุญคุณโทษและสัจธรรมแห่งชีวิต

ข. คุณค่าของเรื่องลิลิตพระลอ

1. ความไพเราะในกระบวนการประพันธ์และวรรณศิลป์ดังที่จินดามณีตำรากวีศาสตร์ของไทยได้ยกบทโคลงสี่สุภาพบทหนึ่งในลิลิตพระลอเป็นตัวอย่างของบทโคลงสี่สุภาพที่มีฉันทลักษณ์ถูกต้องตามข้อบังคับของโคลงและมีเสียงลีลาจังหวะที่ไพเราะอย่างยิ่ง ได้แก่

เสียงฦๅเสียงเล่าอ้าง อันใด พี่เอย
เสียงย่อมยอยศใคร ทั่วหล้า
สองเขือพี่หลับใหล ลืมตื่น ฦๅพี่
สองพี่คิดเองอ้า อย่าได้ถามเผือ
(กรมศิลปากร, 2517: 8)

อีกทั้งลักษณะพิเศษในบทต่างๆที่นักวิชาการนำไปยกตัวอย่างคำประพันธ์ในวรรณคดีไทยที่มุ่งเอาความไพเราะของการประพันธ์ ซึ่งเกิดจากการเล่นคำเล่นอักษรเป็นใหญ่ มากกว่าการพรรณนาความเป็นอยู่ของสัตว์และต้นไม้ตามความจริง เช่น

กาจับกาฝากต้น ตูมกา
กาลอดกาลากา ร่อนร้อง
เพกาหมู่กามา จับอยู่
กาม่ายมัดกาจ้อง จิกก้านกาหลง
(วิทย์ ศิวะศริยานนท์, 2544: 102)

จากคุณค่าของลิลิตพระลอในมุมมองต่าง ๆ นราพงษ์ จรัสศรี ได้นำคุณค่าดังกล่าวมาเป็นแนวความคิดในการสร้างสรรค์ กล่าวคือ การเน้นแนวความคิดหลักเดิม มีการเรียงร้อยบทใหม่ที่ยังคงรักษาฉันทลักษณ์เดิมและความไพเราะของบทประพันธ์ในลิลิตพระลอโดยคำนึงถึงเยาวชนด้วยการสื่อบทการแสดงแบบโคลงและร่ายอันเป็นรูปแบบคำประพันธ์แบบดั้งเดิมจากลิลิตพระลอ การพรรณนาตามเนื้อหาวรรณคดีโดยการอ่านบทเพื่อสื่อสารการแสดงแบบเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย สามารถจดจำและได้เรียนรู้อรรถรสจากวรรณคดีไปพร้อม ๆ กันโดยไม่ทำลายฉันทลักษณ์ของวรรณคดีอันเป็นวัฒนธรรมทางภาษาไทยของคนไทยในอดีต

2. ความโดดเด่นของเนื้อเรื่อง

เนื้อเรื่องลิลิตพระลอที่จบลงด้วยโศกนาฏกรรมรันทดใจ แตกต่างไปจากวรรณคดีร่วมยุคสมัยเดียวกัน มีความทันสมัย ชวนให้ติดตาม ลิลิตพระลอจึงมีความโดดเด่นในเนื้อเรื่องที่เป็นโศกนาฏกรรม ความสังเวช ความสะพรึงกลัวในความตายของตัวละคร นับเป็นวรรณคดีที่มีเนื้อเรื่องแปลกว่าวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ ในยุคเดียวกัน ดังการวิเคราะห์ของชลดา เรืองรักษ์ลิขิต ว่า “ถ้าเปรียบวรรณคดีเรื่องลิลิตพระลอกับบทภาพยนตร์ก็เทียบได้กับภาพยนตร์สมัยใหม่ที่เสนอเรื่องราวด้วยการเดินเรื่องรวดเดียวอย่างมีศิลปะสามารถตรึงความสนใจของผู้ชมให้ติดตามเรื่องราวได้ตลอดตั้งแต่ต้นเรื่องจนกระทั่งจบเรื่อง” (ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต, 2545: 537) ในประเด็นนี้ นราพงษ์ จรัสศรี ได้นำเสนอบทที่กล่าวถึงความตายในครั้งแรกตอนที่ท้าวพิมพสาครสิ้นพระชนม์ในสนามรบอันเป็นเหตุให้เมืองสรวงและเมืองสรองเป็นศัตรูกันและนำไปสู่ความตายอันน่าสะพรึงกลัวของพระลอพระเพื่อนและพระแพง ในฉากพิฆาตพระลอ แสดงให้เห็นชัดเจนว่าเป็นละครโศกนาฏกรรมที่จบลงด้วยการตายและมีบทที่บรรยายให้เห็นในเหตุการณ์นี้ว่า “ดูมหึมาทั้งสาม งามเงื่อนดังราชสีห์” (บทการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของนราพงษ์ จรัสศรี) และออกแบบลีลาการแสดงให้ตัวละครพระลอ พระเพื่อนพระแพงตายในลักษณะยืนพิงกัน ตามเนื้อเรื่องที่กล่าวไว้

3. ความงามและบุคลิกภาพของพระลอ

คำว่า ลอ นี้มีความหมายว่า งาม งดงาม มาจากภาษาเขมร ซึ่งกวีได้นำมาเป็นชื่อเรื่อง ที่มีความหมายเหมาะสมและแยบยลมาก ทั้งยังสอดคล้องกับเนื้อหาของเรื่อง คือ ความรักระหว่างพระลอกับพระเพื่อนพระแพงอันสืบเนื่องมาจากความงามอันหาที่เปรียบไม่ได้ของพระลอนี้เอง และความงามของพระลอยังมีอานุภาพ สามารถดับความโกรธของผู้ที่คิดร้ายต่อพระองค์ (ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต, 2545: 35) ในประเด็นนี้ นราพงษ์ จรัสศรี มีแนวความคิดในการนำเสนอความงามของพระลอ โดยใช้นักแสดงหนุ่มที่มีรูปร่างหน้าตาดีสมส่วน มีบทการแสดงและลีลาการแสดงที่กล่าวถึงความงามของพระลอซึ่งเป็นที่เลื่องลือ ดังการขับซอยอโฉมพระลอ และการนำเสนอเหตุการณ์ที่กล่าวถึงท้าวพิชัยพิษณุกรเห็นความงามของพระลอแล้วเกิดความรักใคร่ ทั้ง ๆ ที่เป็นศัตรูกัน

4. ความรักในลิลิตพระลอ

ลิลิตพระลอเป็นวรรณคดีที่แสดงเรื่องของความรักไว้หลายประเภท ทั้งความรักระหว่างแม่กับลูก ความรักระหว่างหญิงกับชาย ความรักระหว่างเจ้ากับข้า ความรักตัวเอง ความรักแต่ละแบบล้วนมีความลึกซึ้ง เข้มข้น รุนแรง (รื่นฤทัย สัจจพันธุ์, 2549: 135) ในประเด็นนี้ นราพงษ์ จรัสศรี ได้คำนึงถึงคุณค่าของความรักในแบบต่าง ๆ ที่กวีได้สื่อสารในลิลิตพระลอ และได้นำเสนอบทการแสดงที่สื่อให้เห็นความรักความผูกพันของแม่กับพระลอ ความรักของเจ้าย่าที่กลายเป็นความแค้นอันเป็นเหตุแห่งความตายของพระลอ พระเพื่อนพระแพง ความรักความผูกพันของคนในครอบครัว โดยสื่อสารในบทการแสดงและลีลาการแสดงให้เห็นถึงความรักความห่วงใยของเจ้าย่า ท้าวชัยพิษณุกร ที่มีความห่วงใยในลูกสาว การใช้เสียงเอื้อนกล่อมลูกมาใช้ในเหตุการณ์ลาแม่ที่แสดงถึงความรักระหว่างแม่กับลูก และความรักระหว่างพระลอกับพระเพื่อนพระแพงที่นราพงษ์ จรัสศรี ได้สื่อสารให้เห็นถึงลีลาการแสดงที่สื่อท่าทางเศร้าหมอง กระวนกระวายกับการรอคอย ลีลาการแสดงเมื่อทั้งสองได้พบกัน และบทเข้าห้องที่แสดงบทรักแบบหนุ่มสาวที่สร้างสรรค์ได้อย่างเหมาะสมกับผู้ชมและผู้แสดงในวัยเยาวชน

5. ให้หลักธรรมทางพุทธศาสนา

จากการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในวรรณคดีเรื่อง ลิลิตพระลอของ พระวรพจน์ นิสโก (เกียงพุทรา) ได้นำเสนอให้เห็นว่าวรรณคดีลิลิตพระลอได้แสดงให้เห็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้แก่ หลักกฎแห่งกรรม หลักธรรมทางด้านครอบครัว หลักธรรมทางด้านการเมืองการปกครอง หลักธรรมทางด้านความรักความซื่อสัตย์ (พระวรพจน์ นิสโภ, 2552: ค) ซึ่งในเรื่องกฎแห่งกรรมถือว่าเป็นหลักธรรม

ที่เห็นได้เด่นชัดที่สุดในเรื่อง ดังที่ บุญยืน สุวรรณศรี กล่าวว่า “กวีผู้แต่งลิลิตพระลอได้แสดงทรรศนะว่า การที่ตัวละครในเรื่องซึ่งเป็นกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ หากได้แสดงความรักและความปรารถนาในทางที่ไม่ถูกทำนองครองธรรมก็ย่อมจะได้รับกรรมที่ทำไว้ การที่ละครเรื่องนี้จบลงด้วยความตายของพระลอ พระเพื่อน พระแพง และพี่เลี้ยงทั้งสี่ จึงเป็นการสนับสนุนคำสอนของพุทธศาสนาในเรื่องกฎแห่งกรรมได้อย่างชัดเจน” (บุญยืน สุวรรณศรี, 2532: 10) นราพงษ์ จรัสศรี ได้คำนึงถึงคุณค่าของเรื่อง โดยมีแนวความคิดในการสร้างสรรค์บทให้เป็นไปตามหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระลอ ได้แก่ หลักกฎแห่งกรรม ความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม กล่าวถึงเรื่องบุญกรรมตามหลักพระพุทธศาสนาที่แฝงแง่คิดทางคุณธรรมและสัจธรรมของชีวิตว่าทุกสิ่งในโลกนี้ไม่เที่ยง ทุกอย่างเป็นไปตามบาปบุญของเรา มีการนำเสนอบทที่ติดปากคนไทยมาเป็นร้อย ๆ ปี โดยการนำเสนอบทการแสดงในช่วงเริ่มการแสดงองก์ 2 ที่กล่าวว่า

สิ่งใดในโลกล้วน อนิจจัง
คงแต่บาปบุญยัง เที่ยงแท้
คือเงาติดตัวตรัง ตรึงแน่น อยู่นาน
ตามแต่บุญบาปแล้ ก่อเกื้อรักษา

(การแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของ นราพงษ์ จรัสศรี)

ในเหตุการณ์สุดท้ายของเรื่อง บทการแสดงและลีลาการแสดงสื่อหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในเรื่องกฎแห่งกรรมตามที่ผู้แต่งลิลิตพระลอได้แสดงทรรศนะว่า การที่ตัวละครในเรื่องซึ่งเป็นกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ หากได้แสดงความรักและความปรารถนาในทางที่ไม่ถูกทำนองครองธรรมก็ย่อมจะได้รับกรรมที่ทำไว้ ดังในบทการแสดงเหตุการณ์พิฆาตพระลอ พระเพื่อน พระแพง และพี่เลี้ยงทั้งสี่ จึงเป็นการสนับสนุนคำสอนของพุทธศาสนาในเรื่องกฎแห่งกรรมได้อย่างชัดเจน

6. สะท้อนความเชื่อของคนไทย

6.1 ความเชื่อเรื่องการเสี่ยงทาย ในเรื่องการเสี่ยงทายนี้ถือเป็นลักษณะนิสัยของคนไทยเรา ที่นิยมการเสี่ยงทายกันมาแต่โบราณ โดยเชื่อกันว่าเป็นหนทางหนึ่งที่สามารถทำนายเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ บางทีก็เชื่อว่าจะอำนวยโชคลาภความมั่งมีศรีสุขให้แก่ตนและครอบครัว ในทางตรงกันข้ามอาจบันดาลให้เกิดความหายนะได้เช่นกัน คติความเชื่อนี้ได้เข้าแทรกซึมอยู่ในความรู้สึกของคนไทยทุกหมู่เหล่าจนดูเหมือนจะกลายเป็นวิถีชีวิตที่สำคัญและจำเป็น (บุญยงค์ เกศเทศ, 2550: 54-55) ความเชื่อของคนไทยที่สอดคล้องกับการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของ นราพงษ์ จรัสศรี ได้แก่

ก. การเสี่ยงทายน้ำ ในลิลิตพระลอได้กล่าวถึงการเสี่ยงทายน้ำในเหตุการณ์พระลอเดินทางไปยังเมืองสรองเพื่อจะไปหาพระเพื่อนพระแพง เมื่อถึงแม่น้ำกาหลง พระลอได้ทำการเสี่ยงน้ำเป็นการตั้งจิตอธิษฐานโดยมีเงื่อนไขว่า หากไปรอดแล้วให้น้ำไหลดังเดิม ถ้าหากไปไม่รอดแล้วให้น้ำวน เมื่อเสร็จการเสี่ยงทายก็ปรากฏว่าน้ำนั้นเวียนวน พร้อมทั้งปรากฏสีแดงดังเลือดอยู่ต่อหน้า (บุญยงค์ เกศเทศ, 2550: 55) ทำให้พระลอมีความโศกเศร้า วิตกกังวล และระลึกถึงพระนางบุญเหลือและนึกถึงความตายของตนเอง จนกระทั่งร้องไห้เพราะค่อนข้างจะแน่ใจว่าจะไม่มีโอกาสได้เห็นมารดาบังเกิดเกล้าอีก (ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต, 2549: 149) ผู้สร้างสรรค์ได้มีแนวความคิดในการสะท้อนความเชื่อเรื่องการเสี่ยงน้ำ โดยนำเสนอลีลาการแสดงในเหตุการณ์พระลอเสี่ยงน้ำ ที่สื่อเรื่องราวการอธิษฐานเสี่ยงน้ำของพระลอ และใช้แสงสีแดงเพื่อช่วยสื่อถึงน้ำสีแดงดังเลือด

ข. การเสี่ยงทายไก่ ซึ่งในเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับไก่นี้ คนไทยอาหมเชื่อกันว่าไก่เป็นสัตว์ที่ผู้เป็นใหญ่แห่งสวรรค์ส่งมาให้มนุษย์ใช้สำหรับเสี่ยงทายในเหตุการณ์พระลอตามไก่ เมื่อพระลอเห็นไก่ที่ปู่เจ้าสมิงพรายส่งมาล่อ จึงดีใจเป็นอย่างยิ่งถึงกับรีบออกติดตามจับตัวทั้ง ๆ ที่พระลอยังไม่ได้อาบน้ำตามกิจวัตรประจำวัน การรีบออกติดตามจับไก่นี้ไม่น่าจะเกิดจากความหลงใหลในความงามเด่นของไก่นั้น แต่น่าจะสืบเนื่องมาจากความเชื่อบางอย่างที่พระลอมีต่อไก่ หรือไก่นั้นน่าจะมีความสำคัญบางอย่างต่อตัวพระลอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อความเป็นความตายของพระลอในเวลานั้น (ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต, 2549: 150) ผู้สร้างสรรค์มีแนวความคิดในการสร้างสรรค์บทการแสดงและลีลาการแสดงที่สะท้อนความเชื่อในเรื่องไก่ตามเนื้อหาของลิลิตพระลอ โดยนำเสนอเหตุการณ์พระลอตามไก่ประกอบการอ่านบทและดนตรี

6.2 ความเชื่อและการนับถือผี ชาวล้านนาเชื่อว่าผีเป็นตัวแทนอำนาจเหนือธรรมชาติที่มีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์ ซึ่งแสดงออกเป็นรูปธรรมด้วยการเคารพธรรมชาติที่สามารถบันดาลทั้งความผาสุกและความทุกข์ยาก ไม่ว่าจะเป็น ป่าเขา สายน้ำ แผ่นดิน ฯลฯ โดยการเซ่นไหว้อำนาจที่สิงสถิตอยู่ในธรรมชาติ เช่น ผีขุนน้ำ เจ้าป่า เจ้าเขา เป็นต้น (เอกวิทย์ ณ ถลาง, 2544: 61) ผู้สร้างสรรค์มีแนวความคิดในการสร้างบทการแสดงที่สะท้อนให้เห็นความเชื่อเรื่องผีของชาวล้านนา โดยการสื่อบทการแสดงที่กล่าวถึงปู่เจ้าสมิงพรายสั่งให้กองทัพผีมากมายมหาศาลเต็มท้องฟ้าพากันเคลื่อนทัพไปเมืองสรวง ทำให้พระลอเกิดความคลุ้มคลั่ง ซึ่งบทที่กล่าวถึงผีเหล่านี้ได้สอดคล้องกับการสร้างสรรค์ลีลาการแสดงของเหล่ากองทัพผีนั้นด้วย

6.3 ความเชื่อทางคุณไสย ถือว่าเป็นที่มาของพลังอำนาจอย่างหนึ่ง ที่เป็นกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมเพื่อการควบคุมพฤติกรรม ซึ่งเห็นได้จากการใช้อำนาจ

ไสยศาสตร์ประเภทคาถาร้อนในการทำร้ายบุคคลผู้เป็นคู่ขัดแย้งส่วนตัวเรื่องต่าง ๆ ให้เกิดอาการเสียสติที่เรียกว่าถูกตู้ (คุณไสย) ถือเป็นอาการที่เกิดจากคนทำกันเองโดยอาศัยเวทมนต์คาถา (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2555: 24) ผู้สร้างสรรค์มีแนวความคิดในการสร้างบทการแสดงและลีลาการแสดงที่สะท้อนให้เห็นความเชื่อทางคุณไสย โดยการสื่อบทการแสดงที่กล่าวถึงปู่เจ้าสมิงพรายเสกสลาลอยไปอยู่ในพานของพระลอ เมื่อพระลอหยิบหมากเสวยก็เกิดความคลุ้มคลั่งเจียนใจจะขาด เป็นต้น

2) แนวความคิดในการสร้างสรรค์ใหม่โดยคำนึงถึงการสื่อสารกับเยาวชน

การสร้างสรรค์ใหม่เป็นการสร้างงานที่ปรากฏในรูปแบบที่ไม่ซ้ำแบบเดิมที่เคยมีมาก่อน เป็นการคิดใหม่ทำใหม่เพื่อให้เกิดผลงานชิ้นใหม่ และเกิดอรรถรสตามที่ศิลปินต้องการและเหมาะสมกับยุคสมัย การแสดงเป็นการสื่อสารศิลปะที่ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ที่เชื่อมโยงกันให้การสื่อสารนั้นเป็นการสื่อสารด้านศิลปะ ได้แก่ การแสดงออก (expression) รูปแบบที่มีนัยสำคัญ (significant form) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับสารกับผู้ส่งสาร (relationship) ผ่านสื่อประเภทใด ผู้รับสารในลักษณะใด และวัฒนธรรม (culture) ซึ่งหมายรวมความเข้าใจในภาษาหรือสัญญะของศิลปะนั้น ๆ (ถิรนันท์ อนวัชศิริวงศ์ และคณะ, 2547: 12) ในการสื่อสารงานแสดงนั้นผู้สร้างสรรค์ย่อมคำนึงถึงวัยของผู้ชมหรือผู้รับสารและผู้ส่งสารหรือผู้แสดง เพื่อความเหมาะสมของการสื่อสารนั้น เนื่องจากความสนใจของผู้ชมในวัยต่าง ๆ มีความแตกต่างกันไป โดยเฉพาะผู้ชมในวัยเด็กและเยาวชน ซึ่งเด็กและเยาวชนในวัยต่าง ๆ มีความสนใจในละครที่ต่างกันไปกล่าวคือ วัยเด็กเล็ก–5 ปี (อนุบาล) เด็กในวัยนี้ไม่ชอบอยู่นิ่งนาน ๆ ชอบทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนุกสนาน ชอบการร่วมแสดงบทบาทสมมุติ เช่น เป็นต้นไม้ เป็นดวงอาทิตย์ ชอบบรรยากาศการแสดงแบบเป็นกันเองและอบอุ่น เด็กวัย 6–9 ปี ชอบอยู่กับเพื่อน ๆ ชอบทำกิจกรรม ชอบตัวละครที่มาจากจินตนาการ สามารถแสดงอารมณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ เริ่มกลัวความตาย กลัวความพลัดพราก เด็กวัย 9-12 ปี มีความสนใจเกี่ยวกับศิลปะการละคร ชอบเรื่องเกี่ยวกับสงคราม กีฬา เรื่องราวทางวิทยาศาสตร์ ชอบเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ เด็กวัย 12-18 ปี มีความสนใจกับละครที่ซับซ้อน ชอบเรื่องราวที่เกี่ยวกับความขัดแย้งในครอบครัว ปัญหาที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่น ละครที่เหมาะสมกับเด็กวัยนี้ เช่น ละครของเชคสเปียร์ ละครแนวเหมือนจริง (Realistic) ซึ่งเป็นการแสดงที่จริงจังเข้มข้น เน้นความรัก อุดมการณ์ และความยิ่งใหญ่ (พรรัตน์ ดำรุง, ม.ป.ป.: 72-76) ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างงานโดยคำนึงถึงการสร้างสรรค์ใหม่และการสื่อสารการแสดงที่คำนึงถึงความสนใจของเยาวชนในวัยต่าง ๆ ทั้งในส่วนของผู้แสดงและผู้ชมที่เป็นวัยเยาวชน โดยการนำแนวความคิดในการสื่อสารที่คำนึงถึงเยาวชนมาสื่อสารในองค์ประกอบการแสดง ได้แก่ การลด

ความรุนแรงของบท การสื่อสารลีลาการแสดงที่เป็นธรรมชาติเข้าใจง่าย การใช้แสงที่เป็นธรรมชาติ การใช้เครื่องแต่งกายที่เหมาะสมกับสรีระของเยาวชนและสะดวกต่อการเคลื่อนไหว เป็นต้น

3) การสร้างสรรค์โดยสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมไทย

วัฒนธรรม หมายถึง วิถีการดำเนินชีวิต (The way of life) ของคนในสังคม นับตั้งแต่วิธีกิน วิธีอยู่ วิธีแต่งกาย วิธีทำงาน วิธีพักผ่อน วิธีสื่อความ วิธีจราจรและขนส่ง วิธีอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ วิธีแสดงความสุขทางใจและหลักเกณฑ์การดำเนินชีวิต โดยแนวทางการแสดงออกถึงวิถีชีวิตนั้น อาจเริ่มมาจากเอกชนหรือคณะบุคคลทำเป็นต้นแบบ แล้วต่อมาคนส่วนใหญ่ก็ปฏิบัติสืบต่อกันมา และอาจมีการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหรือพัฒนาให้วัฒนธรรมเป็นไปตามความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (อรุณี ตันศิริ, 2549: 23) การแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของ นราพงษ์ จรัสศรี มีการสร้างสรรค์การแสดงที่นำแนวความคิดที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ได้แก่ การให้ความเคารพผู้อาวุโสที่ปรากฏในบทการแสดงและการสร้างสรรค์ลีลา ประเพณีแห่นางแมวในเหตุการณ์ขบวนพระลอเดินทางออกจากเมืองสรวง การสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมและความเชื่อของชาวล้านนา ดังการนำเสนอการฟ้อนเมืองเอกลักษณ์ของชาวเหนือที่สอดแทรกในการแสดงเหตุการณ์พระลอยกทัพออกจากเมืองสรวง การคารวะสูงสุดด้วยเส้นผมดังปรากฏในบทการแสดงและลีลาการแสดงในเหตุการณ์พระลอลานางลักษณวดี และการนำทำนองเพลงกล่อมลูกอันเป็นเพลงพื้นบ้านประเภทวรรณกรรมมุขปาฐะที่สืบทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมจากบรรพบุรุษโดยการถ่ายทอดจากปากสู่ปาก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกล่อมให้เด็กหลับมาสร้างสรรค์ในเหตุการณ์พระลอลาแม่ เพื่อแสดงถึงความรักความผูกพันระหว่างแม่กับลูก

4) การสร้างสรรค์โดยใช้ทฤษฎีทางด้านทัศนศิลป์ผสมผสานกับนาฏยศิลป์

ก. องค์ประกอบของภาพที่ดีมีศิลปะ จะต้องประกอบด้วย เอกภาพ (unity) คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในจุดมุ่งหมาย การจัดวางสิ่งต่างๆ (arrangement) การเลือกสรร (selection) การเน้นจุดสำคัญ (intensification หรือ emphasis) ทุกสิ่งที่เลือกสรรมาจัดวางในฉากจะต้องมีเหตุผล จุดมุ่งหมาย และมีบทบาทในการประกอบกันเข้าเป็นองค์ประกอบนั้น มีความหลากหลาย (variety) มีการเชื่อมสัมพันธ์กัน (coherence) และมีความสมดุล (balance) (มัทนี รัตนิน, 2546: 158-161) ผู้สร้างสรรค์ได้นำแนวความคิดดังกล่าวนี้ มาสร้างสรรค์ลีลาการแสดงและการออกแบบพื้นที่การแสดงโดยใช้ความรู้ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบของภาพและความสำคัญของตำแหน่งตัวตัวละครบนเวทีเข้ามาเป็นหลักในการสร้างสรรค์ กล่าวคือ การแสดงลีลาและการจัดวางการใช้พื้นที่

อย่างมีเอกภาพ สามารถสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน มีลีลาการแสดงและการใช้พื้นที่ที่มีความหลากหลาย มีการใช้หลักความสมดุลและความไม่สมดุลที่สะท้อนถึงเนื้อหาของวรรณคดี มีการให้ความสำคัญของตำแหน่งตัวละคร เช่น จัดให้กษัตริย์อยู่ในตำแหน่งกลางเวทีเพื่อสื่อถึงความสำคัญของบทบาทของตัวละคร นอกจากนี้ยังออกแบบให้เห็นถึงความสูงต่ำ (level) ที่ทำให้ตัวละครมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งเสริมทำให้การแสดงมีความสำคัญและมีการเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างฉากต่อฉาก

ข. แนวความคิดเชิงสัญลักษณ์

สัญลักษณ์ หมายถึง สิ่งที่ถูกกำหนดหรือนิยามขึ้นมาเพื่อให้สื่อความหมายแทนอีกสิ่งหนึ่ง (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์ 3 ตุลาคม 2557) ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดงในเชิงสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมาย เรื่องราว และโน้มน้าวความรู้สึกผู้ชมให้คล้อยตาม ในงานสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอ ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสัญลักษณ์เพื่อสื่อสารกับผู้ชมในรูปแบบลีลาการแสดง เครื่องแต่งกาย การออกแบบฉาก การออกแบบพื้นที่การแสดงและอุปกรณ์การแสดง ทำให้เกิดความหลากหลายของการสื่อความหมายต่าง ๆ ที่ชัดเจนขึ้น

2. รูปแบบในการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของนราพงษ์ จรัสศรี

รูปแบบการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของ นราพงษ์ จรัสศรี แบ่งตามองค์ประกอบการแสดงได้ดังนี้

บทการแสดง

บทการแสดงเป็นคำประพันธ์ที่สร้างสรรค์ขึ้นสำหรับเล่นละครเพื่อแสดงเรื่องราวที่ต้องการนำเสนอตามท้องเรื่องและเป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดทิศทางการแสดง ทำให้ทราบเรื่องราวและการสื่อสารการแสดง ในการแสดงนาฏยศิลป์ไทยเรื่องพระลอของนราพงษ์ จรัสศรี ใช้บทการแสดงจากลิลิตพระลอ มีรูปแบบการสร้างสรรค์บทการแสดงดังนี้

1) การเรียงร้อยบทใหม่โดยรักษาฉันทลักษณ์เดิมและความไพเราะของบทประพันธ์ ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้คัดเลือกโคลงและร่ายในลิลิตพระลอ ฉบับของกรมศิลปากร ประมาณ 30 % มาเรียงร้อยเป็นบทการแสดง ใช้เวลาในการแสดงประมาณ 1.30 ชั่วโมง การแสดงแบ่งออกเป็น 2 องก์ องก์ที่ 1 เริ่มเรื่องตั้งแต่การกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการแต่งลิลิตพระลอ การกล่าวแนะนำกษัตริย์เมืองสรวงและเมืองสรอง พระลอคลั่งจนถึงพระลอลาแม่ องก์ที่ 2 เริ่มเรื่องตั้งแต่พระลอลานางลักษณวดี พระลอเดินทางไปเมืองสรอง

พระลอชมสวน พระลอเสี่ยงน้ำ พระลอตามไก่ พระลอพบกับเพื่อนแพงพระลอเข้าห้องพิฆาตพระลอและการคร่ำครวญรำพึงรำพันถึงลูกของพ่อแม่เพื่อนแพงและนางบุญเหลือในตอนท้ายของเรื่อง ผู้สร้างสรรค์เน้นการสื่อสารบทการแสดงในรูปแบบฉันทลักษณ์เดิมของวรรณคดีอันเป็นวัฒนธรรมทางภาษาไทยของคนไทยในอดีต สื่อเนื้อหาด้วยการอ่านบทในน้ำเสียงที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย ผู้ชมและผู้แสดงในวัยเด็กและเยาวชนสามารถเรียนรู้จดจำอรรถรสจากวรรณคดีไปพร้อม ๆ กับการแสดงและการชม มีการตัดทอนบทในเหตุการณ์พิฆาตพระลอ และบท Erotic ในเหตุการณ์พระลอเข้าห้องโดยลดความแรงของบทลง เพื่อปรับให้เหมาะสมกับผู้ชมและผู้แสดงในวัยเด็กและเยาวชน

2) การใช้บทการแสดงที่ยังคงรักษาแก่นของเรื่องและคุณค่าของลิลิตพระลอโดยสื่อบทการแสดงแนวโศกนาฏกรรม สื่อเรื่องราวของความรักระหว่างชายหนึ่งกับหญิงสองที่มีบรรพบุรุษเป็นศัตรูกัน สื่อความรักความผูกพันระหว่างแม่กับลูก ความรักของบ่าวที่มีต่อนาย การสะท้อนหลักธรรมทางพุทธศาสนา หลักธรรมทางด้านครอบครัว หลักธรรมทางด้านการเมืองการปกครอง หลักธรรมทางด้านความรักความซื่อสัตย์ การสะท้อนวัฒนธรรมความเชื่อและวิถีชีวิตท้องถิ่น การกล่าวถึงความงามของพระลอ และการยกทัพที่แสดงความเป็นกษัตริย์ที่มีความยิ่งใหญ่

ลีลาการแสดง

ลีลาการแสดงเป็นรูปแบบการเคลื่อนไหวร่างกาย ที่มีการเรียงร้อยให้มีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง บทบาท อารมณ์ และองค์ประกอบการแสดง ทำหน้าที่สื่อความหมายการแสดงบ่งบอกถึงเอกลักษณ์เฉพาะของตัวละครและสื่อความต้องการของนักแสดงไปยังผู้ชม ลีลาการแสดงในนาฏยศิลป์ไทยเรื่องพระลอของนราพงษ์ จรัสศรี มีรูปแบบการสร้างสรรค์ลีลาดังนี้

1) การสร้างสรรค์ลีลาโดยคำนึงถึงแก่นและคุณค่าของลิลิตพระลอและวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา ได้แก่

1.1 การสร้างสรรค์ลีลาการฟ้อนแบบล้านนาประกอบการแสดง เช่น ขบวนขับซอยอโฉมพระลอ

1.2 การสร้างสรรค์ลีลาการแสดงที่สื่อถึงประเพณีของชาวล้านนา ในการใช้ผมสิ่งสูงสุดของร่างกายที่ตนถือว่าเป็นศรีเช็ดเท้าให้ผู้ทีเคารพรักและมีศักดิ์สูง เพื่อแสดงความเคารพรักอย่างสูงสุด ปรากฏในเหตุการณ์ที่นางลักษณวดีใช้ผมเช็ดพระบาทพระลอก่อนที่พระลอจะออกเดินทางจากเมืองสรวง

ภาพที่ 1 แสดงการสร้างสรรค์ลีลาการแสดงที่สื่อถึงวัฒนธรรมการใช้ผมเช็ดเท้า
ที่มา: นราพงษ์ จรัสศรี. (ผู้สร้างสรรค์). (2549). **การแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอ** [วีดิทัศน์]. กรุงเทพฯ: โรงเรียนพระแม่ฟาติมา.

1.3 การสร้างสรรค์ลีลาที่แสดงความผูกพันระหว่างพ่อแม่กับลูกตามเนื้อหาในลิลิตพระลอโดยสื่อท่าอุ้มลูก ในเหตุการณ์พระลอครวญถึงแม่และพระลอเข้าห้อง

1.4 การสร้างสรรค์ลีลาการแสดงของพระลอพระเพื่อนพระแพงตายในท่ายืนพิงกัน ที่สะท้อนตามเนื้อหาในลิลิตพระลอและอนุสาวรีย์พระลอที่อุทยานพระลอ อ.สอง จ.แพร่

2) การสร้างสรรค์ลีลาโดยใช้หลักของทัศนศิลป์ได้แก่

2.1 การสร้างสรรค์ลีลาเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic) คือการออกแบบให้นักแสดงออกลีลาสื่อเป็นสิ่งต่างๆในอีกความหมายหนึ่ง ซึ่งมีทั้งในแบบนามธรรมและรูปธรรม เช่น การออกแบบลีลาเชิงสัญลักษณ์ที่สื่อถึงดอกเล็บมือนาง

2.2 ลีลาการแสดง ที่ใช้หลักของระดับ (Level) เช่น ลีลาของไก่แก้ว ที่มีการยกตัวละครให้ลอยสูงเด่นยิ่งขึ้น เพื่อต้องการนำเสนอบทบาทให้ชัดเจนขึ้น สื่อถึงความเป็นธรรมชาติและความเหนือธรรมชาติ ดังภาพ

2.3 การสร้างสรรค์ลีลาการแสดงโดยใช้หลัก Symmetry และ Asymmetry คือการสร้างสรรค์โดยใช้หลักของความงามที่ได้สัดส่วน ความสมดุล และความงามที่อยู่ในความไม่สมดุล ดังตาราง

ตารางแสดงการสร้างสรรค์ลีลาการแสดงโดยใช้หลัก Symmetry และ Asymmetry

การออกแบบลีลาในนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย เรื่องพระลอของนราพงษ์ จรัสศรี โดยใช้หลัก Symmetry	การสร้างสรรค์ลีลาในนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของนราพงษ์ จรัสศรีโดยใช้หลัก Asymmetry
ภาพประกอบการแสดง โดยใช้หลัก Symmetry ตอน พระลอเข้าห้อง ผู้สร้างสรรค์ออกแบบลีลาให้พระลออยู่กลาง พระเพื่อนพระแพง และนางรื่นนางโรย อยู่ในตำแหน่งที่สมดุล ด้านซ้ายและขวาทั้งสองด้าน	ภาพประกอบการแสดงโดยใช้หลัก Asymmetry ในเหตุการณ์ท้าวชัยพิษณุกร พบพระลอ ผู้สร้างสรรค์ออกแบบลีลาให้พระลอนั่งถวายบังคมอยู่ด้านซ้ายของเวที และออกแบบลีลาให้ท้าวชัยพิษณุกรยืนและเหล่าทหารจำนวนมากนั่งอยู่ทางด้านขวาของเวที ปฏิบัติลีลาที่แตกต่างกันและไม่สมดุลกัน

2.4 การสร้างสรรค์ลีลาโดยใช้หลักของ Minimalism ซึ่งเป็นมุมมองใหม่ของศิลปะ คือการทำท่าน้อย การเคลื่อนไหวน้อยแต่ให้ความหมายมาก

2.5 การสร้างสรรค์ลีลาการแสดงที่ใช้หลักการซ้อนมิติ แล้วถ่ายทอดออกมาเป็นนาฏยศิลป์ในแบบเหตุการณ์ที่ซ้อนกัน (Double Scene) เพื่อสื่ออารมณ์ ข้อคิดและวัฒนธรรมที่ซ่อนอยู่ในการแสดงโดยใช้หลักทัศนศิลป์มาเสริมนาฏยศิลป์ให้มีความชัดเจน (ณัฐวัฒน์ สิทธิ, สัมภาษณ์ 12 กุมภาพันธ์ 2558) เกิดภาพลีลาที่หลากหลายน่าสนใจและเข้าใจได้ง่ายขึ้น ดังเหตุการณ์พระลอครวญถึงมารดา ดังภาพ

ภาพที่ 2 การสร้างสรรค์ลีลาการแสดงที่ใช้หลักการซ้อนมิติ
ที่มา: นราพงษ์ จรัสศรี. (ผู้สร้างสรรค์). (2549). **การแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอ** [วีดิทัศน์]. กรุงเทพฯ: โรงเรียนพระแม่ฟ้าติมา.

3) การสร้างสรรค์ลีลาที่ผสมผสานระหว่างนาฏยศิลป์ร่วมสมัยและนาฏยศิลป์ไทย เป็นการสร้างสรรค์ลีลาโดยการผสมผสานลีลาการแสดงในแบบนาฏยศิลป์ร่วมสมัยและแบบนาฏยศิลป์ไทยในตัวละครตัวเดียว เพื่อสื่อลีลาในเชิงอนุรักษ์และลีลาที่ง่ายต่อการเข้าใจ ดังลีลาของไก่แก้ว ในเหตุการณ์ปู่เจ้าเรียกไก่ถึงพระลอตามไก่ที่ผสมผสานระหว่างนาฏยศิลป์ร่วมสมัยและนาฏยศิลป์ไทย

4) การสร้างสรรค์ลีลาที่สื่อถึงความหลากหลายของวัฒนธรรมไทยได้แก่

4.1 ลีลาที่สื่อถึงการเห็นคุณค่าของเพศหญิงโดยให้ผู้ชายแสดงร่วมกับผู้หญิง เช่น ในเหตุการณ์ที่ผู้ชายนั่งแสดงกับผู้หญิง มีการสอนวิธีการจับต้องนักแสดงหญิงอย่างเหมาะสม เป็นการส่งเสริมให้เพศชายเห็นคุณค่าในเพศหญิง

4.2 ลีลาที่สื่อความผูกพันระหว่างพี่น้องกล่าวคือการจัดให้รุ่นพี่กับรุ่นน้องได้แสดงร่วมกัน เน้นให้รุ่นพี่สอนรุ่นน้องเพื่อให้รุ่นพี่กับรุ่นน้องมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การดูแลซึ่งกันและกัน ไม่ข่มเหงรังแกผู้ที่ด้อยกว่าและยังมีความสอดคล้องกับความเป็นพี่เลี้ยงในลิลิตพระลอ (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์ 3 ตุลาคม 2557)

4.3 การออกแบบลีลาที่คำนึงถึงการให้ความเคารพผู้ที่มีศักดิ์สูง ความต่างของตำแหน่งตัวละครที่ให้ความหมายในเรื่องความต่างของฐานันดร เป็นต้น

5) การสร้างสรรค์ลีลาโดยคำนึงถึงการสื่อสารกับเยาวชน ได้แก่

5.1 การสร้างสรรค์ลีลาจากธรรมชาติ ซึ่งเป็นท่าพื้นฐานที่ใช้สื่อความหมายในชีวิตประจำวันของมนุษย์โดยคำนึงถึงทักษะของผู้แสดง และการสื่อสารที่ง่ายต่อการเข้าใจของผู้ชมในวัยเด็กและเยาวชน

5.2 ลดความรุนแรงของการสร้างสรรค์ลีลาประกอบบท Erotic ในเหตุการณ์ที่แสดงบทรักตอนพระลอเข้าห้อง โดยการปรับลีลาให้เหมาะสมกับเยาวชนทั้งที่เป็นผู้แสดงและผู้ชม

5.3 การสร้างสรรค์ลีลาโดยส่งเสริมให้เยาวชนเกิดความศรัทธาในความยิ่งใหญ่และความเข้มแข็งของแม่

5.4 การสร้างสรรค์ลีลาการแสดงที่เหมาะกับเด็กในช่วงอายุระหว่าง 4-6 ปี คือการสร้างสรรค์ลีลาให้ดูกลมกลืนเหมือนเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมของเด็ก เช่น ท่าต้นไม้ ลีลาของเสือ ลิง นก เด็กก็จะรู้สึกว่าได้เล่นสนุกสนานในกิจกรรมของกลุ่มเพื่อน เป็นการจูงใจให้เด็กออกลีลาด้วยตนเองทำให้ได้ลีลาการแสดงที่มีความเป็นธรรมชาติ มีความน่ารักที่มาจากธรรมชาติของเด็ก

5.5 การใช้สัญลักษณ์ของเทพเจ้าอีรอส เทพแห่งความรัก มาสร้างสรรค์เป็นลีลาการแสดงเพื่อลดความรุนแรงในเหตุการณ์ที่แสดงการรบราฆ่าฟัน ทำให้ดูไม่รุนแรง

เหมาะสมสำหรับเยาวชน มีสื่อความหมายของการฆ่าที่แฝงด้วยความรัก หรือให้ความหมายทั้งความตายและความรักดังที่ปรากฏตามแก่นของเรื่องลิลิตพระลอ

5.6 การปรับขบวนยกทัพเป็นขบวนแห่ที่สวยงามเพื่อให้เหมาะสมกับเยาวชน โดยนำรูปแบบขบวนแห่นางแมว ที่อยู่ในท้องถิ่นภาคอิสานและภาคกลางมาสร้างสรรค์ลีลาในเหตุการณ์ขบวนพระลอเดินทางออกจากเมือง

5.7 การสร้างสรรค์ลีลา ที่สื่อการละเล่นพื้นบ้าน “แมงมุมขยุ้มหลังคา” เพื่อให้เด็กมีความสนุกและได้คิดเชื่อมโยงการแสดงกับการละเล่น

เครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจบทบาทที่ ยุคสมัยฐานันดรของตัวละครและสถานการณ์ที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเรื่องของการแสดงนั้น ๆ ในการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของนราพงษ์ จรัสศรี มีการปรับเครื่องแต่งกายจากแบบดั้งเดิมโดยอิงจากวรรณคดีและความเป็นท้องถิ่น อีกทั้งมีการออกแบบเครื่องแต่งกายเพื่อเสริมลีลาและเหมาะสมกับสรีระของเยาวชน ได้แก่ มีการใช้เสื้อผ้าที่มีสีสัน หลากหลายสีสามารถเห็นสีเสื้อผ้าเด่น สำหรับนักแสดงหลัก และการออกแบบเสื้อผ้าที่เป็นแบบพื้นเมืองล้านนา ที่ไม่ต้องตัดเย็บ เน้นการพันผูก แต่งง่ายและสะดวกต่อการสวมใส่สำหรับนักแสดงในกลุ่มที่มีทักษะน้อย

ดนตรีและเสียง

ดนตรีและเสียงช่วยเสริมอารมณ์ บรรยากาศและเชื่อมโยงเหตุการณ์ในแต่ละฉากให้สอดคล้องกันหรือแตกต่างกันตามบทการแสดง รูปแบบดนตรีและเสียงที่ประกอบการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของ นราพงษ์ จรัสศรี มีดังนี้

1) การสร้างสรรค์ดนตรีและเสียงประกอบการแสดงในรูปแบบใหม่ที่อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมดั้งเดิม ได้แก่ การใช้ดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ การจ๊อยด้วยเสียงของผู้ชายประกอบดนตรีล้านนาที่สร้างสรรค์ใหม่ การเอื้อนเป็นทำนองคล้ายการกล่อมลูกในเหตุการณ์หลังจากพระลอลาแม่แล้วและกำลังจะเดินทางไปลาชายา เพื่อสื่อดนตรีที่มีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่องลิลิตพระลอที่นำเสนอความรักความผูกพันระหว่างแม่กับลูกและสื่อเสียงร้องของมนุษย์อันเป็นเสียงดนตรีประเภทหนึ่ง

2) การสร้างสรรค์เสียงประกอบการแสดงที่คำนึงแก่นและคุณค่าวรรณคดีโดยวิธีการอ่านบทประพันธ์ประกอบการแสดงด้วยน้ำเสียงที่เรียบประกอบการคลอด้วยเสียงดนตรีพื้นเมืองล้านนา ลักษณะการอ่านมีการออกเสียงที่ชัดเจน ถูกต้อง โดยใช้ผู้ชายอ่านบทที่กล่าวถึงตัวละครและเรื่องราวทางฝ่ายเมืองสรวง และใช้ผู้หญิงอ่านบทที่กล่าวถึงตัวละครและเรื่องราวทางฝ่ายเมืองสรอง

ฉากและอุปกรณ์ประกอบการแสดง

ฉากและอุปกรณ์ประกอบการแสดงเป็นสิ่งที่แสดงสถานที่ ยุคสมัย ภูมิประเทศ ฤดูกาล บรรยากาศของแต่ละเหตุการณ์ สภาพสังคม เศรษฐกิจ ฐานะความเป็นอยู่ของตัวละคร กำหนดขอบเขตพื้นที่ ระดับความสูงต่ำของสถานที่ ช่วยในเรื่องทิศทางการเคลื่อนไหวของตัวละคร เป็นการนำเสนอรูปแบบการแสดงว่าเป็นแนวโศกสลด สุข แจ่มใส รื่นเริง หรือลึกลับน่ากลัว การออกแบบฉากและอุปกรณ์สำหรับการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของนราพงษ์ จรัสศรี มีวางระบบที่แปลกใหม่ ดังนี้

1) การรักษาแก่นและคุณค่าของเรื่องโดยการกำหนดตำแหน่งให้ผู้แสดงอยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งอิงจากการสื่อความหมายจากบทการแสดงที่มาจากลิลิตพระลอ

2) การออกแบบฉากและอุปกรณ์ประกอบการแสดงที่ผสมผสานวัฒนธรรมตะวันตกและวัฒนธรรมไทยโดยการออกแบบให้ผู้แสดงสื่อความหมายที่หลากหลายคือ สื่อเป็นอุปกรณ์ สื่อในเรื่องระดับการนั่งสูงต่ำกับศักดิ์ของตัวละคร และความผูกพันระหว่างพี่เลี้ยงและเจ้านาย ดังภาพ

ภาพที่ 3 การออกแบบฉากและอุปกรณ์ประกอบการแสดงที่ให้ผู้แสดงสื่อความหมายที่หลากหลาย
ที่มา: นราพงษ์ จรัสศรี. (ผู้สร้างสรรค์). (2549). **การแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอ** [วีดิทัศน์]. กรุงเทพฯ: โรงเรียนพระแม่ฟาติมา.

3) การออกแบบฉากและอุปกรณ์โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ความเป็นท้องถิ่นล้านนา ผู้สร้างสรรค์ได้นำอุปกรณ์ที่สื่อความเป็นท้องถิ่นล้านนาที่หาได้ง่าย เป็นสิ่งใกล้ตัวและเป็นที่รู้จักมาประกอบการแสดง ได้แก่ พิณ ตุง โคมไฟ ร่ม ขันดอก เสลี่ยง เป็นต้น

4) การออกแบบฉากและอุปกรณ์ประกอบการแสดงในเชิงสัญลักษณ์ที่คำนึงถึงเยาวชน โดยใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดงเพื่อสื่อความหมายและโน้มน้าวความรู้สึกผู้ชมให้คล้อยตาม เช่น ในฉากสุดท้ายหลังจากที่พระลอ พระเพื่อน พระแพงสิ้น มีการนำช่อดอกไม้สีขาวมาใช้เป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดงให้ผู้แสดงทุกคนถือ เพื่อสื่อความหมายถึงความรักที่บริสุทธิ์ เป็นต้น

พื้นที่การแสดง

พื้นที่การแสดงหมายถึงพื้นที่บนเวทีที่นักแสดงใช้ในการเคลื่อนไหวร่างกายและแสดงลีลาต่างๆ รูปแบบพื้นที่การแสดงในนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยของนราพงษ์ จรัสศรี มีลักษณะดังนี้

1. มีความเป็นธรรมชาติ มีการจัดวางตัวละครตามลักษณะและพฤติกรรมธรรมชาติของมนุษย์ในชีวิตจริง เช่น การออกแบบพื้นที่ในห้องนอนกับในสวนก็จะมีความแตกต่างกัน

2. มีความหมาย แสดงสถานการณ์และเหตุการณ์ เรื่องราวบางอย่างเรียกว่า (picturization) เช่น พระลอและนางลักษณวดีนั่งบนเตียง ที่ออกแบบจากผู้แสดงคนหนึ่งทำท่าคลาน ให้ตัวละครที่มีศักดิ์สูงนั่งบนหลัง แล้วมีเหล่าทหาร ขุนนาง นางสนมนั่งล้อมอยู่กับพื้นทั้งสองด้าน

3. แสดงความรู้สึกและอารมณ์ คือการออกแบบการใช้พื้นที่ตัวละครแต่ละตัว บ่งบอก ความรู้สึกและอารมณ์ที่สอดคล้องกับบท เช่น ฉากพระลอคลั่ง นางสนมและตัวละครต่าง ๆ ก็แสดงอารมณ์ที่สอดคล้องกันด้วย และฉากพิฆาตพระลอ ตัวละครที่ใช้พื้นที่บนเวทีต่างมีความเศร้าสร้อยไปด้วย

4. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร ในองค์ประกอบของคนหมู่มากจะมีบางคนที่เป็นจุดสนใจ มีความสำคัญและมีบทบาทมากกว่าผู้อื่น เช่น พระลอนั่งคำนึงถึงมารดา ล้อมรอบไปด้วยเหล่าทหาร ทางด้านขวาของเวทีมีนางบุญเหลือกับพระลอแสดงความรักความผูกพันระหว่างแม่กับลูก ทำให้การใช้พื้นที่ทางด้านขวาเด่น เป็นจุดสนใจแต่ก็มีความสัมพันธ์กับการใช้พื้นที่ทางด้านซ้ายด้วยเช่นกัน

แสง

แสงที่ใช้ในการแสดง มีหน้าที่ทำให้มองเห็นกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนช่วยสร้างบรรยากาศ อารมณ์ของการแสดงที่สอดคล้องกับเนื้อหาและรูปแบบการแสดงนั้น ๆ รูปแบบการออกแบบแสงในการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของนราพงษ์ จรัสศรี มีรูปแบบการออกแบบแสงเพื่อช่วยสร้างอารมณ์และความรู้สึกและเพื่อสร้างบรรยากาศตามแก่นของเรื่องและอิงลักษณะทางวัฒนธรรมพื้นฐานของวรรณคดีลิลิตพระลอโดยใช้แสงให้สอดคล้องกับความเป็นท้องถิ่นล้านนา เรื่องราวความรัก การชื่นชมธรรมชาติ การพลัดพราก สงครามและความตาย เพื่อสะท้อนอารมณ์และบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติโดยคำนึงถึงผู้แสดงและผู้ชมที่เป็นเยาวชน

นักแสดง

นักแสดงหมายถึงบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้แสดงในบทบาทต่าง ๆ ตามท้องเรื่องบนเวที เป็นผู้ที่สื่อสารอารมณ์และเนื้อเรื่องให้ผู้ชมเข้าใจในการแสดงนั้น ๆ ในการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของนราพงษ์ จรัสศรี มีการใช้นักแสดงจำนวนมาก แบ่งนักแสดงออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีทักษะสูงให้แสดงเป็นตัวเอก กลุ่มทักษะปานกลางให้แสดงเป็น Symbolic แสดงสัญลักษณ์ในแบบต่าง ๆ และกลุ่มที่มีทักษะน้อยโดยจัดให้แสดงเป็นตัวประกอบที่ใช้การเคลื่อนไหวแบบธรรมชาติ มีการออกลีลาที่คำนึงถึงความสามารถของเด็กและเยาวชน มีการจัดแบ่งและกำหนดนักแสดงในเรื่องทักษะเฉพาะทางทั้งในแบบนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย นาฏยศิลป์ไทย และท่าทางธรรมชาติตามวัยและความถนัดของแต่ละบุคคล

สรุปและอภิปรายผล

การแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของนราพงษ์ จรัสศรี เป็นงานสร้างสรรค์ใหม่ที่มีแนวความคิดในการสร้างสรรค์ ได้แก่ การรักษาแก่นและคุณค่าของวรรณคดีลิลิตพระลอ การให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์ใหม่โดยคำนึงถึงการสื่อสารกับเยาวชน การสร้างสรรค์โดยสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่หลากหลาย และการสร้างสรรค์โดยใช้ทฤษฎีทางทัศนศิลป์ผสมผสานกับการแสดง ซึ่งทำให้ผู้ชมและผู้แสดงสามารถเข้าถึงอรรถรสของวรรณคดีลิลิตพระลอ วัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา สามารถอธิบายหลักวิธีการสร้างสรรค์การแสดงได้อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผลงานสร้างสรรค์มีความงามอย่างมีเหตุผลและมีหลักการ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่องแนวความคิดในการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอของนราพงษ์ จรัสศรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิจัยต่อไปในอนาคต ดังนี้

1) นำแนวความคิดและรูปแบบที่ได้จากงานวิจัยฉบับนี้ไปใช้ในหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย เพื่อให้ได้ผลงานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ

2) การสร้างงานนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยจากวรรณคดีเพื่อเยาวชน โดยใช้ผลงานวิจัยฉบับนี้พื้นฐานความรู้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมศิลปากร. (2517). **ลิลิตพระลอ.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เจริญธรรม.

ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต. (2549). **วรรณลดา รวมบทความวิจัยและบทความวิชาการและวรรณคดีไทย.** กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต. (2545). **อ่านลิลิตพระลอ: ฉบับวิเคราะห์และถอดความ.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐวัฒน์ สิทธิ, อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. สัมภาษณ์วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2558.

ถิรนันท์ อนวัชศิริวงศ์ และคณะ. (2547). **สุนทรียนิเทศศาสตร์: การศึกษาสื่อสารการแสดงและสื่อจินตคดี.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นราพงษ์ จรัสศรี. (ผู้สร้างสรรค์). (2549). **การแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่องพระลอ** [วีดิทัศน์]. กรุงเทพฯ: โรงเรียนพระแม่ฟาติมา.

นราพงษ์ จรัสศรี, ศาสตราจารย์. ศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สัมภาษณ์วันที่ 3 ตุลาคม 2557.

บุญยงค์ เกศเทศ. (2550). **ผีป่าดงภู เจ้าปู่ขุนน้ำ.** มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญยืน สุวรรณศรี. (2532). **ภาพที่ปรากฏในเรื่องพระลอ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต(ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พรรัตน์ ดำรุง. (ม.ป.ป.). **การละครสำหรับเยาวชน.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระวรพจน์ นิสโภ (เกียงพุทรา). (2552). การศึกษา**หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในวรรณคดีเรื่อง "ลิลิตพระลอ".** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา) พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.

มัทนี รัตนิน. (2546). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศิลปะการกำกับการแสดงละคอนเวที.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2549). **สุนทรียภาพแห่งชีวิต.** กรุงเทพฯ: ณ เพชร.

วิทย์ ศิวะศริยานนท์. (2544). **วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์.** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมชาติ.

อรุณี ตันศิริ. (2549). **วัฒนธรรมถิ่น วัฒนธรรมไทย.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.

อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2555). **เจ้าที่และผีปู่ย่า : พลวัตของความรู้ชาวบ้าน อำนาจ และตัวตนของคนท้องถิ่น.** เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2544). **บทวิจารณ์ความรู้เรื่องเมืองไทย.** กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม

Model of Capacity Development in Child Development Centers under local Government in Kalasin Province by Participation

นิติยา คอไผ่[1]

Nitiya Khophai

E-mail :ni_dsa@hotmail.com

นิสาพร วัฒนศัพท์[2]

Nisapon Watthannasapt

มนตรี กรรพุมมาลย์[3]

Montri Kuphoommarl

ภูฟ้า เสวกพันธ์[4]

Pufa Savagpun

---

[1]นักศึกษาปริญญาเอก ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

[2,3,4]อาจารย์ที่ปรึกษาคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

*ขอบคุณภาพจาก http://bit.ly/2eyI7EJ

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์และสมรรถนะบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม 3)เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม ข้อมูลการวิจัยสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและสมรรถนะบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 แห่ง ข้อมูลการสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คนและข้อมูลการทดลองใช้รูปแบบและการประเมินรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 6 คน ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์และสมรรถนะบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือครูผู้ดูแลเด็กไม่สามารถให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแนวทางการแก้ไขปัญหาคือครูผู้ดูแลเด็กจะต้องมีการร่วมประชุมพบปะปรึกษาหารือกับผู้ปกครองเด็กอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยเฉพาะในโอกาสกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ และควรมีโครงการออกเยี่ยมบ้านเด็กนำระบบดูแลช่วยเหลือเด็กมาใช้ ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองของเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบช่วยกันพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากขึ้นจะทำให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความเป็นมิตรกับเด็กและผู้ปกครองมากขึ้น ผู้ปกครองเกิดความไว้วางใจเชื่อมั่นและศรัทธาต่อครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการของเด็ก ข้อค้นพบจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบพบว่า ผู้บริหารที่มีการวางแผนการพัฒนาด้านการศึกษาที่เป็นระบบ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายที่สอดคล้องกับการพัฒนา การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดสรรบุคลากรและงบประมาณเพียงพอต่อความต้องการ จะช่วยส่งเสริมให้การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยและกระบวนการมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน ได้แก่ การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือการมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมตัดสินใจการมีส่วนร่วมปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการพัฒนาคู่มือการใช้ตามรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมและการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด จากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมปรึกษาหารือร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจร่วมปฏิบัติการและร่วมติดตามและประเมินผล เพื่อการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพ

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพ, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, กระบวนการมีส่วนร่วม

Abstract

This study mainly aims in 3 distinctive areas:to observe the operation of child development centers subordinated to local administration of Kalasin province along with the capacity of their personnel, to create participatory models of the child development centers, and to further develop into the child development center guidebook in practicing participatory models. As mentioned above, the research data for the operation is collected by sampling 210 local child development centers. And, the research data for developing the models is done by working closely with 11 experts. Moreover, the model trials and its evaluation to the child development centers are exemplified by 6 children.

As a result, the overall operation of child development centers subordinated to local administration of Kalasin and the capability of their personnel are performed in a medium level. However, the real practice of the child development center is represented in a relatively low level as teachers are unable to advice the parents about proper nurturing. From this, the suggestive solution is that the teachers must have discussed and shared talking with parents more often and continuous, especially in special occasions. Also, there should be a project of a home visiting in order to seek ways of home nurturing. These solutions would help engaging knowledge exchange between the three parties and it would encourage a better understanding in children development. This is important because every parties involved must realize to accept and to corporately responsible to help children development achieved. Furthermore, it would strengthen relationships as the teachers become more friendly to parents and children. This is because the parents would trust and respect more the teachers to discipline the children and it would lead to a satisfied result of children development. More importantly, the study found that in order to fully

develop the children development centers, the executives involved should plan educational development projects by setting clear visions, responsibilities, and objectives which conform the development of the centers itself by managing sufficient budgets reasonably to all.

Then, the participatory models of child development centers subordinated to local administration of Kalasin consist of 6 main areas which are management, human resource, building, environment and safety, academic and curriculum activities, participations and supports, and children development networking. To emphasize, the participatory is divided to 5 points: participating discussion, participating planning, participating decision, participating action, participating follow up, and participating evaluation. Therefore, the effectiveness of models, mainly focus on the executives is likely to be high.

Finally, the child development centers guidebook in practicing participatory models and its evaluations of the guidebook appropriateness are well structured to be in high to highest possibility. From the trials on the children, it demonstrates that all personnel and the children of the centers understand the usage and reflect its importance of participating discussion, participating planning, participating decision, participating action, participating follow up, and participating evaluation for the most effective children development centers.

Keywords: Capacity development, Child Development Centers, Participation.

บทนำ

ภายใต้การพัฒนาในกระแสโลกาภิวัตน์ การพัฒนาประเทศไทยให้มีความพร้อมในการแข่งขันในเวทีโลกนั้น จะต้องเพิ่มคุณภาพของคนให้มีศักยภาพในการผลิตเพื่อการแข่งขันให้ได้ซึ่งการลงทุนทางการศึกษาเท่านั้นที่จะช่วยพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน แต่กระบวนการลงทุนทางการศึกษาเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ใช้ทุนจำนวนมหาศาลและรูปแบบหลากหลาย ภาครัฐเองซึ่งเป็น องค์การหลักที่มารับภาระในการลงทุนการศึกษาที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณการจัดการศึกษา และไม่มีหน่วยงานใดที่สามารถแบกรับภารกิจทั้งหมดและตอบสนองความต้องการด้านการเรียนรู้อันหลากหลายของชุมชนได้ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหลักสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญ และเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสำคัญเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล ที่สถานศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจนั้น ได้ถูกกำหนดโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในมาตรา 87 ที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ร่วมตัดสินใจและตรวจสอบทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองทุกด้านตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 : 14-25)

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีเป้าหมายที่สำคัญคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดองค์ความรู้ทางความคิด สามารถแก้ปัญหาและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยยึดหลักการจัดการศึกษาในมาตรา 8 (2) ได้กล่าวถึงเจตนารมณ์ที่จะจัดการศึกษาให้ยึดหลักว่าให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 (1) และ (2) ให้การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษามีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กอปรกับมาตรา 29 กล่าวว่าให้ร่วมกับบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชนองค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆเพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547 : 6 – 26)

และแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 “ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และทุกส่วนของสังคมในการบริหารจัดการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา” จึงอาจกล่าวได้ว่า ชุมชนมีความสำคัญในการที่จะต้องร่วมมือกันในการจัดการศึกษา ชุมชนจะต้องถือว่าสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ที่จะต้องให้การเอาใจใส่ดูแลและสนับสนุน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการศึกษาให้มีความหลากหลาย มีความเหมาะสม สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากร และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่น ที่เอื้อต่อการเรียนรู้มาบริหารจัดการให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และท้องถิ่นให้มากที่สุด

ในการจัดการศึกษาให้เกิดผลดี และมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะผู้ปกครองต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมมาใช้ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ในมาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อีกทั้งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พุทธศักราช 2546 ก็ได้ให้ความสำคัญของการให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางให้มีการปฏิรูประบบราชการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดินซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งถือว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเจตนารมณ์หลักโดยเฉพาะมาตรา 58 ได้บัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมไว้ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน รวมทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ระบุว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับจึงต้องปฏิบัติตามโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งนี้เพราะเมื่อผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาย่อมจะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาดำเนินไปตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนช่วยให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและหวงแหนสถานศึกษาซึ่งส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษาและให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆด้วยความเต็มใจ การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรมตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาและการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม คือ หลักร่วมคิดร่วมทำ ร่วมตรวจสอบร่วมรับผิดชอบ (อภิญญา เวชยชัย, 2544 : 2) ซึ่งผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับ

ศูนย์เด็กเล็กประกอบด้วย บุคคลและองค์กรหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับศูนย์เด็กเล็กโดยตรงได้แก่ ผู้บริหารหรือคณะกรรมการบริหารศูนย์เด็กเล็ก ครูพยาบาลผู้ดูแลเด็กผู้ช่วยเหลือในการดูแลเด็กและที่อยู่นอกองค์กรซึ่งหมายถึงองค์กรต่างๆในชุมชนผู้ปกครองรวมถึงประชาชนทั่วไปที่ได้มีส่วนช่วยเหลือในการดูแลเด็ก ซึ่งควรจัดให้มีการพบปะหรือประชุมระหว่างผู้ดูแลเด็กผู้ปกครองและมีการสนับสนุนการบริบาลเด็กบ่อยๆเท่าที่จะทำได้เพื่อให้มีการสื่อสารพูดคุยช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อสัมพันธภาพระหว่างผู้เกี่ยวข้องดีแล้วการดำเนินงานพัฒนาเด็กก็จะสามารถทำได้โดยง่ายนอกจากนี้การประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินการของศูนย์เด็กเล็กให้ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ รับทราบก็เป็นกลวิธีหนึ่งที่จะมีผู้เข้ามาช่วยเหลือด้านต่างๆของศูนย์เด็กเล็กได้(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2544 : 104)

จากรายงานของกรมอนามัย พบว่ามีศูนย์เด็กเล็กจำนวนหนึ่งยังขาดความพร้อมทั้งในด้านคุณภาพ มาตรฐานการดูแลเด็กเล็ก โดยศูนย์เด็กเล็กร้อยละ 40 มีของเล่นไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก ร้อยละ 37 ของเล่นที่มีอยู่ มีสภาพชำรุดรอการซ่อมแซม ร้อยละ 24 ห้องน้ำมีสภาพชำรุด ขณะที่ร้อยละ 3.8 มีปัญหาที่ไม่สามารถจัดหาที่นอนให้เด็กนอนได้ สำหรับปัญหาที่พบบ่อยที่สุดในศูนย์เด็กเล็ก คือ การพลัดตกหกล้มคิดเป็นร้อยละ 37.5 อุบัติเหตุจากเครื่องเล่นสนาม คิดเป็น ร้อยละ 28.6 ส่วนด้านสุขภาพและพัฒนาการมีเด็กฟันผุ สูงถึงร้อยละ 92 ไม่จัดกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน ร้อยละ 2.4 มีหนังสือนิทานไม่เพียงพอร้อยละ 60 จัดกิจกรรมเล่านิทานให้เด็กฟังทุกวัน ร้อยละ 35.6 ในด้านผู้ดูแลเด็ก พบว่าขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ร้อยละ 51 ขาดความรู้และทักษะในการเลี้ยงดูเด็ก (กรมอนามัย. 2554 : ออนไลน์) จากผลสำรวจประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยไทยหลายครั้งที่ผ่านมาสรุปได้ว่าประมาณ 1 ใน 5 ของเด็กในช่วงอายุ 3 – 5 ปีแรกจะมีระดับพัฒนาการที่สงสัยล่าช้าหรือค่อนข้างล่าช้ามีระดับสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์และนอกจากนี้ยังพบว่าพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมของเด็กไทยจะอ่อนด้านสมาธิอดทนและความคิดสร้างสรรค์ซึ่งความสามารถในด้านอารมณ์และสังคมนั้นจะมีผลต่อการเรียนรู้ในโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและความสำเร็จของชีวิตในอนาคต (มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ, 2551 : 8) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ยังประสบปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ทั้งปัญหาบุคลากร ปัญหาการบริหารจัดการศูนย์ ปัญหาด้านอาคารสถานที่ ปัญหาเรื่องของอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับเด็ก และปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชน ตลอดจนความเอาใจใส่จากหลาย ๆ ภาคส่วน ทั้งหน่วยงานบังคับบัญชา เจ้าหน้าที่ ชุมชน ผู้ปกครองโดยภาพรวมจะเห็นได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีจุดอ่อนด้านบุคลากรกล่าวคือส่วนใหญ่ยังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาและอำนาจการตัดสินใจส่วนใหญ่ยังอยู่ที่ผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งอาจทำให้เกิดเผด็จการได้ง่ายและอุปสรรคในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อการ

จัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับต่ำขาดการตรวจสอบภาคประชาชนจึงทำให้การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

การดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็กในวัยนี้มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการเพิ่มศักยภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต และตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและเป็นข้อมูลสารสนเทศให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพตามมาตรฐานและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์และสมรรถนะบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม
3. เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methodology) โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิดทฤษฎีหลักการและสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์และสมรรถนะบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจำกัดขอบเขตของการวิจัยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย และกระบวนการมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือ 2) การมีส่วนร่วมการวางแผน 3)การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ 4) การมีส่วนร่วมการปฏิบัติการและ 5) การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล

ขอบเขตด้านประชากร

เชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2556 จำนวน 459 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2556 จำนวน 210 แห่ง ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จของ R.V.Krejcie and D.W.Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 40) และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เชิงคุณภาพ สัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่างได้ (Best Practice) และสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานต่ำกว่าเกณฑ์เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและปัญหาสมรรถนะบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นกลุ่มเป้าหมายการพัฒนา จำนวน 1 แห่งประกอบด้วย 1) นายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น 2) นักวิชาการศึกษา 3) หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4) ครูพี่เลี้ยง 5) ตัวแทนผู้ปกครอง 6) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลประกอบด้วย

1. ขั้นตอนการศึกษาแนวคิดทฤษฎีหลักการและสภาพการดำเนินการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม ทำการศึกษาจากแหล่งข้อมูล 4 แหล่งดังนี้

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เป็นแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่

เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยกระบวนการมีส่วนร่วมและขอบข่ายและภารกิจด้านการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2 ศึกษาสภาพการดำเนินการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และสมรรถนะบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 210 แห่ง

1.3 การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่างได้ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบที่ประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่างได้ ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.4 การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานต่ำกว่าเกณฑ์เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและปัญหาสมรรถนะบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยใช้สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง

2. ขั้นตอนการสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม

2.1 การจัดทำรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมฉบับร่าง

2.2 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยกระบวนการมีส่วนร่วมโดยทำการเก็บข้อมูลด้วยการสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 11 คน

3. ขั้นตอนการพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม

3.1 จัดทำคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยกระบวนการมีส่วนร่วม

3.2 การประเมินความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยผู้เชี่ยวชาญประเมินคู่มือ จำนวน 5 คน

3.3 การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม จำนวน 1 แห่ง

3.4 การประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยกระบวนการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้และประโยชน์ของรูปแบบ

การพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูพี่เลี้ยง ตัวแทนผู้ปกครอง และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ร่วมทดลองจำนวน 6 คน

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์และสมรรถนะบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์

1.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ข้อค้นพบจากการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการปฏิบัติในระดับน้อย เกี่ยวกับครูผู้ดูแลเด็กหรือครูพี่เลี้ยงไม่สามารถให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก นั้น อาจเนื่องมาจากสาเหตุที่ครูผู้ดูแลเด็กหรือครูพี่เลี้ยงขาดความรู้ความเข้าใจในการที่จะให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กกอปรกับความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครองไม่ค่อยได้พบปะปรึกษาหารือกันหรือไม่ค่อยได้เยี่ยมบ้านนักเรียนบ่อยนัก ทำให้เกิดความเหินห่างระหว่างกันและกัน ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหานี้ก็คือครูผู้ดูแลเด็กหรือครูพี่เลี้ยงจะต้องมีการประชุมพบปะกันกับผู้ปกครองนักเรียนร่วมกันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จะทำให้ครูผู้ดูแลเด็กหรือครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครองของเด็กมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากขึ้น ทำให้ครูผู้ดูแลเด็กหรือครูพี่เลี้ยงมีความเป็นมิตรกับเด็กและผู้ปกครองมากขึ้น ผู้ปกครองเกิดความไว้วางใจครู เชื่อมั่นและศรัทธาต่อครูพี่เลี้ยง ซึ่งจะส่งผลต่อการร่วมกันพัฒนาเด็กร่วมกัน

1.2 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบว่าโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางส่วนสมรรถนะบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการปฏิบัติในระดับน้อย เกี่ยวกับการที่ครูพี่เลี้ยงเด็กขาดความรู้และทักษะในด้านวิธีการประเมินผลที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน รวมทั้งขาดความรู้ ความเข้าใจในด้านวัดและประเมินผลความก้าวหน้าของเด็กแต่ละคนให้ได้ตามสภาพความเป็นจริง ซึ่งการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กให้เต็มศักยภาพ ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาที่สอนระดับปฐมวัย จึงได้จัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและยังสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย การประเมินผลของครูพี่เลี้ยงเด็กไม่ใช่จะประเมิน

พัฒนาการ 4 ด้าน ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญาเท่านั้น แต่ยังต้องประเมินค่านิยมที่พึงประสงค์ การประเมินผลจึงประเมินอย่างต่อเนื่อง การประเมินจะช่วยให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูพี่เลี้ยงทราบถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้าของเด็กปฐมวัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมตาสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการตามความสนใจของเด็ก

1.3 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จและเป็นแบบอย่างได้ (Best Practice) สรุปผลดังต่อไปนี้

ผู้บริหารที่มีการวางแผนการพัฒนาด้านการศึกษาที่เป็นระบบ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายที่สอดคล้องกับการพัฒนาศูนย์โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดสรรบุคลากรและงบประมาณเพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นแบบอย่างได้ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีผลการประเมินมาตรฐานต่ำกว่ามาตรฐาน เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและปัญหาสมรรถนะบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแล้วสรุปผล ดังต่อไปนี้

1. ขาดงบประมาณ ได้รับจัดสรรงบประมาณค่อนข้างน้อย ผู้บริหารขาดความตระหนัก ไม่มีการปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการศึกษา ขาดการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย

2. หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดทักษะการบริหารจัดการ ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการวิเคราะห์หลักสูตรและการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในส่วนของการนิเทศติดตาม

3. ครูพี่เลี้ยงขาดทักษะกระบวนการในด้านหลักสูตรและวิชาการ ขาดความรู้และทักษะด้านการประเมินผลพัฒนาการของเด็ก

4. อาคารสถานที่เก่า ทรุดโทรม และไม่เพียงพอ ห้องน้ำ ห้องส้วมแยกกันต่างหาก ไม่จัดเป็นสัดส่วน ไม่สะดวกและปลอดภัยสำหรับเด็ก

5. ขาดสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ที่มีอยู่ครูพี่เลี้ยงเป็นผู้จัดทำเอง

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม

2.1 ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ภารกิจและขอบข่ายการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยและกระบวนการมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอนประกอบด้วย การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือการมีส่วนร่วมการวางแผน การมีส่วนร่วมการตัดสินใจการมีส่วนร่วมการปฏิบัติการและการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล

2.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม

3.1 ผลการสร้างคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมผู้วิจัยได้นำสาระที่เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่พัฒนาขึ้นมาสร้างเป็นคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อใช้เป็นแนวดำเนินการ เป็นเอกสารรูปเล่มมีสาระสำคัญ ประกอบด้วยหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ การพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยกระบวนการมีส่วนร่วมลักษณะและรูปแบบการมีส่วนร่วมขอบข่ายและภารกิจการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กการมีส่วนร่วมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแนวทางการดำเนินการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บทบาทของผู้ส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก

3.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมโดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

3.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม

3.3.1 ผลการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมให้แก่นายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น นักวิชาการศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูพี่เลี้ยง ตัวแทนผู้ปกครอง และ

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานด้านการให้การศึกษาและการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กและมีนโยบาย แผนและงบประมาณ เพื่อการดำเนินงานที่ชัดเจนในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือ การมีส่วนร่วมการวางแผน การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมการปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล

3.3.2 ผลการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้แก่นายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น นักวิชาการศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูพี่เลี้ยง ตัวแทนผู้ปกครอง และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แก่ด้านการบริหารจัดการด้านบุคลากร ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นอย่างดี

3.3.3 ภาพแห่งความสำเร็จจากการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอย่างดี ก่อให้เกิดการระดมความคิดและการปรึกษาหารือร่วมกันเกิดการยอมรับซึ่งกันและกันมีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูล แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทั้งนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น นักวิชาการศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูพี่เลี้ยง ตัวแทนผู้ปกครอง และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถและทักษะการทำงานร่วมกันและสำคัญที่สุดคือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของชุมชนผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพและตามวัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมปรึกษาหารือการมีส่วนร่วมวางแผนการมีส่วนร่วมตัดสินใจการมีส่วนร่วมปฏิบัติการและการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

3.4 ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม พบว่ารูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมที่พัฒนาขึ้นว่ามีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมไปใช้ พบว่าควรจัดอบรมสัมมนาผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้าใจในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนมีการให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินงานให้เพียงพอและมีการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมมีข้อค้นพบที่น่าสนใจที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์และสมรรถนะบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลการวิเคราะห์โดยรวมและแต่ละด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางอาจเป็นเพราะว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังไม่เข้าใจในบทบาทว่าจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบและมีพันธกิจร่วมกันในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับสภาพบริบทของชุมชนและท้องถิ่นอย่างไร ดังนั้นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในชุมชน เพื่อที่จะให้งานในการพัฒนาเด็กเล็กเป็นไปตามหลักการของการจัดการศึกษาและความต้องการของชุมชนมากยิ่งขึ้นสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ในมาตรา 8 (2) ที่กล่าวไว้ว่าให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและมาตรา 9 (2) กระบวนการจัดการศึกษาที่ให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อีกทั้งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พุทธศักราช 2546 ก็ได้ให้ความสำคัญของการให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางให้มีการปฏิรูประบบราชการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งถือว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเจตนารมณ์หลักโดยเฉพาะมาตรา 58 ได้บัญญัติเรื่องการมี

ส่วนร่วมไว้ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน

ข้อค้นพบจากการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการปฏิบัติในระดับน้อย เกี่ยวกับการที่ครูพี่เลี้ยงไม่สามารถให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก และการสร้างความสัมพันธ์ทางบวกกับเด็กและครอบครัวของครูผู้ดูแลเด็กหรือครูพี่เลี้ยงมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กและผู้ปกครองมีจิตใจมั่นคงควบคุมอารมณ์ได้มีความเป็นมิตรกับเด็กและผู้ปกครองนั้น อาจเนื่องมาจากสาเหตุที่ครูพี่เลี้ยงขาดความรู้ความเข้าใจในการที่จะให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กกอปรกับความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครองไม่ค่อยได้พบปะปรึกษาหารือกันหรือไม่ค่อยได้เยี่ยมบ้านนักเรียนบ่อยนัก ทำให้เกิดความเหินห่างระหว่างกันและกัน ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหานี้คือ การสร้างความตระหนักร่วมกันระหว่างครูพี่เลี้ยงกับผู้ปกครองเด็กเกี่ยวกับการร่วมกันพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องมีการประชุมพบปะกันกับผู้ปกครองเด็กอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องหรือในโอกาสกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ รวมทั้งมีการออกเยี่ยมบ้านเด็ก การใช้ระบบดูแลช่วยเหลือเด็กมาใช้ครูพี่เลี้ยงพ่อแม่และผู้ปกครองของเด็ก มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบเป็นเครือข่ายผู้ปกครองเด็กที่ร่วมกันการพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน จะทำให้ครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครองของเด็กมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากขึ้น ทำให้ครูพี่เลี้ยงมีความเป็นมิตรกับเด็กและผู้ปกครองมากขึ้น ผู้ปกครองเด็กเกิดความไว้วางใจครู เชื่อมั่นและศรัทธาต่อครูพี่เลี้ยง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาเด็กร่วมกัน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคมและสติปัญญา ขณะเดียวกันถ้าครูพี่เลี้ยงขาดทักษะในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ครูผู้ดูแลเด็กหรือครูพี่เลี้ยงจะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย หนังสือตำราต่าง ๆ ตลอดจนการเข้าร่วมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการดูแลและจัดการศึกษาปฐมวัยจากเครือข่ายการศึกษาปฐมวัย เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านนี้ให้ดียิ่งขึ้น ส่วนสมรรถนะบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการปฏิบัติในระดับน้อย เกี่ยวกับครูพี่เลี้ยงเด็กขาดความรู้และทักษะด้านวิธีการประเมินผลที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน รวมทั้งขาดความรู้ ความเข้าใจในด้านวัดและประเมินผลความก้าวหน้าของเด็กแต่ละคนให้ได้ตามสภาพความเป็นจริงนั้น แนวทางการแก้ไขปัญหาคือ การพัฒนาศักยภาพของครูพี่เลี้ยงเด็กด้านทักษะการประเมินผลการศึกษาระดับปฐมวัย ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กให้เต็มศักยภาพให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพราะการประเมินผลของครูพี่เลี้ยงเด็ก ไม่ใช่จะประเมินพัฒนาการ 4 ด้าน ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์- จิตใจ สังคม และสติปัญญาเท่านั้น แต่ยังต้องประเมินค่านิยมที่พึงประสงค์

การประเมินผลจึงประเมินอย่างต่อเนื่อง การประเมินผลถือเป็นกุญแจสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดประสบการณ์ การประเมินจะช่วยให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูพี่เลี้ยงทราบถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้าของเด็กปฐมวัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมตามสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการตามความสนใจของเด็ก

2. การสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม

2.1 ผลการจัดทำรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์โดยกระบวนการมีส่วนร่วมฉบับร่างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์โดยกระบวนการมีส่วนร่วมประกอบด้วยภารกิจและขอบข่ายการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 6 ด้านคือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยและกระบวนการการมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอนคือ การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือการมีส่วนร่วมการวางแผนการมีส่วนร่วมการตัดสินใจการมีส่วนร่วมการปฏิบัติการและการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ข้อค้นพบสอดคล้องและครอบคลุมกับมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553) ซึ่งพบว่ามาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาตรฐานด้านบุคลากร มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และมาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยส่วนกระบวนการมีส่วนร่วม สอดคล้องและครอบคลุมกับผลการวิจัยของเจริญ ราชโสภา (2554 : 303-305) ซึ่งพบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมมี 6 ขั้นตอนคือ การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือการมีส่วนร่วมการวางแผนการมีส่วนร่วมการตัดสินใจการมีส่วนร่วมการปฏิบัติการการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลและการมีส่วนร่วมปรับปรุงและพัฒนาซึ่งสอดคล้องและครอบคลุมกับเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2547 : 10) ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนมี 4 ขั้นตอน 1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา 2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินกิจกรรม 3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน 4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลสอดคล้องกับแนวคิดของโคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff1, 1977 : 72) ที่ได้สร้างกรอบพื้นฐานเพื่ออธิบายและ

วิเคราะห์การมีส่วนร่วมในแง่ของรูปแบบของการมีส่วนร่วมโดยแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบคือ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision-Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นการริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ ตัดสินใจลงมือปฏิบัติการ 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากรการเข้าร่วมในการบริหาร การประสานขอความร่วมมือ 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุผลประโยชน์ทางด้านสังคมผลประโยชน์ส่วนบุคคล 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดและเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

2.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ผลโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากข้อค้นพบที่ปรากฏผลดังกล่าวอาจเป็นเพราะว่าผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจและมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการศึกษาและการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอย่างดี ต่างมีความเห็นว่า การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุดของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมสอดคล้องกับแนวคิดของเสน่ห์ จามริก (2524 : 20) ที่กล่าวว่า การเข้ามีส่วนร่วมของชาวชนบทว่า “เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันทุกฝ่ายและยังอาจเป็นการปูพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับวิวัฒนาการไปสู่การปกครองตนเองของท้องถิ่นในบั้นปลาย” และได้กล่าวถึงจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า “เริ่มจากการเข้าร่วมในกิจกรรมที่แต่ละคนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง” และสนใจเรื่องทั่วๆไปอย่าง เช่นการจัดการศึกษาการสาธารณสุขการสร้างแหล่งกักเก็บน้ำฝน เป็นต้น ข้อสำคัญกิจกรรมเหล่านี้จะต้องสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นจริงๆ และแนวคิดของไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527 : 6-7) ที่เห็นว่าการมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริมชักนำสนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในส่วนรูปส่วนบุคคล กลุ่มคนชมรมสมาคมมูลนิธิและองค์การอาสาสมัครรูปต่างๆให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในเรื่องที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542 : 223-231) ซึ่งพบว่าการสร้างความสัมพันธ์กันในลักษณะของการมีส่วนร่วมจะเป็นผลสำคัญที่ทำให้เกิดการรวมตัวในการเข้าเป็นหุ้นส่วนกันและสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์

ผลการถอดบทเรียนที่ได้จากการสร้างรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การได้ทราบถึงการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการดำเนินการพัฒนาศักยภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยกระบวนการมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือการมีส่วนร่วมการวางแผนการมีส่วนร่วมการตัดสินใจการมีส่วนร่วมการปฏิบัติการและการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาและการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก มีนโยบายที่ชัดเจนด้านการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ การจัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินงานในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพ

3. ผลการพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม

3.1 การจัดทำคู่มือรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมที่สร้างขึ้นมาได้ผ่านกระบวนการสร้างที่ดีผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและปรับปรุงแล้ว ครอบคลุมภารกิจการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม มีคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบที่ชัดเจนสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและก่อให้เกิดความร่วมมือกันในการพัฒนาศักยภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์โดยกระบวนการมีส่วนร่วมพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้นำเอากกระบวนการการมีส่วนร่วมไปใช้ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามขั้นตอนตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนรวมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการและการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล ไปใช้ในการดำเนินงานการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ครบทุกด้านจนทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณภาพตามมาตรฐานการดำเนินงาน ประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่างได้ที่ปรากฏผลเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม

มีการจัดทำคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบที่ชัดเจนและครอบคลุมกระบวนการมีส่วนร่วมและขอบข่ายภารกิจด้านการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผ่านการประเมินและตรวจสอบรูปแบบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการและการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย กอปรกับแนวคิดในการมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยนำมาใช้โดยการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น นักวิชาการศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูพี่เลี้ยง ตัวแทนผู้ปกครอง และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ทดลองใช้ก็มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนาศักยภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของแผนการศึกษาชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ที่ระบุไว้ว่า องค์กรในภาคประชาชน ชุมชนและเอกชน เป็นส่วนสำคัญที่จะร่วมวางรากฐานการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคมให้เข้มแข็งบนฐานแห่งเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมที่ระบุว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับจึงต้องปฏิบัติตามโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเมื่อผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาย่อมจะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาดำเนินไปตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนช่วยให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและหวงแหนสถานศึกษาซึ่งส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษาและให้ความร่วมกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆด้วยความเต็มใจ การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรมตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาและการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับแนวคิดของสมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2525 : 179) ที่กล่าวไว้ว่า การที่คนในชุมชนและสังคมโดยส่วนรวมได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงความรู้ความสามารถของตนเองและร่วมกันเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของตนเอง ชุมชนและสังคมให้ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2529 : 20) ที่กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจ การปฏิบัติและการรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทเพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้นผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องรับปรัชญาพัฒนาชุมชนที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างเป็นสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โฮเวลล์และคณะ

(Howell and Groups. 1987 : 1) ที่กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือพลเมืองเป็นความเต็มใจมีส่วนร่วมที่นอกเหนือจากการกำหนดนโยบายของรัฐและการเมืองการเข้าร่วมในการออกแบบและดำเนินการโครงการต่างๆก็เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาด้านสังคมและพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งขึ้น

ข้อค้นพบจากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยกระบวนการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอย่างดี อันจะก่อให้เกิดการระดมความคิดและการปรึกษาหารือร่วมกันเกิดการยอมรับซึ่งกันและกันมีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูล แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทั้งนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น นักวิชาการศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูพี่เลี้ยง ตัวแทนผู้ปกครอง และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถและทักษะการทำงานร่วมกันและสำคัญที่สุดคือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริงผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพมีพัฒนาการด้านต่างๆตามศักยภาพและตามวัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมปรึกษาหารือการมีส่วนร่วมวางแผนการมีส่วนร่วมตัดสินใจการมีส่วนร่วมปฏิบัติการและการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายซึ่งตามแนวคิดหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย มีหลักการสำคัญในการให้สังคม ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและกระจายอำนาจการศึกษาลงไปยังท้องถิ่นโดยตรง โดยเฉพาะสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นผู้จัดการศึกษาในระดับนี้ ดังนั้นเพื่อให้ผลผลิตทางการศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม จำเป็นต้องมีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกกลุ่ม ทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเห็นความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนการวางแผน และดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

3.3 การประเมินรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์โดยกระบวนการมีส่วนร่วม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น นักวิชาการศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูพี่เลี้ยง

ตัวแทนผู้ปกครอง และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่เข้าร่วมทดลองการใช้รูปแบบ พบว่ารูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมที่พัฒนาขึ้นโดยรวม มีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุดและแต่ละด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมที่สร้างขึ้นมานั้นได้ผ่านขั้นตอน กระบวนการตรวจสอบและประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการที่จะนำกระบวนการมีส่วนร่วมสู่การปฏิบัติจริง กอปรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เข้ารับการอบรม ฟังคำชี้แจงพบปะ ซักถามการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและการฝึกปฏิบัติ มีความรู้ความเข้าใจและมีความตระหนักเห็นความสำคัญของกระบวนการการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอย่างดี เพราะผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเมื่อได้รับความรู้ความเข้าใจและเกิดทักษะจากการอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้สามารถที่จะร่วมกันส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาศูนย์ ดูแลช่วยเหลือ การจัดประสบการณ์และจัดสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสม เพื่อทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมการให้การศึกษาแก่ทุกฝ่ายทั้งพ่อ แม่ ผู้ปกครองและชุมชนในรูปแบบการประชุมกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็ก กิจกรรมสัมพันธ์บ้านกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมแนะแนวความรู้ทางการศึกษาปฐมวัยแก่ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ส่งเสริมให้ผู้ปกครองร่วมประเมินผลพัฒนาการเด็ก ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการจัดตั้งชมรมหรือสมาคมผู้ปกครองร่วมมือกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้ดีขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่ารูปแบบนี้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและการดำเนินการตามรูปแบบมีความชัดเจนและผลที่จะได้จากการดำเนินการตามรูปแบบแต่ละขั้นตอนมีประโยชน์สำหรับการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ดียิ่งขึ้น

จุดเด่นของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์เด็กเล็ก

1. การที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น นักวิชาการศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูพี่เลี้ยง ตัวแทนผู้ปกครอง และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กทั้งการมีส่วนร่วมปรึกษาหารือการมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมตัดสินใจการมีส่วนร่วมปฏิบัติการและการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล โดยการมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาศูนย์ที่เป็นไป

ตามกระบวนการมีส่วนร่วม เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบในการบริหารและจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามหลักวิชาการระเบียบที่เกี่ยวข้องและด้วยความร่วมมือของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ

2. รูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมมุ่งพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงาน 6 ด้าน คือ ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรับผิดชอบภารกิจการดำเนินการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐานเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถให้บริการตอบสนองชุมชนด้านการจัดการศึกษาได้ตามเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนและดูแลด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยสำหรับเด็ก

1.2 ควรจัดสรรงบประมาณด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวกในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างครบถ้วน

1.3 การสรรหาผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีการเลือกสรรบุคคลที่มีคุณลักษณะที่มีภาวะผู้นำ และมีความรู้และทักษะในการบริหารจัดการ

1.4 ควรมีหลักสูตรพัฒนานักบริหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเข้มข้นก่อนที่จะมีการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่าง ๆ เช่น

2.1.1 การฝึกอบรมด้านเทคนิคกระบวนการสอน

2.1.2 การจัดทำแผนจัดการเรียนรู้สำหรับเด็ก

2.1.3 การส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านภาษาและเทคโนโลยี

2.1.4 การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

2.2 ควรมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่องและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เข้ารับการพัฒนาอย่างครบถ้วนทุกคน

2.3 ควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกด้าน

2.4 ควรมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่อง

2.5 การสรรหาครูเข้าสู่ตำแหน่งควรสรรหาผู้ที่มีความรักและตระหนักในอาชีพรักและเข้าใจเด็ก และมีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

3.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากลไกในการเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทักษะเด็กปฐมวัยในทศวรรษที่ 21 เพื่อเตรียมเด็กปฐมวัยเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงของโลกและก้าวให้ทันการพัฒนาของสังคมยุคใหม่

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น.** กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.

กรมอนามัย. (2554). **โครงการศึกษารูปแบบการพัฒนาระบบการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในงานภารกิจกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข.**สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2554, จากhttp://psdg.anamai.moph.go.th/news/cpadmin/km/files/chapter2.doc

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม.** หน้า 14-25. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เจริญ ราชโสภา. (2554). **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2547). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.** กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภาการพิมพ์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). **การพัฒนาชนบท.** หน้า 6-7. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2544). **เอกสารการสอนชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา.** หน้า 104. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ. (2551). **นโยบายสาธารณะเพื่อชีวิตและคุณภาพที่ดี.** พิมพลักษณ์, กรุงเทพมหานคร : ที.เค.พริ้นติ้ง.

ยุวัฒน์ วุฒเมธี. (2529). **การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ : บางกอกบล็อก.

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542). **การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2537). **สังคมวิทยาชุมชน:หลักการวิเคราะห์และปฏิบัติงานชุมชน.** พิมพ์ครั้งที่ 3. ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เสน่ห์ จามริก. (2524). **ทิศทางหมู่บ้านไทย.** หน้า 20. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559).** กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). **มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2547.** หน้า 6-26. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). **รายงานสถิติรายปีประเทศไทย พ.ศ. 2554.** สำนักบริหารการทะเบียน. กรุงเทพมหานคร.

อภิญญา เวชยชัย. (2544). **การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา.** หน้า 20. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

Cohen, J.M. and N.T. Uphoff. (1977). **Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design.** Cornell University.

Howell, H., E. Olsen and D. Olsen. (1987). **Designing A Citizen Involvement Program.** Oregen : Covallis.

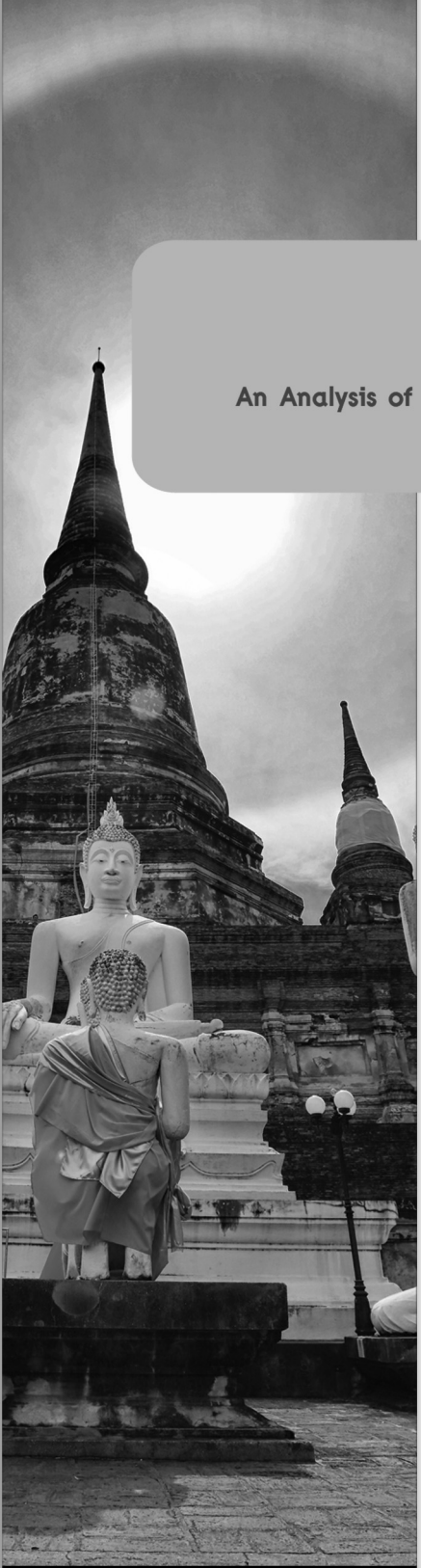

วิเคราะห์พระขุนแผนวัดใหญ่ชัยมงคล

An Analysis of Phra Khun Phaen Wat Yai Chai Mong Khon

พัชรินทร์ อนันต์ศิริวัฒน์[1]

Patcharin Anunsiriwat

E-mail : yangpatcharina@yahoo.co.th

---

[1]ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

*ขอบคุณภาพจาก http://bit.ly/2ecCTgL

บทคัดย่อ

สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้สร้างพระมหาเจดีย์ใหญ่ขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งชัยชนะในการทำสงครามยุทธหัตถีที่วัดใหญ่ชัยมงคล ต่อมาปี พ.ศ. 2135 พระองค์ทรงสร้างพระขุนแผนเคลือบไว้เป็นพุทธบูชา ทั้งเป็นการสืบทอดพระศาสนาและเพื่อพระราชทานให้แก่บรรดาทหารทั้งปวงใช้เป็นเครื่องรางของขลังป้องกันตัวให้รอดพ้นภยันตรายจากคมศาสตราวุธเมื่อต้องสู้รบกับข้าศึกศัตรู เนื่องจากในสมัยนั้นมีการทำศึกสงครามบ่อยครั้ง พระองค์ทรงมอบหมายให้สมเด็จพระพนรัต ซึ่งเป็นพระอาจารย์ของพระองค์เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ในพิธีการดำเนินงานสร้างและปลุกเสกพระขุนแผนเคลือบ เมื่อสร้างเสร็จหลังจากการพระราชทานให้แก่เชื้อพระวงศ์และข้าราชบริพารทั้งปวงแล้ว ส่วนที่เหลือจากการพระราชทานพระองค์ทรงมีพระบรมราชโองการให้บรรจุพระขุนแผนเคลือบไว้ในเจดีย์วัดใหญ่ชัยมงคล สันนิษฐานว่าน่าจะมีพระราชประสงค์ที่จะเก็บไว้เป็นมรดกสืบทอดทางวัฒนธรรมให้แก่ชนรุ่นหลังในกาลต่อไปอีกด้วย พระขุนแผนมีสร้างกันหลายพิมพ์ที่สำคัญ ๆ มีความเกี่ยวข้องกับสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ซึ่งขุดพบในที่เดียวกันคือ ที่เจดีย์วัดใหญ่ชัยมงคล จะมี 3 พิมพ์ คือ พระขุนแผนเคลือบ พระขุนแผนแขนอ่อน พระขุนแผนใบพุทรา ปัจจุบันพระขุนแผนเคลือบเป็นที่นิยมสะสมกันในแวดวงของนักสะสมพระเครื่องด้วยมีชื่อเสียงทางพุทธคุณในด้านการป้องกันตัวให้แคล้วคลาดจากภัยอันตราย และทำให้เกิดเมตตามหานิยมแก่ผู้พบเห็น งานวิจัยจึงมีเป้าหมายที่จะศึกษาเพื่อวิเคราะห์มูลเหตุ ที่เกี่ยวกับมูลเหตุแห่งการสร้าง มวลสารที่ใช้สร้าง พุทธลักษณะ พระพุทธคุณ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาชาวไทยในยุคก่อน รวมทั้งความเชื่อหรือค่านิยมเกี่ยวกับการสร้างพระเครื่อง

คำสำคัญ : พระขุนแผน, วัดใหญ่ชัยมงคล

Abstract

King Naresuan the Great ordered the construction of a great pagoda at Wat Yai Chai Mong Khon to commemorate the Yutthahatthi battle. Later, in 1592, King Naresuan made Phra Khun Phaen Kleub for worshipping, propagating Buddhism and conferring to soldiers as amulets against dangers from enemies' weapons. Since battles were frequently engaged in those days, King Naresuan asked Somdej Phra Phonnarat, the King's own teacher, to act as the religious head and preside over the making and consecrating ceremony of Phra Khun Phaen Kleub. After the ceremony, when the amulets had been given to the royal family members and courtiers, the King ordered that the remaining amulets be contained in the pagoda at Wat Yai Chai Mong Khon, presumably to be conserved as cultural heritage for later generations. There were several molds of Phra Khun Phaen, 3 of which were important in that they were related to King Naresuan the Great and found at the same spot in the pagoda of Wat Yai Chai Mong Khon: Phra Khun Phaen Kleub, Phra Khun Phaen Khaen On, and Phra Khun Phaen Bai Phutsa. At present, Phra Khun Phaen Kleub is a popular mold among collectors of Buddhist amulets as they are known for their power for protection from dangers and blessing of fortune and favor to the carriers. This research, Therefore,aimed to analyse the reasons for the making of the amulets, the components of the amulets, the characteristics and the perceived benefits of the amulets, reflected thr wisdom of Thai people in the past as well as the beliefs and values to the making of amulets.

Keywords : Phra Khun Phaen, Wat Yai Chai Mong Khon

บทนำ

ข้อมูลในประวัติศาสตร์ไทยสมัยอยุธยาไม่มีการระบุไว้อย่างชัดเจนในเรื่องเกี่ยวกับการสร้างพระเครื่องมากนักมีปรากฏเพียงว่า สมเด็จพระนเรศวรทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระพุทธรูป ดังความตอนหนึ่งในคำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด เขียนไว้ว่า พระนเรศทรงดำริว่า จะสร้างพระพุทธรูปจึงมีพระบรมราชโองการให้หานายช่าง เมื่อได้ช่างมาแล้ว พระบรมราชโองการให้นายช่างนั้นทำพระพุทธรูปเป็นอย่างที่พระทัยแล้ว ก็ทำเป็นพิหารและอารามแล้วจึงเชิญพระพุทธรูปไว้ในนั้น อันพระพุทธรูปที่พระนเรศวรทรงสร้างนี้อยู่ในป่าเมืองสาง ก็ยังปรากฏอยู่ทุกวันนี้ (กรมศิลปากร, 2514 : 302) แต่มีข้อมูลในหนังสือพระเครื่องหลายเล่ม เช่น ข้อมูลข้อมูลจากเข้ม ช่วงสิงห์ ในหนังสือเซียนพระ (2553 : 23-26) หรือข้อมูลจากพ.ท.ศุภชัย ศรีแพทย์ ในหนังสือ The Art of Siam Magazine (2555 : 42-43) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างวัดและพระเครื่องบางองค์ว่า มีความเกี่ยวข้องกับสมเด็จพระนเรศวร ด้วยทรงมีศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา มีพระราชประสงค์ที่จะสืบทอดพระพุทธศาสนา ทั้งสร้างไว้เพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมแก่คนรุ่นหลัง อีกทั้งทรงเป็นผู้ทรงสนับสนุนการสร้างพระเครื่องเพื่อเป็นเครื่องรางป้องกันตัวให้รอดพ้นภัยอันตรายจากคมศาสตราวุธหรือเขี้ยว เล็บ งา ของสัตว์ เพื่อพระราชทานแก่ข้าราชบริพารและทหารหาญทั้งปวงไว้พกพาติดตัวไป ในขณะที่ต้องสู้รบกับข้าศึกศัตรูเมื่อต้องทำศึกสงคราม งานวิจัยจึงมีเป้าหมายจะวิเคราะห์พระขุนแผนวัดใหญ่ชัยมงคล โดยวิเคราะห์ถึงมูลเหตุการณ์ มวลสาร พุทธลักษณะ พุทธคุณ เพราะเป็นที่ยอมรับกันในวงการพระเครื่องว่าเป็นพระเครื่องที่สร้างในยุคสมเด็จพระนเรศวร

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. วิเคราะห์มูลเหตุแห่งการสร้าง
2. วิเคราะห์มวลสารที่ใช้ในการสร้าง
3. วิเคราะห์พุทธลักษณะ
4. วิเคราะห์พุทธคุณ

ความสำคัญของงานวิจัย

การวิเคราะห์เรื่องราวเกี่ยวกับความเป็นมาของพระเครื่อง ทำให้เห็นถึงจุดประสงค์ในการสร้างพระเครื่องและกรรมวิธีการสร้างพระเครื่องในสมัยของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช อีกทั้งสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาของคนไทยในอดีตในด้านศิลปกรรมที่เกี่ยวกับพระพุทธศิลป์ ความเชื่อและค่านิยมเกี่ยวกับพระพุทธคุณของพระเครื่องในสังคมไทย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เป็นความรู้เกี่ยวกับพระขุนแผนเคลือบ พระขุนแผนแขนอ่อนพระขุนแผนใบพุทราที่สร้างในยุคของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชมหาราช

2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพระราชประวัติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

3. วิเคราะห์พระขุนแผนเคลือบ พระขุนแผนแขนอ่อน พระขุนแผนใบพุทราที่สร้างในยุคสมเด็จพระนเรศวรมหาราชในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์โดยมีภาพประกอบซึ่งได้ถ่ายภาพนั้นจากพระเครื่องจากองค์จริง

4. สรุปผลการวิเคราะห์และอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

มูลเหตุการสร้างพระขุนแผนเคลือบ

"พระขุนแผนเคลือบ" มีผู้สันนิษฐานว่า แรกเริ่มนั้นสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงโปรดให้สร้างพระมหาเจดีย์ใหญ่ขึ้นเป็นอนุสรณ์แห่งการทำสงครามที่วัดป่าแก้วหรือที่เรียกเป็นทางการว่าวัดใหญ่ชัยมงคล การสร้างพระมหาเจดีย์ที่วัดป่าแก้วนี้ เหตุผลอีกประการหนึ่งก็คือสร้างเพื่อเป็นพุทธบูชา เพื่อเป็นการสร้างบุญกุศลและเพื่อสืบทอดพระศาสนาในคราวที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชมหาราชทรงชนะสงครามยุทธหัตถี กล่าวกันว่า ในปี พ.ศ. 2135 สมเด็จพระพนรัตน์วัดป่าแก้วเป็นผู้กราบทูลสมเด็จพระนเรศวรมหาราชให้ทรงสร้างขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองชัยชนะในครั้งนั้น สมเด็จพระพนรัตพระอาจารย์ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเป็นพระเถระชั้นผู้ใหญ่ฝ่ายอรัญวาสี ผู้ถือปฏิบัติทางวิปัสสนาธุระสามารถเขียนอักขระเลขยันต์ ทั้งลงคาถา อาคม ท่านเป็นพระประธานในพิธีสร้างและปลุกเสกพระพิมพ์บรรจุไว้ในพระเจดีย์วัดใหญ่ชัยมงคล อันได้แก่ พระขุนแผนเคลือบ พระขุนแผนแขนอ่อน พระขุนแผนใบพุทรา รวมทั้งพระขุนแผนทรงพลใหญ่ที่บรรจุกรุวัดบ้านกร่างจังหวัดสุพรรณบุรีด้วย มูลเหตุแห่งการสร้างพระขุนแผนเคลือบที่สำคัญอีกประการคือ เพื่อเป็นเครื่องรางศักดิ์สิทธิ์ไว้แจกข้าราชบริพารและทหารทั้งปวง ไว้ใช้ป้องกันภัยจากคมศาสตราวุธ รวมทั้งเขี้ยว เล็บ งาของสัตว์ ปัจจุบันพระขุนแผนเคลือบและพระขุนแผนทรงพลเป็นที่นิยมสะสมกันในแวดวงของนักสะสมพระเครื่อง (คัมภีร์พระเครื่องฉบับพระขุนแผน, ม.ป.ป., : 12)

มวลสารที่ใช้สร้างพระขุนแผนเคลือบ

สมเด็จพระนเรศวรมหาราชโปรดให้สร้างพระมหาเจดีย์ใหญ่ขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งการได้ชัยชนะในการทสงครามยุทธหัตถีที่วัดใหญ่ชัยมงคล ต่อมาราวปี พ.ศ. 2133-2135

สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงสร้างพระขุนแผนไว้เป็นพุทธบูชา พระองค์ทรงมอบหมายให้สมเด็จพระพนรัตซึ่งเป็นพระอาจารย์ของพระองค์เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ในพิธีการดำเนินงานสร้างและปลุกเสกพระขุนแผน (เข้ม ช่วงสิงห์, 2553 : 25) ที่เป็นเช่นนี้เพราะประเพณีการสร้างพระของพระมหากษัตริย์ไทยแต่โบราณ ผู้อำนวยการสร้างฝ่ายสงฆ์จะต้องเป็นพระผู้ใหญ่อันได้แก่สมเด็จพระสังฆราชเท่านั้น เมื่อสร้างเสร็จหลังจากการพระราชทานให้แก่เชื้อพระวงศ์และข้าราชบริพารทั้งปวงแล้ว ส่วนที่เหลือจากการพระราชทานพระองค์ทรงมีพระราชโองการให้บรรจุพระขุนแผนไว้ในเจดีย์วัดใหญ่ชัยมงคล สันนิษฐานว่าน่าจะมีพระราชประสงค์ที่จะเก็บไว้เป็นมรดกสืบทอดทางวัฒนธรรมให้แก่ชนรุ่นหลังในกาลต่อไปอีกด้วย พระขุนแผนมีสร้างกันหลายพิมพ์ ที่สำคัญ ๆ มีความเกี่ยวข้องกับสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ซึ่งขุดพบในที่เดียวกันคือที่เจดีย์วัดใหญ่ชัยมงคล จะมี 3 พิมพ์คือ พระขุนแผนเคลือบ พระขุนแผนแขนอ่อน พระขุนแผนใบพุทรา ปัจจุบันพระขุนแผนเคลือบเป็นที่นิยมสะสมกันในแวดวงของนักสะสมพระเครื่อง ด้วยมีชื่อเสียงทางพุทธคุณในด้านการป้องกันตัวให้แคล้วคลาดจากคมศาสตราวุธ เขี้ยว เล็บ งาของสัตว์ และเกิดเมตตามหานิยมกับผู้พบ มูลเหตุแห่งการสร้างอีกประการหนึ่งก็คือ พระองค์ทรงต้องการอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรดาทหารหาญที่เสียชีวิตในการทำศึกสงคราม (พ.ท.ศุภชัย ศรีแพทย์, 2555 : 42)

พุทธลักษณะพระขุนแผนเคลือบ

พระขุนแผนเคลือบเป็นพระพิมพ์ทรง 5 เหลี่ยม ประทับนั่งปางมารวิชัย ผิวองค์พระที่เคลือบน้ำยาไว้เมื่อผ่านกาลเวลามาเนิ่นนานจะมีรอยแตกลายงาและมีสีเหลืองเข้ม ส่วนตามซอกขององค์พระจะมีสีเหลืองเกือบจะดำ (ลายไทย, ม.ป.ป, : 19) ด้านบนเหนือพระเศียรมีซุ้มเรือนแก้วครอบ เป็นประภามณฑล ผู้สร้างน่าจะได้รับอิทธิพลในด้านรูปแบบมาจากรูปหล่อของพระพุทธชินราชเมืองพิษณุโลก แบ่งออกได้เป็น 2 พิมพ์คือ พิมพ์อกใหญ่กับพิมพ์อกเล็กหรือเรียกอีกอย่างพิมพ์แขนอ่อน Art of Siam ขนาดองค์พระสูงประมาณ 4.5 เซนติเมตร ฐานกว้าง 2.8 เซ็นติเมตร (พ.ท.ศุภชัย ศรีแพทย์, 2555 : 43)

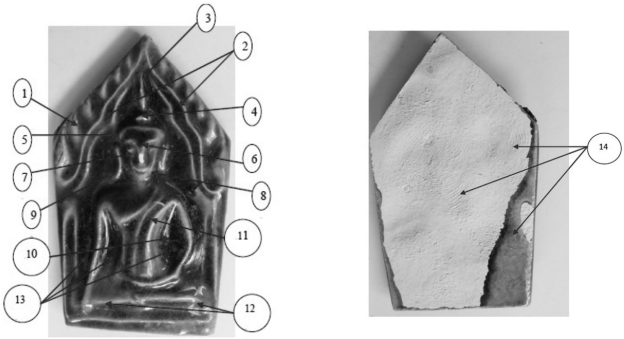

ภาพที่ 1 พระขุนแผนเคลือบทั้งด้านหน้าและด้านหลัง
ที่มา : ถ่ายจากองค์จริงของนักสะสมพระ

พุทธลักษณะเด่น ๆ ของพระขุนแผนเคลือบวัดใหญ่ชัยมงคล มีดังนี้

1. กรอบเหนือซุ้มเรือนแก้วให้ดูด้านขวามือขององค์พระ ช่องไฟแต่ละช่องจะห่างกว่าด้านซ้ายมือ

2. ช่องว่างระหว่างเส้นซุ้มด้านขวามือขององค์พระมีเนื้อที่ภายในเส้นซุ้มแคบกว่าด้านซ้ายมือ

3. พระเกศ (ผม) มีลักษณะทรงหมวกเทวดา แต่ส่วนยอดที่เป็นปลายแหลมไม่ตั้งตรงตามแนวกึ่งกลางระหว่างเส้นซุ้มด้านขวามือและซ้ายมือองค์พระ กลับเอียงไปทางขวามือขององค์พระเล็กน้อย มีลักษณะคล้ายดอกบัวตูม

4. ที่เมาลี (จุกผม) มีลักษณะคล้ายกำไลสวมอยู่ตรงกลาง

5. ที่พระนลาฏ (หน้าผาก) มีลักษณะเป็นสันครอบพระพักตร์ด้านบน โดยมุมซ้ายและขวาจะโค้งลงเล็กน้อยครอบพระนลาฏ

6. พระขนง (คิ้ว) ทั้งสองข้างไม่เหมือนกัน พระขนงด้านขวาขององค์พระช่างจะแกะแม่พิมพ์ให้คิ้วโค้งลงและสั้นกว่าด้านซ้ายมือขององค์พระ ส่วนด้านซ้ายมือพระช่างจะทำให้พระขนง (คิ้ว) ชี้ขึ้นและยาวกว่าด้านขวา ตรงกลางพระขนงทั้งสองข้างลากยาวมาต่อกันเชื่อมกับพระนาสิก (จมูก) มีลักษณะคล้ายรูปปีกกา ยาวลงมาจรดพระโอษฐ์ (ปาก)

7. พระเนตร (ตา) ทั้งสองข้างเห็นชัดเจน

8. ริมพระโอษฐ์ (ช่วงริมฝีปาก) ยื่นออกมาดูคล้ายกระจับ

9. พระกรรณ (หู) โค้งงอนตามพระอังสา (บ่าไหล่) ขององค์พระทั้งสองข้าง

10. ซอกพระกัจฉะ (รักแร้) ขวามือขององค์พระมีเนื้อที่น้อยกว่าด้านซ้ายมือ

11. จีวรเป็นเส้นริ้ว 2 เส้น ทิ้งชายพาดผ่านพระกร (แขน) ลงไปด้านล่างถึงพระสงฆ์ (หน้าแข้ง)

12. พุทธลักษณะประทับนั่งแบบปางมารวิชัยพระชานุ (เข่า) ด้านซ้ายขององค์พระหนากว่าด้านขวา

13. น้ำยาเคลือบบางองค์ตามแอ่งจะมีสีที่เข้มขึ้น เช่น ตามลายกนก หรือซอกแขนด้านล่าง และที่เห็นมากที่สุด คือด้านล่างของฐาน เนื่องจากเมื่อทาน้ำยาเคลือบนั้นช่างเคลือบเสร็จแล้วคงจะนำองค์พระไปตั้งพิงไว้ ทำให้น้ำยาเคลือบไหลย้อยลงสู่ที่ต่ำจึงไปค้างตามแอ่งและซอกต่าง ๆ เมื่อผ่านมาเป็นระยะเวลานานวันเข้า สีที่เคลือบก็เลยแตกราน

14. ด้านหลังองค์พระส่วนใหญ่จะไม่ได้ทาน้ำยาเคลือบ ที่มีร่องรอยสีเคลือบเพราะน้ำยาเคลือบคงไหลย้อยไปด้านหลังแถบริม ๆ องค์พระบ้างเล็กน้อยเท่านั้น ไม่มีสีเคลือบเต็มแผ่นหลังที่ด้านหลังผิวองค์พระจะมีรอยของเนื้อดินหดตัวไปในบางสวนผิวจึงไม่เรียบสีน้ำยาที่เคลือบ

พระขุนแผนแขนอ่อน

มวลสารที่ใช้สร้างพระขุนแผนแขนอ่อน

ลักษณะของมวลสารเป็นอย่างเดียวกับที่ใช้สร้างพระขุนแผนเคลือบวัดใหญ่ชัยมงคลคือ ดินขาวเนื้อละเอียดผสมผงว่านยา นำมาคลุกเคล้าให้เข้ากันแล้วปั้นเป็นก้อนแล้วโขลกตำนวดเนื้อให้เข้ากันแล้วปั้นเป็นก้อนใช้มือกดลงในแม่พิมพ์ แล้วปาดด้านหลังให้เรียบมีการปิดทองก่อนแล้วจึงเคลือบน้ำยา แต่เคลือบเฉพาะด้านหน้า น้ำยานั้นเป็นอย่างเดียวกับการเคลือบถ้วยชาม สังคโลก มีสีเหลืองทองจาง ๆ เพื่อนำไปกดพิมพ์ด้วยมือ ปาดด้านหลังจนเรียบ แล้วนำไปเผา เมื่อถอดออกจากพิมพ์ตบแต่งขอบแล้วนำไปผึ่งแดด ขนาดองค์พระสูงประมาณ 4.5 เซนติเมตร ฐานกว้าง 2.8 เซนติเมตร (พ.ท.ศุภชัย ศรีแพทย์, 2555 : 43)

มูลเหตุการณ์สร้างพระขุนแผนแขนอ่อน

สันนิษฐานว่ามูลเหตุการณ์สร้างพระขุนแผนแขนอ่อนมีเหตุผลเดียวกันกับการสร้างพระขุนแผนเคลือบวัดใหญ่ชัยมงคล มูลเหตุในการสร้างจึงไม่ต่างไปจากการสร้างพระขุนแผนเคลือบคือ สมเด็จพระนเรศวรทรงโปรดให้สร้างพร้อมกับพระขุนแผนเคลือบเพื่อสืบทอดพระศาสนา เป็นพุทธบูชา และพระราชทานให้แก่ข้าราชบริพารทั้งปวงไว้ใช้เป็นเครื่องรางป้องกันภัยอันตราย ที่เหลือก็ทรงให้นำไปฝังกรุเพื่อเป็นมรดกตกทอดไปยังคนรุ่นหลัง เนื่องจากพระใบพุทราขุดพบที่เจดีย์วัดใหญ่ชัยมงคลเช่นกัน อายุการสร้างใกล้เคียงกัน ขุดพบที่เดียวกัน จึงเรียกว่าพระขุนแผนแขนอ่อน (กองบรรณาธิการ, 2553 : 60-61)

พุทธลักษณะพระขุนแผนแขนอ่อน

สีผิวองค์พระเป็นสีน้ำตาลที่ค่อนข้างจางซีด ไม่สดใส มีรอยแตกรานซึ่งรอยแตกนี้จะปรากฏด้านหลังชัดเจนกว่าด้านหน้า และมีร่องรอยคราบกรุจับทั้งด้านหน้าและด้านหลัง มีการเคลือบน้ำยาที่ด้านหน้าองค์พระ แต่ด้านหลังไม่ได้เคลือบ พระพิมพ์นี้องค์พระประธานประทับนั่งปางมารวิชัย รูปทรงห้าเหลี่ยม ประทับนั่งอยู่ในซุ้มเรือนแก้ว บางคนเรียกว่าพิมพ์อกเล็ก พ.ท.ศุภชัย ศรีแพทย์ (พ.ท.ศุภชัย ศรีแพทย์, 2555 : 43)

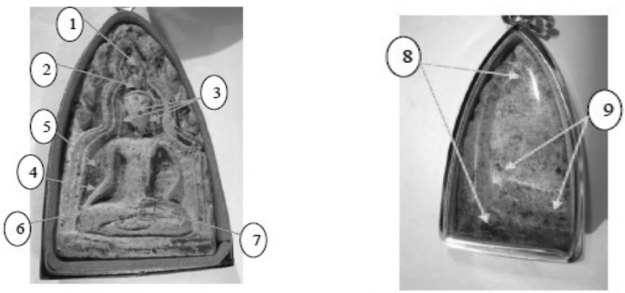

ภาพที่ 2 พระขุนแผนแขนอ่อนทั้งด้านหน้าและด้านหลัง
ที่มา : ถ่ายจากองค์จริงของนักสะสมพระ

พุทธลักษณะเด่น ๆ พระขุนแผนแขนอ่อน มีดังนี้

1. ยอดพระเกศ (ผม) ลักษณะคล้ายดอกบัวตูม
2. ฐานพระเกศลักษณะคล้ายพวงมาลัยครอบอยู่
3. ที่พระพักตร์ (หน้า) ของพิมพ์นี้ไม่มีรายละเอียดของส่วนประกอบใบหน้า (แต่บางพิมพ์มีรายละเอียด) แต่มองเห็นพระกรรณทั้งสองข้างชัดเจน
4. พระพาหา (ต้นแขน) ด้านขวาขององค์พระวางลงเป็นเส้นโค้งดูอ่อนช้อย
5. เนื้อที่ระหว่างซุ้มเรือนแก้วกับองค์พระด้านขวาห่างกว่าด้านซ้าย
6. ลักษณะองค์พระประทับนั่งปางมารวิชัย พระหัตถ์ขวาจับที่ด้านข้างพระชานุ (เข่า) ขวา
7. พระหัตถ์ซ้ายวางอยู่บนพระเพลา (ตัก)
8. ทั้งด้านหน้าและด้านหลังมีร่องรอยคราบกรุดำ ๆ จับอยู่เป็นหย่อม ๆ
9. ด้านหลังองค์พระพื้นผิวไม่เรียบ มีร่องแตกหลายจุด หากส่องด้วยแว่นขยายก็จะเห็นได้ชัดเจน

พระขุนแผนใบพุทรา

มูลเหตุของการสร้างพระขุนแผนใบพุทรา

พระขุนแผนใบพุทราแต่เดิมเรียกว่าพระใบพุทรา ต่อมาก็มีผู้เรียกพระขุนแผนหลังเบี้ย ภายหลังจึงมีการเรียกใหม่ว่า พระขุนแผนใบพุทรา ครั้งแรกที่ขุดพบนั้นเป็นระยะเดียวกันกับการขุดพบพระขุนแผนเคลือบที่วัดใหญ่ชัยมงคลในปีพ.ศ. 2445 การสันนิษฐานมูลเหตุในการสร้างจึงไม่ต่างไปจากการสร้างพระขุนแผนเคลือบคือ สมเด็จพระนเรศวรทรงโปรดให้สร้างพร้อมกับพระขุนแผนเคลือบเพื่อสืบทอดพระศาสนา เป็นพุทธบูชา และพระราชทานให้แก่ข้าราชบริพารทั้งปวงไว้เพื่อป้องกันตัว ที่เหลือก็ทรงให้นำไปฝังกรุเพื่อเป็นมรดกตกทอดไปยังคนรุ่นหลัง เนื่องจากพระใบพุทราขุดพบที่เจดีย์วัดใหญ่ชัยมงคลเช่นกัน จึงมีผู้ตั้งชื่อให้ใหม่ว่าพระขุนแผนใบพุทราเพื่อให้สอดคล้องกับพระขุนแผนเคลือบ (กองบรรณาธิการ, 2552 : 6)

มวลสารพระขุนแผนใบพุทรา

พระขุนแผนใบพุทรา ใช้มวลสารที่มีลักษณะเป็นการสร้างด้วยเนื้อดินเผา สีอิฐแบบดินเผาบ้าง สีออกแดงบ้าง บางองค์สีแดงเข้ม บางองค์สีแดงอ่อน สีออกเหลืองแบบสีดอกทานตะวันบ้าง สีอมเขียวบ้าง เนื้อพระมีทั้งหยาบ เนื้อละเอียด และเนื้อละเอียดผสมกึ่งหยาบแต่ส่วนใหญ่จะมีเนื้อหยาบ มีความแน่นหนึบ เห็นคราบรารักชัดเจนมีเม็ดแร่โผล่ขึ้นมา ปรากฏเม็ดกรวดเล็ก ๆ มีหลากสี ได้แก่ น้ำตาล แดง ขาว บางองค์มีเนื้อว่านผสมมีเนื้อชินค่อนข้างน้อย ไม่ได้เคลือบน้ำยาที่ผิวองค์พระเหมือนพระขุนแผนเคลือบ (กองบรรณาธิการ, 2545 : 6)

พุทธลักษณะพระขุนแผนใบพุทรา

พระขุนแผนใบพุทราทรงกลม ด้านบนกลมออกทรงรี ด้านล่างกลมออกทรงป้านคล้ายใบพุทราด้านหลังทรงอูม บ้างเรียกว่าหลังเต่า บ้างเรียกหลังเบี้ย มีเส้นผ่าศูนย์กลางแนวขวางราว 2.7 เซนติเมตร ความสูงในแนวตั้งราว 3.7 เซนติเมตร พุทธลักษณะบางประการสะท้อนอิทธิพลของศิลปวัฒนธรรมทางฝ่ายเหนือ (เข้ม ช่วงสิงห์, 2553 : 23-26)

พุทธลักษณะเด่น ๆ พระขุนแผนใบพุทรา มีดังนี้

1. พระเศียร (ศีรษะ) มีรัศมีปรากฏ
2. พระเกศ (ผม) เป็นรูปทรงเรียวแหลม ยอดพระเกศอยู่กึ่งกลางเส้นรัศมี
3. พระเกศาครอบลงมาที่พระกรรณทั้งสองข้าง จึงสะท้อนว่าพุทธศิลป์มีได้รับอิทธิพลจากศิลปวัฒนธรรมทางฝ่ายเหนือ พระพักตร์ (หน้า) มีผิวราบเรียบ ส่วนประกอบของใบหน้าไม่ปรากฏ

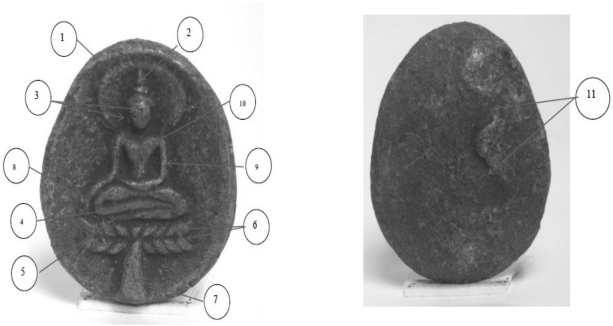

ภาพที่ 3 พระขุนแผนใบพุทราเนื้อละเอียดทั้งด้านหน้าและด้านหลัง
ที่มา : ถ่ายจากองค์จริงของนักสะสมพระ

4. พุทธลักษณะประทับนั่งแบบปางมารวิชัยพระเพลา (ตัก) อยู่ในท่าขัดสมาธิราบ พระชงฆ์ (หน้าแข้ง) ขวาทับซ้าย มีลักษณะนูนขึ้นจนเห็นพระบาท (เท้า)

5. ปลายพระบาท (เท้า) ด้านซ้ายติดกับฐานบัวหงาย

6. พระอาสนะ (ที่รองนั่ง) เป็นรูปบัวคว่ำและหงาย มี 7 กลีบ ปลายฐานบัวชั้นแรกงอโค้งขึ้นทั้งสองด้านคล้ายหัวเรือ ฐานบัวชั้นล่างจะแอ่นคว่ำลงมีก้านบัวอยู่ด้านบน

7. ด้านหน้าพระเพลา (ตัก) ที่ใต้ฐานบัวมีเดือยให้เห็นชัดเจน

8. พระกร(แขน)ขวาทอดลงอ่อนช้อยขนานกับลำตัว พระหัตถ์ (มือ) ด้านขวาวางอยู่บนพระชานุ (เข่า) ขวา นิ้วจรดปลายกลีบบัว

9. พระกรซ้ายหักศอกโค้งเข้าหาหน้าพระอุทร (ท้อง) ลักษณะคล้ายขอเบ็ด

10. พระอุระ (อก) นูนเด่น และเชื่อมติดกับพระอังสา (บ่า ไหล่) ซึ่งหนาและนูนมาก

11. ด้านหลังองค์พระไม่เรียบ พื้นผิวขรุขระ

ตำราเซียนพระบางเล่มมีผู้สันนิษฐานว่า การทำแบบพิมพ์เพื่อหล่อพระเนื้อชินแล้วนำแบบพิมพ์นั้นมากดทำพระพิมพ์เนื้อดินจึงทำให้มีเดือยติดอยู่ แต่มีผู้แย้งว่าพระพิมพ์เนื้อชินบางองค์ก็ไม่มีเดือยเลย การสร้างเดือยอาจเพื่อใช้ติดธงแม่ทัพนายกองในคราวออกรบ มีผู้รู้วิเคราะห์ว่าพระพระขุนแผนใบพุทรามีเค้าลักษณะของพระปรกโพธิ์เชียงแสน (กองบรรณาธิการ, 2546 : 6) เมื่อกล่าวถึงความงดงามของพุทธลักษณะของพระขุนแผนใบพุทราอาจไม่งดงามเท่าพระขุนแผนเคลือบ แต่ก็เป็นพระหายากจึงราคาแพง หากสร้างด้วยเนื้อดินจะมีราคาแพงกว่าเนื้อชินด้วยเป็นที่นิยมมากกว่า

พระพุทธคุณของพระขุนแผนทุกพิมพ์

พุทธคุณยอดเยี่ยมในด้านแคล้วคลาดภัยอันตรายทั้งปวง คงกระพันชาตรี และเป็นเลิศทางเมตตามหานิยมเนื่องจากผู้สร้างเป็นบุคคลกลุ่มเดียวกัน เป้าหมายจึงไม่ต่างกัน (ลายไทย, ม.ป.ป., : 20)

สรุปและอภิปรายผล

การสร้างพระเครื่องที่ทรงคุณค่าดังกล่าวข้างต้น จุดประสงค์สำคัญในการสร้างก็คือเพื่อสืบทอดพระศาสนา เป็นพระเครื่องรางของขลังให้ข้าราชการรวมทั้งบรรดาทหารทั้งปวงพกติดตัวเพื่อป้องกันภัยอันตราย สร้างเสริมกำลังใจให้แก่นักรบให้มีใจฮึกเหิมโดยเฉพาะในยามมีศึกสงคราม อีกทั้งเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ทหารที่สละชีพในการทำสงคราม ดังนั้นพระพุทธคุณ จึงไม่ต่างกันนักทั้งยังสะท้อนให้เห็นว่านอกจากสมเด็จพระนเรศวรจะทรงเป็นวีรกษัตริย์นักรบ นักปกครองแล้ว พระองค์ยังทรงมีอัจฉริยภาพในด้านศิลปวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า พระองค์จึงควรค่าแก่การยกย่องเป็นอย่างยิ่ง สมควรที่ชาวไทยรวมใจกันถวายพระนามว่าสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ส่วนด้านพระพุทธศิลป์นั้นสืบเนื่องมาจากการสร้างพระเครื่องในสมัยก่อนมักทำด้วยมือเพราะไม่มีอุปกรณ์ที่ทันสมัยดังปัจจุบัน ดังนั้นการแกะพิมพ์ที่มักจะเป็นพิมพ์ไม้ก็อาจทำให้พุทธลักษณะขององค์พระเครื่องสวยหรือมีจุดเด่นที่แตกต่างกันไปบ้าง ตามแต่ฝีมือช่างที่แกะพิมพ์ ดังนั้นพระเครื่องแม้จะพิมพ์เดียวกัน ก็อาจมีพุทธลักษณะบางประการที่แตกต่างกันไปบ้าง อีกทั้งการเก็บรักษาก็อยู่ในกรุเจดีย์ต่าง ๆ เมื่อผ่านกาลเวลาหลายร้อยปีย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามปรากฏการณ์ธรรมชาติได้ พระเครื่ององค์ใดบรรจุไว้ในกรุที่ค่อนข้างลึก อากาศอับชื้นมากย่อมมีคราบไคล คราบกรุฝังมากกว่า บางองค์อาจมีคราบสนิมโลหะจับ บางองค์ที่บรรจุอยู่ในกรุตื้น ๆ ความอับชื้นมีน้อย คราบไคลที่จับองค์พระก็มีน้อยตามไปด้วย การดูพระเครื่องไม่ว่าจะเป็นพระใหม่หรือพระเก่าจึงไม่ควรมีตำหนิต่าง ๆ ยึดเป็นเกณฑ์ตายตัวเสมอไป การที่มีคนระบุชี้ลักษณะ เด่นที่เป็นตำหนิตามตำแหน่งต่าง ๆ ขององค์พระว่าจะต้องมีลักษณะเช่นนั้น เช่นนี้นั้นเป็นการชี้ตำแหน่งรอยตำหนิพระเครื่องบางองค์เท่านั้น ซึ่งอาจจะมีรูปลักษณ์บางประการที่ต่างจากลักษณะพระเครื่ององค์อื่น ๆ ในพิมพ์เดียวกัน ดังนั้น การดูบางตำหนิจะเป็นจุดชี้ตายตัวไม่ได้ จึงไม่ควรใช้ลักษณะเด่นของตำหนิใดเฉพาะที่มาเป็นเครื่องตัดสินว่า เป็นพระแท้หรือไม่แท้ แต่อย่างไรก็ตามพุทธลักษณะของพระเครื่อง พิมพ์เดียวกันต้องมีจุดเด่น ๆ เหมือนกัน

ปัจจุบันพระเครื่องเหล่านี้เป็นของหายากราคาแพงกลายเป็นพุทธพาณิชย์ เพราะเป็นที่ต้องการของผู้ชื่นชอบที่จะสะสมจึงมีการทำเลียนแบบหรือดัดแปลงให้คล้ายคลึงกับพระกรุของเก่า ทำให้การเช่าบูชามีปัญหาว่า พระเครื่ององค์ใดเป็นของแท้ องค์ใดเป็นของปลอม ซึ่งก็เป็นที่ถกเถียงกันของผู้ที่อยู่ในวงการพระเครื่องจึงน่าจะมีหน่วยงานของภาครัฐที่น่าเชื่อถือคอยสอดส่องดูแล เพื่อเป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของไทยในส่วนที่เกี่ยวกับพระเครื่องให้คงสืบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กองบรรณาธิการ. (2553). “พระพันตา”ใน. Spirit. (51) : 60-61. บริษัท สปิริตอาร์ต แอนด์อ๊อคชั่น จำกัด.

กองบรรณาธิการ. (2552). เรื่องเด่นจากปกพระขุนแผนเคลือบอยุธยา. **เซียนพระ.** (484) (1 พฤษภาคม - 15 พฤษภาคม 2552, กรุงเทพฯ : อิมเมจ จำกัด.

กองบรรณาธิการ. (ม.ป.ป.). **คัมภีร์พระเครื่องฉบับพระขุนแผน.** กรุงเทพฯ: อิมเมจ จำกัด.

กองบรรณาธิการ. (2546). **คเณศ์พร.** (156). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คเณศ์พร.

กองบรรณาธิการ. (2545). **หลักเซียน.** (33), กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงเทพ.

กรมศิลปากร. (2514). **พระพุทธรูปสมัยต่าง ๆ ในประเทศไทย พุทธศิลป์ในประเทศไทย และตำนานพระพิมพ์.** พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพนายทรัพย์ วงศ์เทศ. กรุงเทพฯ.

เข้ม ช่วงสิงห์. (2553). **เซียนพระ** : 23-26. ดัชนีอิมเมจจำกัด.

ลายไทย. (ม.ป.ป.). (นามแฝง). **คู่มืออนุรักษ์พระกรุ (เล่ม 1)** : 20-21.

ศุภชัย ศรีแพทย์,พ.ท. (2555). The Art of Siam Magazine. (29) : 42-43 บริษัท สยามธาไลย จำกัด.

ระเบียบการเสนอบทความ

Instructions for the Preparation of Manuscripts

1. วัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์วารสาร

1.1 เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม และด้านอารยธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง–สาละวิน

1.2 เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดด้านด้านศิลปวัฒนธรรมและอารยธรรมศึกษาในมิติต่าง ๆ ของคนในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง-สาละวิน

1.3 เพื่อส่งเสริมให้อาจารย์ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป มีโอกาสเผยแพร่ผลงานวิชาการ

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน

2.1 บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่มีการค้นคว้าอย่างมีระบบและมีความมุ่งหมายชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือหลักการบางอย่างที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการ หรือการนำวิชาการมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ บทความวิจัยมีลักษณะเป็นเอกสารที่มีรูปแบบของการวิจัยตามหลักวิชาการ เช่น มีการตั้งสมมติฐานหรือมีการกำหนดปัญหาที่ชัดเจนสมเหตุผล โดยจะต้องระบุวัตถุประสงค์ที่เด่นชัดแน่นอน มีการรวบรวมข้อมูล พิจารณาวิเคราะห์ ตีความและสรุปผลการวิจัยที่สามารถให้คำตอบหรือบรรลุวัตถุประสงค์

2.2 บทความวิชาการ (Academic Article) งานเขียนทางวิชาการซึ่งมีการกำหนดประเด็นที่ต้องการอธิบายหรือวิเคราะห์อย่างชัดเจน ทั้งนี้มีการวิเคราะห์ประเด็นดังกล่าวตามหลักวิชาการจนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในประเด็นนั้นได้ อาจเป็นการนำความรู้จากแหล่งต่างๆมาประมวลร้อยเรียงเพื่อวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยผู้เขียนแสดงทัศนะทางวิชาการของตนไว้อย่างชัดเจนด้วย (ก.พ.อ., ๒๕๕๐)

3. การจัดเตรียมต้นฉบับ

บทความวิจัยและบทความวิชาการที่เสนอเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น พิมพ์ผลงานด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม Microsoft Word ความยาวของบทความ 10-15 หน้ากระดาษ A4 ในบทความที่เขียนจะต้องประกอบด้วยส่วนต่างๆตามลำดับ ดังต่อไปนี้

3.1 บทความวิจัย

- **ชื่อเรื่อง ชื่อ-นามสกุล สังกัด** (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) **และอีเมล์ของผู้เขียน**
- **บทคัดย่อและคำสำคัญ** (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) บทคัดย่อความยาว 200-250 คำ คำสำคัญไม่ควรเกิน 5 คำ
- **บทนำ**
- **วัตถุประสงค์การวิจัย**
- **อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย**
- **ผลการวิจัย/การวิเคราะห์ข้อมูล**
- **สรุปและอภิปรายผล**
- **ข้อเสนอแนะ**
- **เอกสารอ้างอิง** (อ้างอิงในเนื้อเรื่อง และในบัญชีเอกสารอ้างอิง)
- **ภาคผนวก** (ถ้ามี) **และกิตติกรรมประกาศ** (ถ้ามี)

3.2 บทความวิชาการ

- **ชื่อเรื่อง ชื่อ-นามสกุล สังกัด** (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) **และอีเมล์ของผู้เขียน**
- **บทคัดย่อและคำสำคัญ** (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) บทคัดย่อความยาว 200-250 คำ , คำสำคัญไม่ควรเกิน 5 คำ
- **บทนำ**
- **เนื้อหา** (สามารถแบ่งเป็นหัวข้อตามที่ท่านต้องการนำเสนอ) ควรมีการวางแผนจัดโครงสร้างของเนื้อหาสาระที่จะนำเสนอ และจัดลำดับเนื้อหาสาระให้เหมาะสมตามธรรมชาติของเนื้อหาสาระนั้น การนำเสนอเนื้อหาสาระควรมีความต่อเนื่องกัน เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสาระนั้นได้โดยง่าย
- **บทสรุป และเอกสารอ้างอิง**
- **บรรณานุกรม หรือเอกสารอ้างอิง**

3.3 ข้อกำหนดในการเตรียมต้นฉบับบทความ

- พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว A4

- ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน 1.25 นิ้ว ขอบล่าง 1.0 นิ้ว ขอบซ้าย 1.25 นิ้ว ขอบขวา 1.0 นิ้ว
- ระยะห่างระหว่างบรรทัด หนึ่งช่วงบรรทัดของเครื่องคอมพิวเตอร์
- ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK และพิมพ์ตามกำหนด ดังนี้

➢ **ชื่อเรื่อง (Title)**

- ภาษาไทย ขนาด 18 point, กึ่งกลางหน้ากระดาษ, (ตัวหนา)
- ภาษาอังกฤษ (ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่) ขนาด 18 point, กึ่งกลางหน้ากระดาษ, (ตัวหนา)

➢ **ชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียน (ทุกคน)**

- ชื่อผู้เขียน ภาษาไทย (ตัวหนา) / อังกฤษ (ตัวบาง) ขนาด 14 point, กำหนดชิดขวา
- ระบุตำแหน่งทางวิชาการ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย หรือรายละเอียดหน่วยงานที่สังกัด (ของผู้เขียนทุกคน) โดยให้ระบุหมายเลขที่ชื่อ-นามสกุล และกำหนดไว้ท้ายเชิงอรรถในหน้านั้น ๆ ขนาด 12 point, (ตัวธรรมดา)
- อีเมล์ของผู้เขียนบทความ 1 คน ที่เป็นคนติดต่อกับกองบรรณาธิการวารสารฯ, ขนาด 14 point กำหนดชิดขวา, (ตัวธรรมดา)

➢ **บทคัดย่อ**

- ชื่อ “บทคัดย่อ” และ “Abstract” ขนาด 16 point, กึ่งกลาง, (ตัวหนา)
- ข้อความบทคัดย่อภาษาไทย ขนาด 14 point, กำหนดชิดซ้าย ย่อหน้า 0.5 นิ้ว, (ตัวธรรมดา)
- ข้อความบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ขนาด 14 point, กำหนดชิดซ้าย ย่อหน้า 0.5 นิ้ว, (ตัวธรรมดา)

➢ **คำสำคัญ (keyword)**

- ให้พิมพ์ต่อจากส่วนของบทคัดย่อ (Abstract) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 4-5 คำ ใช้ตัวอักษรภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 14 point

- **รายละเอียดบทความ**
  - หัวข้อใหญ่ ขนาด 16 point, กำหนดชิดซ้าย, (ตัวหนา)
  - หัวข้อรอง ขนาด 14 point, กำหนดชิดซ้าย ย่อหน้า 0.5 นิ้ว, (ตัวหนา)
  - ตัวอักษร ขนาด 14 point, กำหนดชิดซ้าย ย่อหน้า 0.5 นิ้ว, (ตัวธรรมดา)
- **คำศัพท์** ให้ใช้คำศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน
- **ภาพและตาราง** กรณีมีภาพและตารางประกอบ ชื่อภาพให้ระบุคำว่า **ภาพที่** ไว้ใต้ภาพประกอบ และจัดข้อความบรรยายใต้ภาพให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ชื่อตารางให้ระบุคำว่า **ตารางที่** พร้อมทั้งข้อความบรรยายตาราง หัวตารางให้จัดชิดซ้ายของหน้ากระดาษ และใต้ภาพประกอบหรือตารางให้บอกแหล่งที่มา โดยพิมพ์ห่างจากชื่อภาพประกอบหรือเส้นคั่นใต้ตาราง 1 บรรทัด ใช้ตัวอักษรขนาด 14 point, (ตัวธรรมดา)

ตัวอย่าง ภาพประกอบที่นำมาอ้างและการบอกแหล่งอ้างอิง

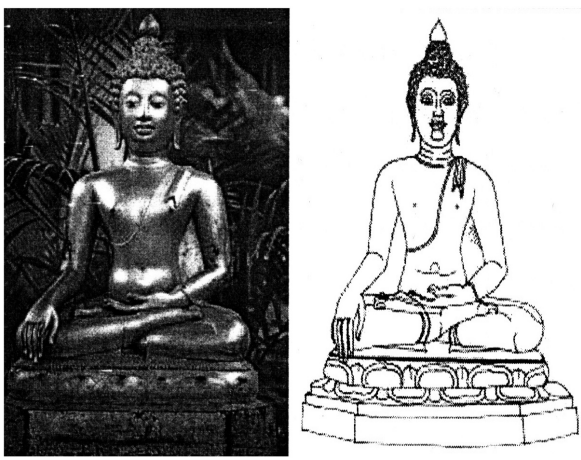

ภาพที่ 6 พระพุทธรูปแบบพระสิงห์ วัดพระสิงห์ จ.เชียงราย และลายเส้นพระสิงห์ พ.ศ.2013 วัดพระเจ้าเม็งราย จ.เชียงใหม่

ที่มา : ศักดิ์ชัย สายสิงห์. (2554). **ศิลปะเมืองเชียงแสน : วิเคราะห์งานศิลปกรรม ร่วมกับหลักฐานทางโบราณคดีและเอกสารทางประวัติศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี). กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, หน้า 208.

หากเป็นภาพที่ถ่ายด้วยตนเอง ให้อ้างว่า ที่มา : ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย/ผู้เขียน ชื่อ-สกุล

ตัวอย่าง ตารางที่นำมาอ้างและการบอกแหล่งอ้างอิง

น้ำหนักพืชตัวอย่างต่อปริมาณสารละลาย (กรัม/มิลลิเมตร)	ค่าการดูดกลืนแสงที่วัดได้ตามระยะเวลาที่ทำการสกัด				
	30 นาที	1 ชม.	2 ชม.	3 ชม.	1 วัน
5:10	0.528	1.427	2.468	1.864	4.316
5:20	0.695	0.949	1.036	1.459	2.495
5:30	0.406	0.583	0.481	0.704	1.251
5:40	0.197	0.549	0.417	0.682	1.017
5:50	0.149	0.382	0.406	0.319	0.816

ที่มา : พรพิมล ม่วงไทยและสุจิตรา ศรีสังข์. (2553). การเตรียมผงสีจากพืชตามภูมิปัญญาไทย. ใน 9 **ภูมิปัญญาไทย.** วิภาวี อนุพันธ์พิศิษฐ์,บรรณาธิการ. หน้า 207. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- **กิตติกรรมประกาศ** ให้ประกาศเฉพาะการได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย
- **การพิมพ์อ้างอิงที่แทรกในเนื้อหาของบทความ** ใช้การอ้างอิงระบบนามปี โดยระบุ ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ และเลขหน้า

  ตัวอย่างที่ 1 การอ้างอิงที่กล่าวรวมไปในเนื้อหาของบทความ

  ในหนังสือการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาภาคสนาม : ภาคกลาง (2554 : 84) กล่าวถึง ตลาดสามชุกว่าเป็นตลาดสำคัญในการติดต่อค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าในอดีต เมื่อ 100 กว่าปีก่อน...

  ตัวอย่างที่ 2 การอ้างอิงท้ายข้อความที่กล่าวถึง

  “สามชุก มาจากคำว่า กระชุก คือเครื่องจักรสานทรงคล้ายฟักเขียว ผ่าครึ่งใช้ใส่ของแห้งต่างๆ เป็นที่มาของคำว่า สามชุก สี่ชุก หรือ กระชุก” (สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ, 2554 : 88)

- **การพิมพ์เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ**
  1) เอกสารอ้างอิงทุกลำดับจะต้องเรียงตามตัวอักษร
  2) เอกสารอ้างอิงเรียงลำดับโดยให้รายการที่เป็นภาษาไทยขึ้นก่อน ตามด้วยรายการอ้างอิงที่เป็นภาษาอังกฤษ
  3) รายการเอกสารอ้างอิงให้พิมพ์ชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ถ้ารายละเอียดของเอกสารอ้างอิงมีความยาวมากกว่า หนึ่งบรรทัด ให้พิมพ์ต่อบรรทัดถัดไปโดยย่อหน้า (โดยเว้นระยะ 7 ช่วงตัวอักษร หรือเริ่มพิมพ์ช่วงตัวอักษรที่ 8)

➢ **การจัดพิมพ์เอกสารอ้างอิงท้ายบทความจะแตกต่างกันตามชนิดของเอกสารที่นำมาอ้างอิง ให้จัดพิมพ์ตามข้อแนะนำ** ดังนี้

1. อ้างอิงจากหนังสือ ใช้รูปแบบดังนี้

ชื่อผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//**ชื่อเรื่อง**.//ครั้งที่พิมพ์.(ถ้ามี)//เมืองที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ไพจิตร ยิ่งศิริวัฒน์. (2541). **เนื้อดินเซรามิกส์.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

Kotler Philip; & Gary Armstrong. (2003). **Principles of Marketing.** 9th Ed. Boston: McGraw-Hill.

2. อ้างอิงจากวารสาร ใช้รูปแบบดังนี้

ชื่อ/ชื่อสกุลผู้เขียนบทความ.//(ปี,/วัน/เดือน).//ชื่อบทความ.//**ชื่อวารสาร**.//ปีที่(ฉบับที่):/หน้าที่อ้าง.

ตัวอย่าง

ชัยรัตน์ นิรันตรัตน์. (2553, มกราคม-มิถุนายน). นอนกรน..การหายใจติดขัดขณะหลับ. **วารสาร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.** 16(1): 39-42.

Doran, Kirk. (1996, January). Unified Disparity: Theory and Practice of Union Listing. **Computer in Libraries.** 16(1): 39-42.

3. อ้างอิงจากเอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ/หนังสือรวมบทความวิชาการ ใช้รูปแบบดังนี้

ชื่อผู้เขียน.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความหรือชื่อตอน.//ใน//**ชื่อหนังสือ.**//ชื่อบรรณาธิการหรือชื่อผู้รวบรวม (ถ้ามี).//หน้าที่ตีพิมพ์บทความหรือตอนนั้น.//ครั้งที่พิมพ์.//สถานที่พิมพ์:/ชื่อสำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์.

ตัวอย่าง

แม้นมาส ชวลิต, คุณหญิง. (2526). การก้าวเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ของห้องสมุด. **ใน เอกสารการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง ก้าวแรกของการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ของห้องสมุด.** หน้า 1-7. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Tichner, Fred J. (1981). Apprenticeship and and Employee Training. In **The New Encyclopedia Britannica, Macropedia.** V.1. pp. 1018-1023. Chicago: Encyclopedia Britannica.

4. อ้างอิงจากปริญญานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ ใช้รูปแบบดังนี้

ชื่อผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//**ชื่อเรื่อง.**//ชื่อปริญญา(สาขาหรือวิชาเอก).//เมืองที่พิมพ์:/หน่วยงาน.//ถ่ายเอกสาร.

ตัวอย่าง

สิริสุมาลย์ ชนะมา. (2548). **การพัฒนารูปแบบการเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

Patamaporn Yenbamrung. (1992). **The Emerging Electronic University: A Study of Student Cost-Effectiveness.** Dissertation, Ph.D. (Library and Information Science). Austin: Graduate School The University of Texas at Austin. Photocopied.

5. อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ ใช้รูปแบบดังนี้

ข้อมูลจากหนังสือออนไลน์

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์หรือปีที่สืบค้น).//**ชื่อเรื่อง.**//สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.//สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี(หรือ Retrieved/เดือน/วัน/ปี),/จาก(from)/ชื่อเว็บไซต์

ตัวอย่าง

ทบวงมหาวิทยาลัย. (2544). **กรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา.** สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2544, จาก http://www.qa.mua.go.th/Thai/seminar_document.htm

Davies, J. Eric; Wisdom, Stella; & Creaser, Claire. (2000). **Out of sight but Not Out of Mind: Visually Impaired Prople's Perspectives of Library and Information Services.** Loughborough: LISU. Retrieved September 20, 2003, from www.lboro.ac.uk/departments/dils/lisu/public.html

ข้อมูลที่เป็นบทความจากวารสารออนไลน์

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์,/วันเดือนของวารสารหรือปีที่สืบค้น).//ชื่อบทความ.//**ชื่อวารสาร.**//ปีที่(ฉบับที่):หน้า(ถ้ามี).//สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี(หรือ Retrieved/เดือน/วัน,/ปี),/จาก(from)/ชื่อเว็บไซต์

ตัวอย่าง

พิษณุ กล้าการนา. (2545, พฤษภาคม-มิถุนายน). เตรียมรับมือกับภาวะโลกร้อน. **หมออนามัย.** 11(6). สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2546, จาก http://moph.go.th/ops/doctor/backreport.htm

Bearman, David. (2000, December). Intellectual Property Conservancies. **D-Lib Magazine.** 6(12). Retrieved June 30,2020, from http://www.dlib.org/dlib/december/bearman/12bearman.html

6. อ้างอิงบทสัมภาษณ์ ใช้รูปแบบดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์.//ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์.//สังกัดของผู้ให้สัมภาษณ์.//วันเดือนปีที่ให้สัมภาษณ์.

ตัวอย่าง

พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ,รองศาสตราจารย์. คณบดีวิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สัมภาษณ์วันที่ 7 กันยายน 2553.

Anissa Fung, Assoc.Pro. Chairman of the Departmental Learning and Teaching Committee in theDepartment of Cultural and Creative Arts, Hong Kong Institute of Education. Interviewed on August 10, 2012.

การส่งบทความ

1. ให้จัดพิมพ์ต้นฉบับบทความด้วยโปรแกรม Microsoft word ตามแบบฟอร์มที่วารสารฯกำหนด และจัดส่งใบสมัครฯ จำนวน 1 ชุด พร้อมแนบไฟล์บทความ จำนวน 1 ชุด ส่งผ่านระบบวารสารออนไลน์ (ThaiJO)

2. ให้เข้ามาลงทะเบียนสมัครสมาชิกเพื่อส่งบทความลงตีพิมพ์ในระบบวารสารออนไลน์ (ThaiJO) โดยเข้าไปที่วารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน https://www.tci-thaijo.org/index.php/jnuks/login และทำตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในระบบ กรณีมีข้อสงสัยในการสมัคร ติดต่อสอบถามได้ที่ คุณจรินทร เสโตบล , คุณสุภมาศ อ่ำทอง และคุณพิเชษฐ สิงหเดช โทร. 055-961204-5 โทรสาร 055-961148

ทั้งนี้ เมื่อบทความได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนบทความจะได้รับวารสารฉบับที่บทความนั้นตีพิมพ์จำนวน 3 ฉบับ สำหรับผู้สนใจสามารถดาวน์โหลดบทความฟรีได้ที่ www.nuks.nu.ac.th

***** เปิดรับบทความตลอดปี *****

ใบสมัครขอส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน

Mekong-Salween Civilization Studies Journal

(กรุณากรอกแบบฟอร์มด้วยตัวบรรจง หรือด้วยวิธีการพิมพ์)

.....

เรียน บรรณาธิการวารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน

1. ข้าพเจ้า

ชื่อ – สกุล ☐ นาย ☐ นาง ☐ นางสาว.....

☐ ดร. .....

2. สถานภาพ

- **กรณีเป็นอาจารย์ (โปรดระบุ)**

  ☐ ศาสตราจารย์ ☐รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ☐ อาจารย์

  ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

กรณีเป็นนักศึกษา (โปรดระบุ)

☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

- **ภาควิชา/คณะ/มหาวิทยาลัยที่สังกัด**

  ภาควิชา..... คณะ.....

  มหาวิทยาลัยที่สังกัด.....

- **อื่น ๆ** .....

3. หน่วยงาน

- **สถานที่ทำงาน**.....

  .....

  โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....

  โทรสาร.....E-mail address.....

- **ที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก**.....

  โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....

  โทรสาร.....E-mail address.....

4. ชื่อบทความ

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ประเภทของบทความ

☐ บทความวิชาการ ☐ บทความวิจัย

☐ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่

บทความที่ท่านส่งมารับการพิจารณา มีเนื้อหาตรงกับสาขาใด

☐ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

☐ ศิลปศาสตร์ / ปรัชญา-ศาสนา

☐ สังคมวิทยา / ประวัติศาสตร์-ชาติพันธุ์-โบราณคดี

☐ อักษรศาสตร์ / ภาษา-วรรณกรรม ☐ ศิลปกรรม-สถาปัตยกรรม

☐ รัฐศาสตร์ / รัฐประศาสนศาสตร์ ☐ ครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์

☐ มานุษยวิทยา / จิตวิทยา ☐ นิเทศศาสตร์ / สารสนเทศ-การสื่อสาร

☐ ประชากรศาสตร์ ☐ นิติศาสตร์

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า บทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น ยินดีให้กองบรรณาธิการวารสารอารยธรรมศึกษา โขง–สาละวิน เลือกสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาต้นฉบับของข้าพเจ้าโดยอิสระ และให้กองบรรณาธิการฯ สามารถตรวจแก้ไขต้นฉบับดังกล่าวได้ตามสมควร และยินยอมว่าบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารนี้ ถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยนเรศวร

ลงชื่อ.....เจ้าของบทความ

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

<u>ส่งมายัง</u> กองบรรณาธิการวารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน (MSCSJ)
สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร
อาคารวิสุทธิกษัตริย์ ชั้น 3 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000
โทรศัพท์ : 0-5596-1204-5 โทรสาร : 0-5596-1148
หรือ E-mail: mekong_salween@nu.ac.th

-ตัวอย่างแบบฟอร์มบทความวิจัย-
ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK

(ชื่อเรื่องภาษาไทย).....(ขนาดอักษร 18 กึ่งกลาง).....
(ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ / Title).....(ขนาดอักษร 18 กึ่งกลาง) .....

ชื่อ-นามสกุล (ผู้เขียนบทความ)[1] .....(ขนาดอักษร 14 ชิดขวา).....
NAME – SURNAME .....(ขนาดอักษร 14 ชิดขวา).....
E-mail :.....(ขนาดอักษร 14ชิดขวา).....
ชื่อ-นามสกุล (ผู้ร่วมโครงการ)[2] .....(ขนาดอักษร 14 ชิดขวา).....
NAME – SURNAME .....(ขนาดอักษร 14 ชิดขวา).....

บทคัดย่อ (ขนาดอักษร 16 กึ่งกลาง)

(ขนาดอักษร14).....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: (ขนาดอักษร14) ....., ..., ..., ..., ...

[1] ระบุตำแหน่งทางวิชาการ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย หรือรายละเอียดหน่วยงานที่สังกัด
[2] ระบุตำแหน่งทางวิชาการ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย หรือรายละเอียดหน่วยงานที่สังกัด

Abstract (ขนาดอักษร 16 กึ่งกลาง)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: (ขนาดอักษร14) ....., ..., ..., ..., ...

บทนำ (ขนาดอักษร 16)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (ขนาดอักษร 16)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย (ขนาดอักษร 16)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

การวิเคราะห์ข้อมูล (ขนาดอักษร 16)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

สรุปและอภิปรายผล (ขนาดอักษร 16)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะการวิจัย (ขนาดอักษร 16)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (ขนาดอักษร 16)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

บรรณานุกรม/เอกสารอ้างอิง (หัวข้อขนาดอักษร 16) [กรุณาอ้างอิงตามรูปแบบที่กำหนดให้] (ขนาดอักษร 14— เรียงตามลำดับตัวอักษร และจำนวนรายการต้องตรงกันและเท่ากันกับที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ)

****สามารถดาวน์โหลด Template แบบฟอร์มนี้ได้ที่****

http://www.nuks.nu.ac.th

-ตัวอย่างแบบฟอร์มบทความวิชาการ-

ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK

(ชื่อเรื่องภาษาไทย).....(ขนาดอักษร 18 กึ่งกลาง).....

(ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ / Title).....(ขนาดอักษร 18 กึ่งกลาง) .....

ชื่อ-นามสกุล (ผู้เขียนบทความ)[1] .....(ขนาดอักษร 14 ชิดขวา).....

NAME – SURNAME .....(ขนาดอักษร 14 ชิดขวา).....

E-mail :.....(ขนาดอักษร 14 ชิดขวา).....

ชื่อ-นามสกุล (ผู้ร่วมโครงการ)[2] .....(ขนาดอักษร 14 ชิดขวา).....

NAME – SURNAME .....(ขนาดอักษร 14 ชิดขวา).....

บทคัดย่อ (ขนาดอักษร 16 กึ่งกลาง)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: (ขนาดอักษร14) ....., ..., ..., ..., ...

[1] ระบุตำแหน่งทางวิชาการ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย หรือรายละเอียดหน่วยงานที่สังกัด

[2] ระบุตำแหน่งทางวิชาการ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย หรือรายละเอียดหน่วยงานที่สังกัด

Abstract (ขนาดอักษร16 กึ่งกลาง)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: (ขนาดอักษร14) ....., ..., ..., ..., ...

บทนำ (ขนาดอักษร 16)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

เนื้อหา (ขนาดอักษร 16)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

บทสรุป (ขนาดอักษร 16)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

บรรณานุกรม/เอกสารอ้างอิง (หัวข้อขนาดอักษร 16) [กรุณาอ้างอิงตามรูปแบบที่กำหนดให้] (ขนาดอักษร 14 - เรียงตามลำดับตัวอักษร และจำนวนรายการต้องตรงกันและเท่ากันกับที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ)

****สามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มนี้ได้ที่****

http://www.nuks.nu.ac.th